

SELÇUK
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GELENEKSEL TÜRK EVİNİN YENİ
FONKSİYONU İLE İNSAN PSİKOLOJİSİ
ÜZERİNE ETKİSİ: KONYA ÖRNEĞİ**

Edibe Begüm ÖZEREN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Nisan-2018
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Edibe Begüm ÖZEREN tarafından hazırlanan “Geleneksel Türk Evinin Yeni Fonksiyonu İle İnsan Psikolojisi Üzerine Etkisi: Konya Örneği” adlı tez çalışması 12/ 04 /2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Prof. Dr. Mine ULUSOY

Danışman

Prof. Dr. Mine ULUSOY

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Murat ORAL

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Fatih SEMERCİ

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Mustafa Yılmaz
FBE Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Edibe Begüm ÖZEREN

Tarih: 27.04.2018

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GELENEKSEL TÜRK EVİNİN YENİ FONKSİYONU İLE İNSAN PSİKOLOJİSİ ÜZERİNE ETKİSİ: KONYA ÖRNEĞİ

Edibe Begüm ÖZEREN

**Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. Mine ULUSOY

2018, 122 Sayfa

Jüri

Danışmanın Unvanı Prof. Dr. Mine ULUSOY

Dr. Öğr. Üyesi Murat ORAL

Dr. Öğr. Üyesi Fatih SEMERCİ

Konya, pek çok medeniyetlere sahne olan, Selçuklu İmparatorluğuna başkentlik yapmış tarihi bir kenttir. Mevlana Türbesi ve Alâeddin Tepesi, asırlar boyu kentin nirengi noktası olma özelliğini korumuş ve yapılaşma da bu iki merkez odaklı gelişme göstermiştir. Günümüzde, Konya merkez ilçelerinden olan Karatay ilçesi Mevlana Türbesi civarında yer alan tarihi Mengüç Caddesinde Geleneksel Türk Evi örnekleri yoğun olarak yer almaktadır. Zamanla içinde yaşayanların ihtiyaçlarını yeterince karşılamayan bu evler, kullanıcıları tarafından terk edilmiştir. Mengüç Caddesinde bulunan Geleneksel Türk Evi örnekleri, restorasyonlar sonucu yeni fonksiyon verilmesi ile yeniden kullanıma açılmıştır.

Bu tez çalışmasında yeni kullanıcılara açılan tarihi Mengüç Caddesinde Geleneksel Türk Evlerindeki mekân etkileri psikolojik açıdan incelenmiştir. Mengüç Caddesinde bulunan fonksiyonu değişen yedi adet ev seçilmiştir. Bu seçilen evlerin dört tanesi tescillidir. Araştırmada yedi adet evin fotoğrafları çekilmiş, plan, kesit, görünüşlerine ulaşılmış, ulaşılamayanların rölöveleri çizilmiştir. Evler hakkında detaylı bilgiler haritalar, literatür araştırması ve arazi çalışmasına yer verilmiştir. Bu evlerde bulunan yeni kullanıcılara anket soruları yöneltilmiştir. Anket sorularıyla mekânsal algı, mimari psikoloji, psikolojik etkileri ölçmek hedeflenmiştir. Anket sonuçları SPSS (Sosyal Bilimler için İstatistik Programı) ile değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Geleneksel Türk Evi, Konya Evleri, Mekansal Algı, Mimari Psikoloji

ABSTRACT

MS THESIS

THE EFFECT ON HUMAN PSYCHOLOGY WITH THE NEW FUNCTION OF TRADITIONAL TURKISH HOUSE: THE CASE OF KONYA

Edibe Begüm ÖZEREN

**THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF
SELÇUK UNIVERSITY**

**THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
IN ARCHITECTURE**

Advisor: Prof. Dr. Mine ULUSOY

2018, 122 Pages

Jury

Advisor: Prof. Dr. Mine ULUSOY

Asts. Prof. Dr. Murat ORAL

Asts. Prof. Dr. Fatih SEMERCİ

Konya is a historical city which is a stage hosted many civilization and it was a capital city of the Seljuk Empire. Mevlana museum and Alâeddin hill keep the feature of being the city's landmark for centuries and these two centers have developed centrally. Nowadays, there are many examples of Traditional Turkish Houses in the historical in Mengüç Street, which is located near Mevlana museum of the Karatay county, which is one of the central districts of Konya. These houses, which do not adequately serve the needs of the living over time, have been abandoned by their users. Traditional Turkish Houses in Mengüç Street have been re-opened with new function after the restoration studies.

In this thesis study, the spatial influences of Traditional Turkish Houses in the historical Mengüç Street, which was opened for new users, were investigated psychologically. Seven houses with different functions have been selected from Mengüç Street. Four of these selected houses are registered by general directorate of cultural assets and museum. For these seven houses, it has been reached photographs, plans, sections and facades in the research. Lacking drawings, have been produced. Detailed information have been given about place, maps, literature research and field work houses. Survey questionnaires were sent to new users in these houses. It was aimed to measure spatial perception, architectural psychology and psychological effects with the survey questionnaire. The results of the survey questionnaire were evaluated by using the SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) program.

Keywords: Architectural Psychology, Konya House, Spatial Perception, Traditional Turkish House

ÖNSÖZ

‘Geleneksel Türk Evinin Yeni Fonksiyonu İle İnsan Psikolojisi Üzerine Etkisi: Konya Örneği’ başlıklı bu çalışma S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana bilim Dalına Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Yüksek Lisans tezimin konusunun belirlenmesinde benimle değerli fikirlerini paylaşan, beni yönlendiren, her konuda destek ve yardımcı olan, değerli zamanını benden esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Mine ULUSOY ’a gönülden teşekkür ederim.

Dünya’ya geldiğimden beri her an yanımda olan ve çalışmalarım sırasında benden desteklerini esirgemeyen, sağladıkları sevgi dolu ortam ve yaptıkları fedakârlıklarla çalışmamı sonuçlandırmamda yardımcı olan canım aileme, öncelikle babam Prof. Dr. Mehmet GÜRBİLEK’e, annem Ebru GÜRBİLEK’e çalışma ortamı sağlamamda benden desteklerini esirgemeyen meslektaşım olan sevgili eşim Ömer ÖZEREN ve saygıdeğer ailesine, sevgi dolu yüreklerinden dolayı sevgili kardeşlerim Dr.Erva, Ali Osman, Ecrin’e ve son olarak kuzenim Yusuf Barsbuğa’ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Edibe Begüm ÖZEREN
KONYA-2018

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	vi
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Çalışmanın Amacı.....	2
1.2.Çalışmanın Kapsamı.....	2
1.3. Kaynak Araştırması.....	3
1.4. Materyal ve Yöntem.....	4
2. GELENEKSEL TÜRK EVİ.....	6
2.1. Türk Evi'nin Oluşumunu Etkileyen Faktörler	8
2.2. Türk Evi Plan Tipolojisi.....	9
2.3. Türk Evinde Mekan Psikolojisi.....	11
3. MİMARİNİN İNSAN PSİKOLOJİSİNE ETKİSİ.....	16
3.1. İnsan Psikolojisi	16
3.2. Mimari Psikoloji	17
3.3. Mekansal Algı	18
3.4. Mekânın Oluşturduğu Duygular	19
4. KONYA KENTİ TARİHÇESİ, FİZİKİ GELİŞİMİ VE SOSYAL YAPISI.....	21
4.1. Kentin Tarihi.....	21
4.2. Coğrafi Konumu.....	22
4.3. Kentin Fiziki Gelişimi.....	22
4.4. Kentin Sosyal Yapısı.....	25
5.GELENEKSEL KONYA EVLERİNİN İNCELENMESİ.....	27
5.1.İncelenen Örnekler.....	27
5.1.1.Katalog 1	29
5.1.2.Katalog 2.....	37
5.1.3.Katalog 3	44
5.1.4.Katalog 4.....	49

5.1.5.Katalog 5.....	59
5.1.6.Katalog 6.....	66
5.1.7.Katalog 7.....	73
5.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	78
5.3.Anket Sonuçları ve Değerlendirilmesi	79
6.DEğERLENDİRME VE SONUÇ	101
KAYNAKLAR.....	103
EKLER.....	107
ÖZGEÇMİŞ.....	112

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

%: Yüzde

Kısaltmalar

vb.: ve benzeri

cm: santimetre

m: metre

m²: metrekare

KUDEB: Koruma Uygulama ve Denetim Büroları

KKVKBKM: Konya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünden

SPSS: Statistical Package for Social Sciences (Sosyal Bilimler için İstatistik Programı)

1.GİRİŞ

Barınma genel anlamda insanın yaşama eylemini gerçekleştirdiği yer olarak tanımlanmaktadır. İnsanoğlu asırlar boyunca deneme yanılma yöntemiyle, babadan oğula gelenek görenekler ışığında, birincil temel ihtiyacı olan barınma gereksinimi geliştirmiştir. Ağaç kovuklarına sığınarak başlayan barınma gereksinimi, zamanla hayvan derileriyle veya yünleriyle üst örtü elde ederek çadırı, daha sonra kayaları yontarak yığma taşlarla dört duvar oluşturarak doğa olaylarından korunacak mekân elde etmiştir.

Özel barınma örneği olan konut insanın kalesi gibidir. Konut içinde kişi kendi kurallarını koyar, kendi öz kimliğini ortaya çıkarabilir. İnsanların barınma gereksinimi değişerek, daha fazla konforlu mekâna ihtiyaç duymuştur. Zamanla değişim gösteren barınma ihtiyacı ülkemizin sosyo-kültürel kimliğini yansıtan geleneksel Türk evlerinin oluşmasını sağlamıştır. Konut öznel ve kişisel bir yerdir ve toplumdaki farklı insanların farklı ev anlayışları ve imgeleri vardır. Konut yalnız fiziki bir çevre değil, anlam dolu psikolojik bir çevre, belli zevk ve değerler şemasını güçlendiren sembolik bir dünyadır. Bir Avrupalı eviyle Türk evinde farklılık göstermesi veya ülkemiz içinde Diyarbakır'daki bir ev ile Rize'deki bir evin sosyolojik, kültürel ve iklimsel değişkenlik göstermesi insan faktörünün etkisini daha iyi anlamamızı sağlamaktadır.

Bu bağlamda insan çok yönlü bir varlık olup ilkin gereksinim olarak gördüğü konutlar zamanla ruhsal ve psikolojik mekân aracı oluşmuştur. Bu oluşumla konut; çağın kişinin yaşamını sürdürecektir, kaçmaya çalıştığı, iç sıkıntısına iten değil; evine doğru koşarcasına içinde huzurlu hissettiği bir yuva olmalıdır. Ve bu sebeple mimarın en çok üzerinde durması gereken konudur.

Juhani Pallasmaa'nın Tenin Gözleri Mimarlık ve Duyular adlı kitabında, "ev kim olduğumuzu fark etmemize, anlamamıza yardımcı olan, güven, mahremiyet içeren, kişisel imgelerin somut hali ve koleksiyonudur. Kişisel hatıraların temsilidir. İnsanın dış dünyaya karşı kişiliğini ifade etme şekli ve dünya düzenini somutlaştırdığı mekândır. Ev, mahremiyet ile toplum yaşamı arasında karmaşık bir arabulucudur. Sırlarımızı sakladığımız, kendimizi özel olarak ifade edebildiğimiz, bizim dinlenme ve kendimizi güvende hissettiğimiz yerdir. Sadece bir nesne ya da bina değildir, karmaşık bir durum sergiler; hatıraları ve hayalleri, istek ve korkuyu, geçmişi ve şimdiyi içerir. Bu açıdan bakıldığında ev, seremonileri, kişisel ritimlerin ve günlük rutinlerin kurgusudur" evin psikolojik ve duygusal etkisinden bahsedilmiştir (Pallasmaa, 2011).

Bu sebeple bu çalışmada bir zamanlar konut olarak kullanılan birbirleriyle komşuluk içinde birçok şeyi paylaşan insanların yaşadığı tarihi Mengüç Caddesinde yer alan Geleneksel Konya evlerinin zamana yenik düşüp fonksiyonları değişmiştir. Yeni kullanıcılara sahip olmasıyla bu tezin konusu ortaya çıkmıştır. Bu değişikliğin kullanıcılar üzerindeki psikolojik etkisi, mekânsal algısı ve memnuniyetleri değerlendirilmek istenmiştir.

1.1.Çalışmanın Amacı

Konya’da Geleneksel Türk Evlerinin fonksiyonları değiştirilerek yeni kullanımlara açılmıştır. Bu çalışmada geleneksel Türk evindeki bu fonksiyon değişiminin insan psikolojisine nasıl etkilediği araştırılacaktır.

İnsanlar, asırlar boyunca deneme yanılma yöntemiyle babadan oğula gelenek görenekler ışığında farklı konut tipleri ortaya çıkarmıştır. Bu kültür birikimiyle ortaya çıkan Geleneksel Türk Evinin önemine değinilecektir. Bu çalışmada çalışma alanı olarak Büyükşehir Belediyesi tarafından sokak sağlıklaştırma çalışması yapılan tarihi Mengüç Caddesinde bulunan konaklar incelenmiştir. İncelenen yapıların fonksiyonları değiştirilerek yeni kullanımlara açılmıştır. Geleneksel Türk evindeki bu fonksiyon değişiminin insan psikolojisine nasıl etkilediği anketlerle araştırılmıştır. İnsanların değişimden hoşnut olma ve memnuniyet değerleri irdelenmiştir. Anket yöntemiyle değerlendirilip öneriler sunulmuştur.

1.2.Çalışmanın Kapsamı

Konya Kent dokusu tarih boyunca Alâeddin Tepesi ve Mevlana Türbesi çevresinde gelişme göstermiştir. “Mevlana Dergâhının kurucusu Hz. Mevlana’nın türbesi Konya’nın sembolüdür” (Kuştepe,2011). Hz. Mevlana Türbesinin Konya’da yer alması, Mevlana Türbesi civarının önemli kent merkezi haline getirmiştir.

Asırlardır Konya Kenti, Alâeddin Tepesi ve Mevlana Türbesi çevresi bu iki nirengi noktasını birbirine bağlayan yol aksı üzerinde yoğunlaşmıştır.

Günümüze gelebilmiş olan Geleneksel Konya Evi örnekleri, Konya’nın merkez Selçuklu ilçesinde Sille semtinde mevcuttur. Merkez Meram ilçesinde orijinal haliyle günümüze ulaşmış örnekleri yok denecek kadar azdır. Ancak merkez Karatay ilçesinde Mevlana Türbesi yakınında yer alması sebebiyle günümüze ulaşmış Konya evi örnekleri daha yoğun yer almaktadır. Bu bölgedeki evlerin çoğu restore edilmiş ve fonksiyon değişikliği ile sosyal mekânlara dönüşmüştür. Bu değişen mekânların yer aldığı Mengüç Caddesi üzerindeki Geleneksel Konya evleri alan çalışmasını kapsamaktadır.

1.3. Kaynak Araştırması

Türk evi hakkında yapılan çalışmalar,

Arseven (1928), Ev adlı eserinde geleneksel evlerin yapım malzemesi, üst örtüsü, odaları hakkında bilgiler verilmiştir. Konya'nın geleneksel konutları hakkında daha çok fotoğraflara yer vermiştir.

Aygör (2015), 19.yy sonları ve 20.yy başları itibari ile inşa edilmiş Konya evlerinin mimari gelişimi ve değişimini incelemiştir. Özellikle Konya merkez Mevlana Türbesi ve çevresi tescilli yapıların plan, kesit ve görünüşlerine yer vermiştir.

Bektaş (1996), "*Türk Evi*" isimli eserinde, Türk evine ait plan tipleri ile bu planlara ait bölünebilme ilkelerinden bahsetmiştir. Aynı zamanda üslupları ve Türk evinin geçirmiş olduğu dönemleri aktarmıştır. Bu anlamda plan tiplerine değinirken kullandığı çeşitli kaynaklar ve çizimler, Türk evinin birimlerinin, yapı malzemelerinin ayrıntılı bir şekilde aktarılmasını sağlamıştır.

Berk (1951), Konya evlerinden plan özelliklerin, malzeme ve yapım tekniklerinden bahsetmiştir. Konya'nın geleneksel evleri tüm unsurları ile ele alınmış, çizim ve fotoğraflarla desteklenmiştir. Celile Berk gelişen ve değişen Konya evlerini fark etmiştir. Bunları sofalı evler başlığı içerisine yerleştirmiş olup, Konya'nın zengin zümresinin inşa ettirdiği evler olarak tanımlamaktadır. Ancak azınlık evlerinden ve Avrupa mimarisi etkilerinden hiç bahsetmez.

Eldem (1968), Bu çalışma Türk evleri üzerinde yapılmış en geniş çalışmadır. Eldem'in tipoloji çalışması için incelediği ve rölövesini aldığı evlerin, genel manada tüm Türk evlerinin plansal tiplerine birer örnekleme yapması ve altyapı niteliğinde olması açısından yararlanılan en önemli kaynaklardan birisidir.

Uysal (2007), İstanbul Süleymaniye bölgesinde yer alan geleneksel Türk Evlerinin iç mekân kurgusunu çalışmıştır. "Geleneksel Türk Evi İç Mekân Kurgusunun İncelenmesi ve Süleymaniye Bölgesi Örnekleri Analizi" konulu yüksek lisans tezinde Geleneksel Türk Evi iç mekânlarının tasarlama ilkeleri, tasarlanan evlerin kimlik oluşturma kriterleri mekânların kullanıcılar tarafından nasıl kullanıldığı araştırmıştır.

Psikoloji, mimari psikoloji, mimari algı hakkında yapılan çalışmalar,

Altan (1983), Mimaride ışığın psikolojik olarak etkisi ve mekânın ışık şiddetlerinin insanlar üzerindeki değişimlerini incelemiştir.

Altman ve Vinsel (1976), "Human behavior and environment" adlı kitabında insan davranışını mimarlık, peyzaj mimarlığı, iç mimarlık, kentsel planlama, jeoloji gibi multidisipliner ele almıştır.

Aydınlı (1986), Algılama-mimari mekân, renk, biçim, doku, yüzey, hacim temel mimari kavramların psikolojik etkilerini belirtmiştir.

Crowe (1995), “Nature And The Idea Of Man- Made World The Mıt” Türkçesi “Doğa ve İnsan Yapımı Dünyasının Fikri” adlı kitabında doğal ve yapay dünya arasındaki işbirliğini mimari söylemlerle mimarlık ve doğa ilişkisinden bahsetmiştir.

Freud (1935), Psikoanaliz kuramı, kişilerin çevrelerine ilişkin davranışları çocukluklarındaki deneyimleri ile açıklamaktadır. “Çünkü bilinçaltına itilmiş arzular farkında olmadan ileriki yaşlarda davranışları etkilemektedir. Bu kuramda kişilik üç sistemden oluşmaktadır. İd, Ego, Süperego. Davranış bu üç sistemin karşılıklı etkileşiminin ürünüdür. Freud’a göre, insanda doğuştan varolan cinsellik ve saldırganlık gibi iki temel belirleyici insan davranışını anlamaya ve açıklamaya yeterlidir. Freud’a göre, bu güdüler, bilinçaltına itilir ve insanın ilerideki yaşamında potansiyel tehlike oluşturdukları için, toplum tarafından hoş karşılanmazlar.” Freud, İnsan psikolojisi, insan davranışlarını incelemiştir

Hayward (1980), New York’ta yayınlanan makalesinde binalarda ışık kullanımında psikolojik faktörler ve çevre davranışını ele almıştır. Mekânda ışığın psikolojik etkisinde bahsetmiştir.

1.4. Materyal Ve Yöntem

Çalışmada ilk olarak Türk Evi hakkında kaynak taraması yapılmıştır. Kaynak araştırmasında kütüphane ve tez tarama merkezinden yararlanılmıştır. Kütüphane araştırması yapılırken Konya kenti hakkında genel bilgilere erişilmiş ve Konya evleri hakkında detaylı bilgilere ulaşılmıştır. İnsan psikolojisi, mekânsal algı, sosyo-psikolojik etkenler, çevresel psikoloji, Türk evlerinin yeniden işlevlendirilmesiyle ilgili yazılmış olan tezlerden faydalanılmıştır. Koruma Kurulunun ve projeleri çizen firmaların arşivlerinden temin edilen çizimler, resimler ve raporlar incelenmiştir. Yeniden kullanımı incelenen örnek yapıların fotoğrafları çekilmiştir. Rölöve çizimleri ve restorasyon çizimlerine ulaşılmış, ulaşılamayan evlerin mevcut durumları çizilmiştir. Fotoğraflama yöntemiyle ile yapısal etkiler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Mekânların yeni fonksiyonları ile kullanıcılar üzerindeki fiziksel özellikleri ve psikolojik etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma alanlarında yapılan sistematik anket sonucunda elde edilen değişkenler istatistik analiz programı olan SPSS 17 kullanılarak analiz edilmiştir. Birden fazla grubun bir arada incelenmesinin gerektiği durumlarda değişkenler arasındaki ilişkiler çapraz tablolar ile ortaya konmuştur.

Anket çalışması 2017 Kasım ve Aralık aylarında Mengüç Caddesinde gerçekleştirilmiştir. Anketler çalışma alanının en yoğun saatlerde yapılmıştır. Hafta içi 10.00-17.00 saatleri, hafta sonu saat 10.00 - 14.00 ve 19.00-23.00 saatleri arasında yapılmıştır. Anketler kafe, restoran, zabıta, eğitim vakfı mekânları için insanların yoğun olarak kullandığı saatlerde kullanıcılara yüz yüze anket yöntemiyle yapılmıştır.

Çalışmada göz önünde bulundurulan anket sorularının sorgulanmasına olanak tanıyan verileri içermektedir. Bu noktada, anketin gelişmesine katkı sağlaması açısından anketler, mekânsal algı ve istatistik alanındaki uzmanlar ile görüşmelerde bulunulduktan sonra son halini almıştır.

2.GELENEKSEL TÜRK EVİ

Türkler Anadolu'ya gelmeden önce Orta Asya'da göçebe düzende yaşamışlardır. Anadolu'daki yapım teknikleri ve göçebe düzendeki yaşama biçimi ile bütünleşmiş bir konut kültürü oluşturmuşlardır. Bu kültür birikimi ve birleşiminden oluşan yerleşik konut tipine "Türk Evi" denir.

Türk Evi, Osmanlı Devletinin sınırları içinde Rumeli ve Anadolu bölgelerinde oluşmuş ve 500 sene kadar devam etmiş, kendi özellikleriyle belirginleşmiş bir ev tipidir. Bu süre içinde büyük gelişmeler geçirmiş ve yayılıp kök saldıği iklim, tabiat ve kültür bakımından birbirinden farklı ve uzak memleketlerde çeşitli tipler meydana getirmiştir (Eldem,1984, 96).

Geleneksel Türk evi, sofası ve avlusuyla varolan bir evdir. İç mekânda ahşap kaplama kullanılmaktadır. İç mekânda kullanılan ahşap malzeme mekâna rengini vermektedir. Pencereler gün ışığını mekânın içine yeterince çekebilecek sayıda ve yoğunluktadır. Pencerelerin çoğu zaman ahşap kanatçıkları da bulunur, bu kanatçıklar sayesinde ışığın fazlasını engellemek mümkün olur (Eyüce, 2005).

Türk evi genellikle bir katlıdır. Ancak, zaman ile kat adedi fazlaşmıştır. Esas kat birkaç katlı evlerde mutlaka en yukarıdadır. En basit ve alçak ev tiplerinde yalnız bir kat mevcuttur. Bu kat zeminden bir buçuk iki metre kadar veya daha fazla yüksekte bulunmaktadır.

Türk evi oda ve sofalardan oluşur.

Odalar

Türk evi odalarında, kareye yakın dikdörtgen form kullanılmıştır. Geleneksel Türk evinde odalar o evde yaşayan insanın her türlü ihtiyacına cevap verecek şekildedir. İçinde yeme-içme, oturma, uyuma, dinlenme, eğlenme, temizlenme gibi tüm işlevlerin yapılmasına imkân veren mekânlar olarak tanımlanabilir. Odalarda sedir, yüklük, gusülhane, ocak sabit tefriş elemanları bulunmaktadır.

Celile Berk'in Konya Evlerinin odaları hakkındaki tanımı;

"Genellikle enleri 3,5 m, boyları 5 m dir. Bazen bu boyutlar hafif oranda değişmektedir. Örneğin 3,75 m ye 5,25 m olmaktadır. Yükseklikler döşemeden kiriş altına 2,75 m-2,90 m arasındadır. İki katlı büyük evlerde, üst kat 3 m-3,5 m-4 m yüksekliktedir. Oda yükseklikleri az olması kerpiç malzemenin lüzumsuz yere zorlanmasını engellemiştir. Yerlerdeki minder veya sedirlere bağdaş kurup oturan insanların odaya göre oranını uygun boyutta olmasını sağlamıştır" şeklindedir (Berk, 1951: 135).

Resim 1. Türk Evinde Oda

Sofalar

Sofalar odaların açıldığı ortak alanlardır. Türk evinde odalar birbirine direkt bağlanmayıp sofaya açılmaktadır. Sofa; Türk evini diğer milletlerin evlerinden ayıran, özgün kılan ve plan tipolojilerinin ayrışmasını sağlayan en önemli elemandır.

Celile Berk'in Konya Evlerinin sofaları hakkındaki tanımı;

“Sofaların küçükleri mabeyndir. Evin giriş ve hol kısmını oluşturur. Mabeynlerin genişlikleri 2,5 m dir. Giriş kısmı 1-1,20 m genişliğinde aydınlık kapının üstündeki pencerelerden girilmektedir. Kapının karşı tarafına sedir, yüklük yapılmıştır. Kimi yerde bina boyunca uzanan mabeynler artık sofa ismini almıştır. Alt kattaki sofa bazen taşlıktır. Bu da bahçenin evin içine kadar girmesine veya başka bir ifade ile evin bahçe ile birleşmesine neden olmuştur. Bu taşlıklar loş olması sebebiyle ortamın yazın oldukça serin olmasını sağlamıştır” (Berk, 1951:181).

Resim 2. Türk Evinde Sofa

2.1.Türk Evi'nin Oluşumunu Etkileyen Faktörler

Türk Evi;

- ✓ Tarihi Faktörler,
- ✓ Kültürel Faktörler,
- ✓ Yapı Malzemesi,
- ✓ İklimsel Faktörler olarak 4 etmenden oluşmaktadır.

Tarihi Faktörler:

Türk evi kavramının kökenleri göçebelik dönemine kadar uzanmaktadır. Türklerin Anadolu'da inşa etmiş oldukları evlerin kullanım alanları Orta Asya'da kullanmış oldukları Türk çadırlarıyla benzerlik göstermektedir.

Göçebe yaşamdan kaynaklanan “sınırlayıcı, koruyucu bir yaşam çevresi” kavramı, Türk Evi mekân düzeni ile birlikte sokak örüntülerini de etkilemiştir. Konut, avlu, çıkmaz sokak, sokak ve meydan ilişkisi bir toplumsal merkez etrafına toplanan mekan kavramının kent ölçeğine yansımalarıdır. İçeride dönüklük açısından bakıldığında çıkmaz sokak örüntüsü ile evlerin, orta mekânları olan sofalar ve odalardaki orta alan arasında büyük bir ilişki görülmektedir (Turgut, 1990; Aslanapa, 1996; Küçükerman 1973).

Kültürel Faktörler

Türk Evi ve özellikle odaların biçimlenmesi, toplum yapısının özellikleri ile sıkı sıkıya bağlıdır. Türk toplumunun sahip olduğu sosyo-kültürel değerler, geçmişin kültürel kalıntısını içerirler. Anadolu-Türk konutu da Türk toplumu gibi, farklı kültürel bileşenlerin bir sentezi sonucu oluşmuştur. Orta Asya'daki göçebe yaşam, dini inanışlar ve İslam dünya görüşü, zengin Anadolu sentezini yaratmıştır. Bu kültürel sentez, kalıplaşmış, norm haline gelmiş davranışlar ve mekan düzenleme ilkeleri olarak geleneksel Türk Evi ve odasının biçimlenmesine, mekansal özelliklerine yansımıştır. Türk toplumunun aile yapısı, günlük hayatı ve İslam'ı yaşayışı Türk evinin tasarımını etkilemiştir. Türk evinin tasarımından süslemesine kadar her şey, Türk toplumunun, sosyal ve kültürel yapısının bir yansımasıdır. Aynı zamanda bu durum insana verdiği değer de bir göstergesidir (Gögebakan,2015).

Yapı Malzemesi

Kuzey Anadolu'nun zengin ormanlarında ve ahşap kullanımına dayanan yapı düşüncesinin yanında, Orta Anadolu'da taş ve kerpiç yapı geleneği olarak kendini göstermiştir. Ama buna karşılık Batı Anadolu'nun verileri daha çok taş kullanımına,

Güney Anadolu'nun verileri ise taş, ahşap kullanımına dayanan mekan kimliklerinin gelişmesinde etkili olmuştur (Asatekin, 1994: 70-71).

İklimsel Faktörler

Türk evinin plan şemalarındaki farklılığın ana sebebi iklimdir. Hemen hemen her Türk evinde bulunan “yazlık-kışık oda” düzeni doğal iklimlendirme sağlamıştır. Yazlık odalar yapının içinde, serin esintilere açık ve uygun bir yönlendirmelere yer verilirken, Kışık odalarda ise kalın geçirimsiz dolgu malzemeleri kullanılmış, pencereler küçültülmüştür. Türk Evleri bulunduğu topografyaya uygun inşa edilmiştir. Örneğin, Safranbolu evlerinde eğimli arazide zemini araziye uygun zemin katı taşlık, depo, ahır vb. şekilde kullanıp, üst katlarda yaşama alanları yer almıştır. Bu evler cepheleri de güneşi en iyi alacak şekilde hiç biri diğerinin güneşini kesmeyecek şekilde yerleştirilmiştir. Konya evlerinde ise arazinin düz ve geniş olması sebebiyle geniş bahçeler yani hayatlara yer verilmiştir.

2.2.Türk Evi Plan Tipolojisi

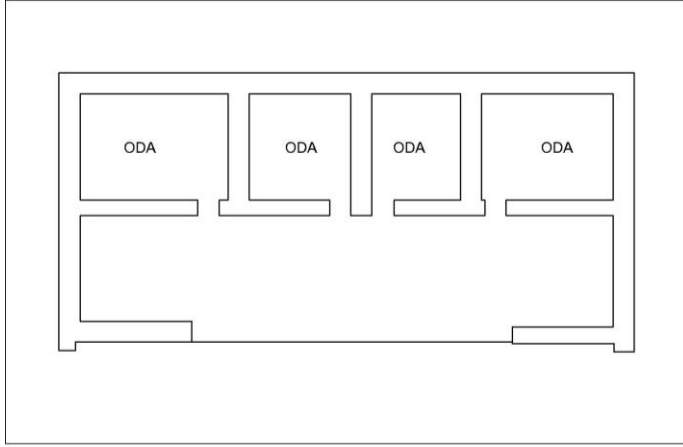
Plan tipi her zaman ideal plan şeklinde karşımıza çıkmaz. Bunun sebebi zamanla planın arazi vaziyetine uymasıdır. Yapı ustalarının acemiliği ve tecrübesi standart plana yaklaşması veya bu plandan uzaklaşmasına neden olmuştur.

Geleneksel Türk Evi plan tipleri;

- Sofasız Plan Tipi,
- Dış Sofalı Plan Tipi,
- İç Sofalı Plan Tipi,
- Orta Sofalı Plan Tipi olarak gruplandırılır (Bektaş, 1996).

Sofasız Plan Tipi:

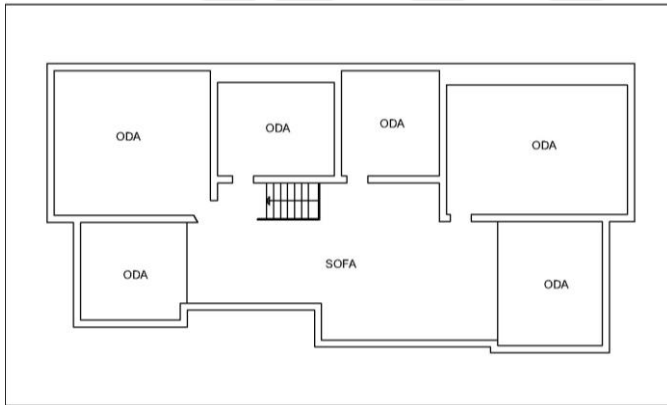
Sofanın ya da hayatın yerini bahçe ya da taşlık almıştır. Ev iki katlıysa üst kattaki odaları, önlerindeki balkon bağlar (Çizim 1). Oda sayısı fazla olduğunda aralarında birde eyvan yer alabilir (Günay, 1981).

Çizim 1. Sofasız Plan Tipi (Eldem,1984)

Dış Sofalı Plan Tipi:

Geleneksel Türk Evi'n de eski ve çok güzel örnekleri olan bir plan tipidir, çeşitlemeleri çoktur, simetri az görülür. Sofa bir ya da üç cephesi duvarsız olarak dış dünyaya açıktır. İki oda arasında kalan eyvanlar korunmuş mekânlardır (Günay, 1981) (Çizim 2).

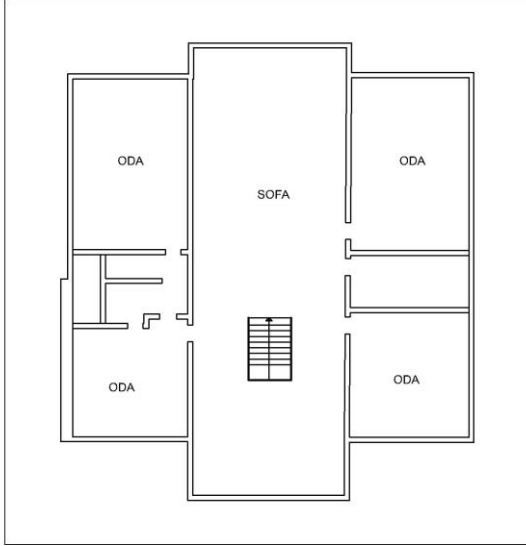

Çizim 2. Dış Sofalı Plan Tipi (Eldem,1984)

İç Sofalı Plan Tipi:

İç sofalı plan tipinin oluşmasındaki en önemli etken iklimdir. İnsanlar yağmur, kar, aşırı sıcaktan korunmak amacıyla ortaya çıkmıştır.

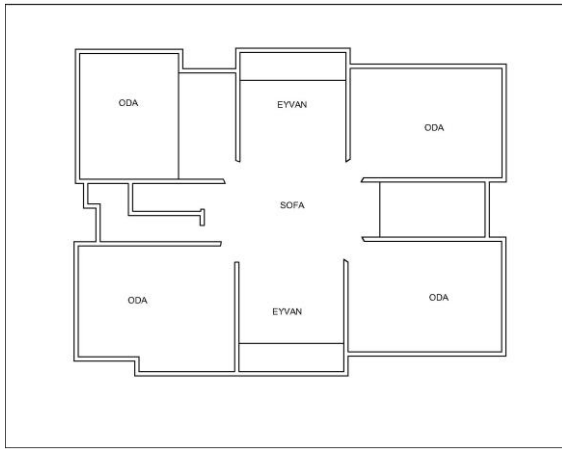
Kentlerin kalabalıklaşması, arsanın küçülmesi ve değer kazanması daha içe dönük ve sıkışık planlamaları gerektirmiştir. Daha rahat yaşama biçiminin arzulanması, tozdan, soğuktan kaçılması, sofa alanını da her zaman kullanma ihtiyacı, bu plan tipinin tercih edilmesinin sosyal nedenleri arasındadır. Bu düzenli plan daha çok sayıda odaya yer veriyor, yan yana gelen odalar sayesinde duvarlar azalıyor ve ekonomi sağlanıyor. Sofa, karşılıklı dizilmiş odaların ortasında kalıyorsa bu iç sofalı plan tipidir. Bu sofanın iki yanda da çıkmaları olabilir (Günay, 1981) (Çizim 3).

Çizim 3. İç Sofalı Plan Tipi (Eldem,1984)

Orta Sofalı Plan Tipi:

Sofanın etrafında odalar sıralanmış, sofa ortada kalmışsa bu orta sofalı plan tipidir. Bu durumda sofa, odalar arasından çıkmlar yaparak dışarıya açık bölümler kazanır. Türk Evi' nin bu ana kurgusu, kalabalık ailelerde oda sayısı yetişmezse, aynı plan tipleri yan yana getirilerek ev büyütülür (Bektaş, 1996) (Çizim 4).

Çizim 4. Orta Sofalı Plan Tipi (Eldem,1984)

2.3. Türk Evinde Mekân Psikolojisi

Türk Evi mekân kurgusu dönemin insanların yaşama biçimleri hakkında sosyo-ekonomik ve kültürel mesajlar içermektedir. Türk evi 19.yy-20.yy zaman aralığında insanların yaşama biçimlerinden oluşmaktadır. Türk evinin aile yapısı tarıma dayalı büyük aile düzeninden oluşmaktadır. Türk evi mekân gelişiminde etkili olan geniş aile düzeni, ailenin aynı zamanda üretici bir yapıya sahip olması çok sayıda mekânların yer almasını sağlamıştır.

Yaz aylarında üretilen sebze ve meyvelerin bütün yıl yenecek biçimde korunup saklanması için depolar, kilim ya da halı dokuma tezgâhları için bölümler mekân ihtiyaçları arasındadır. Oğullar ve gelinlerin oluşturduğu küçük birimler içinde ayrıca bağımsız ayrı mekânlara ihtiyaç duyulmuştur (Uysal, 2007).

Türk evinin biçim ve boyutlarının belirlenmesinde ekonomik etkenlerin de payı büyüktür. El sanatları ile uğraşan bölgelerde, evlerde bu el sanatları için kullanılan tezgâh ve malzemelerin konabileceği çalışma yerleri ve depolar, bir ihtiyaç noktası olarak belirlenerek evlerin tasarımında etkili olmuştur. Bunun yanında hayvancılıkla uğraşılan bölgeler veya hayvan bakılan evlerde alt kat genelde bu işler için ayrılmış olup, ana katların doğmasına yol açmıştır (Uysal, 2007).

Türk evinde, kadınlar ev işlerinden ayrı olarak hayvanların bakımı ve dokuma gibi çeşitli işlerle uğraştıklarından, Türk evi bir anlamda kadın içindir denebilir. “Kadın üretime yönelik çalışmalarını, her türlü toplumsal faaliyetlerini ev içinde sürdürür, hayatını evde geçirirdi ” (Arseven, 1928).

Türk evinin biçimlenmesinde en etkin faktörlerden biri din olarak kabul edilmektedir. İslamiyet’in etkisiyle mekânlar; haremlik selamlık diye erkekler ve kadınlar için ayrı ayrı olarak bölünmüşlerdir. Bu içe dönük yaşam biçiminden doğan “**Mahremiyet**” iç mekân düzenlemesinde önemli bir yer tutmuştur. Kadınlarla erkeklerin ayrı yaşamaları evlerinde bölümlere ayrılmasına neden olmuş, kadınların yaşadığı bölüm “haremlik”, erkekler ise “selamlık” adı verilmiştir.

Mahremiyet, en kısa tabiriyle kişiler arasındaki gözle görülmeyen hayali sınırlara denir. “Mahremiyet, kişi ve grupların birbirleri ile olan etkileşimlerini kontrol eden ve farklı biçimlenişlerde oluşan farklı davranış mekanizmalarını ayarlayan davranış sürecidir. Mahremiyet kişiye veya gruba diğerlerinin uygun düzeyde yaklaşma koşulu ya da uygun bir toplumsal ilişki düzeyi olarak da tanımlanabilir ” (Altman 1976).

Mahremiyetin sadece tek yönlü bir “gizlilik-girilmezlik” süreci değil, toplumsal gelenekler tarafından etkilenen, insanların birbirleri ile ilişkide olma ya da olamama isteğine bağlı olarak değişen, diyalektik bir kontrol süreci olduğu sonucunu vurgulamaktadır. Bu kontrol süreci kişiler arasındaki farklı uzaklıklarda oluşan sosyal ilişkiler düzeyine göre incelendiğinde üç tür mahremiyet davranışı ortaya çıkmaktadır: (Altman 1976)

1. Yabancılar arasındaki geçici beraberliklerde oluşan kamusal mahremiyet,

2. Aile bireyleri, misafirler ve aile bireyleri arasındaki sosyal ilişkiler gibi yakın sosyal ilişkilerin düzenlediği toplumsal/sosyal mahremiyet,

3. Eşler arasında ya da ebeveyn ve çocuklar arasındaki çok samimi ilişkilerden ortaya çıkan kişisel mahremiyet (Altman 1976).

İslamiyet'in mahremiyete etkisi:

- Aile içi yaşantısının yabancılardan gizlenmesi,
- Aile fertleri dışında, kadın ve erkeğin bir arada oturmaması, şeklinde özetlenebilir.

Ancak Türk evindeki mahremiyet kavramının sadece İslamiyet'ten etkilenmediği, orta Asya inançları ve göçebe yaşamına dayanan “içe dönüklük”, dışa kapalılık kavramından etkilenerek konutu biçimlendirdiği de savunulmaktadır (Baş 2003).

Cumbalar ve Kim Geldi Penceresi

Geleneksel Türk evlerinin cephe düzenine büyük bir estetik sağlayan cumbalar şüphesiz yalnızca estetik kaygılarla tasarlanmamıştır. Odanın ya da eyvanın sokak manzarasına daha hâkim olabilmesi, evin yapıldığı arazinin durumu nedeniyle mekân oluşturma çabaları vb. nedenlerle yapılan cumbalar aynı zamanda kapıya gelenin kim olduğunu görebilmek için de kullanılmıştır. Kapıyı gören yan pencerenin ince kafesi dışarıdan görünmeden, geleni görebilmek için tasarlanmıştır. Çeşitli nedenlerle eve cumba yapılmadığı ya da cumba penceresinin kapıyı göremediği durumlarda ise kim geldi penceresi kullanılmıştır (Bektaş, 1996: 48,82).

Yüklük ve Döner Dolaplar

Küçükerman (1973), “yüklük ve gömme dolapları, geleneksel Türk evlerindeki odaların iç düzenlemesini analiz ederken “yardımcı çevre” olarak nitelendirmiştir. Bu açık ve kapalı depolama alanları odanın çok fonksiyonlu olarak kullanılmasında önemli bir yere sahiptir”.

Türk evinde bir oda yatak odası, oturma odası vb. fonksiyon sınırlandırmasına gidilmeden tüm eylemler için kullanılmaktadır. Dolayısıyla bu eylemlerde kullanılan eşyalar bu dolaplarda muhafaza edilmektedir. Bu depolama görevinin yanı sıra gömme dolaplar mahremiyet gereksinmelerine de cevap vermektedir. Yüklüğün alt kısmında bir kapakla ayrılan “yunmalık” ya da “güsülhane” olarak adlandırılan küçük hacimler her odada yaşayan bir ailenin banyosu niteliğindedir (Resim 3).

Resim 3.Gusülhane

Mahremiyet gereksiniminin sonucu olarak ortaya çıkan bir diğer önemli tasarımda döner dolaplardır (Resim 4). Bu tasarım eve gelen erkek misafirlere yapılacak olan ikramın mahremiyet kuralları içerisinde gerçekleştirilmesine olanak tanımaktadır. Bir merkez etrafında dönebilen raf sistemi iki taraftan kapaklı bir dolap içerisinde. Bu sayede evin hanımı hazırladığı ikramı bir taraftan rafa koyar ve çevirir. Diğer odadaki ev sahibi ise bu ikramı alır ve misafirlere servis eder (Dağdeviren, 2009).

Resim 4.Döner dolap

Kapı Tokmakları ve Halkaları

Geleneksel Türk evlerinin şekillenmesinde önemli yeri olan mahremiyet anlayışının anlam kazandığı bir diğer aksesuar ise kapı tokmaklarıdır (Resim 5). Geleneksel Türk evlerinde kullanılan kapı tokmaklarının çeşitli biçim ve boyutlarına

göre sınıflandırmalarının yapıldığı görülmektedir (Ataoğuz Çal, 2007; Denктаş, 2004). Ancak kapı tokmakları ve halkaları estetik değeri ve fonksiyonunun yanı sıra kültürel ve sosyal mesajlar da barındırmaktadır.

Bazı konak ve evlerin kapılarında çoğu kez iki tür tokmak bulunmaktadır. Bunlardan tok ses çıkaran büyük olanını erkekler kullanmaktadır ve dışarıdan gelenin erkek olduğunu haber vererek, içerdeki hanımların toparlanmaları için ikaz niteliğini taşımaktadır. Çalınan küçük tokmak ise gelenin veya içeri girmek isteyen, bir kadın olduğunu haber vermekte ve erkeklerin avluyu boşaltmalarını sağlamaktadır. Ayrıca kullanım amaçlarına göre şekillenmiş tokmaklar ev sahibinin varlığı hakkında da bilgi vermektedir. İki tokmak ya da halka arasına bağlanan ip "Şu anda evde yokum.", tokmaktan aşağı sarkan ip ise "Evdeyim, kapıyı çalabilirsiniz..." anlamını taşımaktadır. (Çakıl, 2007). Bu anlamlarının yanı sıra Bektaş (1996) çalışmasında, evde evlenecek yaşta kız olup olmadığının bile kapı tokmağından anlaşılabilceğini belirtmiştir.

Resim 5. Türk Evinde Kapı Tokmağı (Aykaç, 2009)

3.MİMARİNİN İNSAN PSİKOLOJİSİNE ETKİSİ

İnsanın fizyolojik ihtiyaçları (nefes alma, uyuma, yemek yeme vb.) hepsi bir bütün olarak insan psikolojisine etki eder. İnsan karmaşık bir varlık olup fizyolojik ihtiyaçlarının yanında psikolojik olarak da gereksinimlere sahiptir.

Mekândaki ekonomiklik, işlevsellik, estetiklik gibi mimari tasarım parametreleri vardır. Mekân üretim sürecinde mimari tasarım parametreleri disiplinler arası etkileşimi sağlar. Bu etkileşim sayesinde üretilen mekân ve insan arasında ruhsal bir bağ kurulur. Böylece mimarlık insan psikolojisine etki eden insan odaklı bir disiplin haline gelir.

3.1. İnsan Psikolojisi

İnsan davranışı, eğilimleri, beğenileri ve reddetmeleri psikoloji ile açıklanmaktadır. İnsan Psikolojisinin bir bölümü doğumla (içgüdüsel), bir bölümü fiziksel ve sosyal çevre, bir bölüm de yaşadıkları ile değişmektedir.

Freud'un içgüdü kuramı, kişiliğin farklılaşması ve gelişmesinin ancak çevresiyle olan etkileşimiyle biçimlendiğini varsaymaktadır. Örneğin çocuğun bazı nesnelere karşı gösterdiği aşırı ilgi ve çevresindeki nesnelere arasında yaptığı ayırım, hatta kişiler arasındaki toplumsal ilişkilerin mekânsal ilişkilere yansması bir anlamda psikoanaliz kuramını ilgilendirmektedir. Örneğin, psikoanaliz kuramı konut kullanıcılarının çevrelerine ilişkin davranışlarını çocukluklarındaki deneyimleri ile açıklamaktadır (Freud,1935). Çünkü bilinçaltına itilmiş arzular farkında olmadan ileriki yaşlarda davranışları etkilemektedir. Bu kuramda kişilik üç sistemden oluşmaktadır. İd, Ego, Süperego. Davranış bu üç sistemin karşılıklı etkileşiminin ürünüdür (Çakın, 1988).

Freud'a göre, insanda doğuştan varolan cinsellik ve saldırganlık gibi iki temel belirleyici insan davranışını anlamaya ve açıklamaya yeterlidir. Freud'a göre, bu güdüler, bilinçaltına itilir ve insanın ilerideki yaşamında potansiyel tehlike oluşturdukları için, toplum tarafından hoş karşılanmazlar. Bu, mekân-davranış araştırmalarında Vandalizm gibi uç davranışları anlamak ve önlemekte yardımcı olabilir (Gür, 1996).

Bu davranışlar;

- İç etmenler,
- Çevresel etmenleri,
- Bireysel etmenler olarak toparlanabilir.

Bu etmenler bireyin tasarlama işlemi sırasında büyük ölçüde etki etmektedir.

İç Etmenler

İç itici güçler kişinin davranışının en önemli etmenidir. Psikolojik veya temel fizyolojik gereksinmeler tüm özellikleriyle bazı iç itici güçlerin oluşumunu sağlamaktadır. Bu koşullanma sayesinde kişi içinde bulunduğu durumun gerektirdiği davranışı saptamakta ve uygulamaktadır (Bozdayı, 1992).

Çevresel Etmenler

Organizmayı gereksinme yönünde iten davranışın hedefini saptamamaktadır. Davranışın hedefini saptayan ya da hedefin birini diğerine tercih ettiren bir başka dış güçtür. Bu güç bireyin yakın ya da uzak dış-çevresidir.

Bireysel Etmenler

Karmaşık olaylar bazı ortak yanlarıyla birlikte birçok farklılık içermektedirler. Bu nedenle tek bir olayın o bütün içerisinde veya diğerleri üzerindeki etkileri simgeleme olasılığı yoktur. Genellikle tüm canlılar ve bunlarla ilgili olaylar, karmaşıktır. Bu kuram kuşkusuz birey içinde geçerlidir. Gerçekte kökü bireyin psikolojik özellik ve fonksiyonlarına dayanan bir davranıştır. Birey davranışındaki bu karmaşıklık onun güdüsel biçim ve kişilik gibi kendine özgü nitelikleriyle daha da bütünleşmektedir (Doğan, 1978).

3.2. Mimari Psikoloji

Fiziksel olarak mekân; sınırlandırılmış bir boşluktan ibarettir. Kütesel ve mekânsal mimarlık ürünleri insan ve yaşamla sürekli bir etkileşim halindedir. Bu nedenle fiziksel, tinsel ve simgesel düşünceler mimari psikolojiyi etkilemektedir. Mekân dünyayı algılamanın aracıdır. Görsel algıda algılanan mekân biçim, renk, doku, kütle ve yüzey ilkeleri üzerinde idrak edilir.

Mekân soyut-somut olarak hayal edilen, hem gerçek hem de gerçek olmayan bir algılama ile kavranabilecek bir yapıdadır. “Mimaride, iyi bir tasarımın yalnızca hoş giden şekiller yaratma sorunu olmadığı; duygusal etkilere sahip mekânların yaratılması gerektiği giderek önem kazanmaktadır. Duygusal etkinliği olan bir mekân, derinlik, genişlik ve yükseklikten başka boyutları da beraberinde getirmektedir ” (Zevi, 1957). Mekânın somut terimi yerdir. Schulz’e göre yer gerçekte herhangi bir olayı mahal göstermeden hayal etmek imkânsızdır. “Yer kelimesiyle ne demek istiyoruz? Mahalden başka bir şey demek istediğimiz açıkça belli. Somut şeylerin şekil, doku ve renkle oluşturduğu bir bütünlüğü söylüyoruz. Bu şeyler yerin özü olan çevresel karakter tanımlar” (Schulz, 1984). Crowe yer olgusunu doğal ve yapay dünya arasındaki işbirliğini, mimarlık ve doğa ilişkisiyle birlikte ‘yer duygusu’ ile ele almakta ve doğal

çevreden, insan eliyle oluşturulan her ölçekteki çevreye kadar “yer duyusunun” etkisini belirtmektedir (Crowe, 1995).

Mekân içindeki insanın, mekân ile arasında bazı etkileşimler oluşacaktır. Sullivan, insanın mekân ile etkileşiminin ara kesitinde bulunan mimarlığın görevinin, mekâna bu etkileşim sonucu oluşan insansı özellikleri kazandırmak olduğunu anlatmıştır. “Mimarlığın görevi, bina malzemelerine canlılık getirmek; düşünce ve duygu ile bir arada onlara hayat vermek ve sonuçta öznel bir değer kazandırmaktır” (L.Sullivan).

Gerek çevrenin insanlar üzerindeki etkinliği, gerekse insanın çevresi üzerindeki etkinliği kapsamında ele alınan, ikili bir etkileşim sistemi olan, insan-çevre etkileşim sistemi, psikolog ve mimarlar tarafından değişik açılardan ele alınmaktadır. Herhangi bir çevre içinde insan, yaşayan bir organizma olmakla beraber aynı zamanda fiziksel bir objedir. İçinde bulunduğu çevrenin bir elemanı olarak ona karşı tepkide bulunmakta ve o çevre tarafından yönlendirilmektedir. Kendi gereksinmesinde, değer yargısına ve isteklerine göre çevresini sokarken değişmiş çevrenin kişilik ve ruhsal yapısını etkilemesi ile yeni gereksinmelere sahip olur (Aydın, 1986).

3.3. Mekânsal Algı

Algılama, beş duyu ile elde edilen her türlü bilginin beynimizde şekillenmesi ve görünüm kazanmasıdır. Algılama, çevremizdekilerin anlaşılabilmesi, anlamlandırma /değerlendirmeler yapıla bilinmesi için gerekli ve önemli bir süreçtir.

“Bir mimari nesnenin insanoğlu tarafından duyular yoluyla fark edilip, bir imaj olarak kabul edilmesi ve bu olayın bir sonuca ulaşana kadar geçirdiği sürece algılama süreci denir” (Aydın, 1986).

Herhangi bir yapıya yaklaştıkça algıladığımız ilk olarak yapının kütlesi, biçimi ve cephesinin boyutsal oranlarıdır. Bu durumda binanın biçimi yapının insanoğlu tarafından algılanma sürecinde büyük rol oynamaktadır (Ertürk, 1976).

Farklı formlar ve bu formların farklı yüzeylerle düzenlenmesi bireyin yapıyı farklı algılamasına sebep olmaktadır. “Dikdörtgen formlar dengeli ve dinamik etki, dar açılı formlar dengesiz ve rahatsız etki, dairesel formlar rahatlatıcı ve dinlendirici etki yaratmaktadır. Eğri veya çapraz yönler, görsel etki açısından enerjik ve dinamik olarak algılanırlar” (Ertürk, 1976).

Yapılar biçimleri, kullandıkları malzemeleri, strüktürleri ve işlevleri ile deneyimlenebilir. Yapıların bu özellikleri fiziksel deneyimleri teşkil eder, fakat yapılar sadece fiziksel olarak var olmaz metaforik olarak da vardır. Yapılar da tıpkı giyilen

kıyafetle veya dekore ettiğimiz evimizle kendimiz hakkında başkalarına mesajlar ilettiğimiz gibi, anlama sahiptir ve bir takım mesajlar verirler. Buna göre çevre tasarlanırken dört önemli öge örgütlenmektedir.

- 1) Mekân,
- 2) Anlam,
- 3) İletişim ve
- 4) Zaman (Giedion, 1971).

Mekânın örgütlenmesi ve formun oluşması aynı anda bir anlam da taşır. Öyledir ki artık “Mimarlık yalnızca barınma sorununu çözmekle sınırlı görmez kendisini. Her yapı bir heykeldir aynı zamanda” (Aydınlı, 1986); bir iletişim değeri taşır çevre içerisindeki algısal ve anlamsal değerleri simgeler.

3.4. Mekânın Oluşturduğu Duygular

Her mekân ölçeği, akustiği, boyutları, ışığı, yüzeylerindeki malzemelerin renk ve dokusuyla çok sayıda iç içe geçmiş özellikleriyle bütündür. Bu fiziksel uyarılarla mekânda oluşan duygusal ve psikolojik karşılıklarını, belirlediği duygu halleriyle tanımlanmıştır. Bu psikolojik davranış hâlleri; *Gerilim, Rahatlık, Korku, Neşe, Dalgın, Dinamik Hareket, Duygusal Sevgi, Heybetli-Kutsal Sevgidir* (Simonds, 1961). Simonds, duygu ve psikolojik tepkilerin karşılıklarını bu şekilde belirtmiştir. Çoğu insanın yeterli ve normal olmayan ışıkta kendini mutsuz hissetmesi, günlük hayatımızda görülebilir. Işığın çok kısa bir zaman için bile azalması insan üzerinde moral bozucu bir etki yaratabilir. Uzun bir zaman çok kuvvetli bir ışığa maruz kalmak, karanlığın yarattığı etki gibi rahatsız edici ve acı verici olabilir (Altan, 1983).

Altan’a göre ışık yaşamımız için gerekli tasarım sürecinde tamamlayıcı ve önemle gerek bir ögedir. Bir mekândaki ışığın nitelik ve niceliği, insanın duygularında, iletişimde ve davranışlarında büyük etkendir (Altan, 1983). Hayward’a göre de ışığın yaşam için vazgeçilmez bir durum olduğu ve tasarım sürecinin bir parçası olmasının gerekliliği kesindir. Işığın niceliği ve niteliği herhangi bir durumda deneyimlerimizi oluşturur ve insan duygularında, iletişimlerinde ve davranışlarında güçlü bir etkisi vardır. Aynı zamanda ışığın etkili kullanımı, mimaride estetik deneyimin bir göstergesidir (Hayward, 1980). Işığın ve karanlığın doğal dili mimarlıkta psikolojik etkiyi ortaya koyan güçlü bir ögedir. Işık, mimarlıkta yapının asil veya sıradan anlamlar kazanmasını sağlar (Millet, 1996).

İnsan duyguları çok yönlüdür, geniş, ferah, aydınlık, güneşli bir oda, rahat koltuk renkleri iç açıcı, zarif yerden tavana kadar geniş pencereler, pencerelerden tabiatı

içeri alan bir mekân algısı mutluluğu ifade ederken, geniş pencerelerin yer alması o mekân içinde güvensiz, korumasız hissi de verebilir.

Renk mekânın insana verdiği duygu açısından önemli bir yere sahiptir. Örneğin yeşil, sükûnet ve telkin edici, mavi temizlik hissi veren soğuk, kırmızı sıcak canlı, sarı ferah aydınlık etkisi uyarır. Bir başka örnekte aynı boyuttaki iki şekilden siyah olan beyaz olana göre daha küçük görünmektedir.

4. KONYA KENTİ TARİHÇESİ, FİZİKİ ÇEVRE ANALİZİ VE SOSYAL YAPISI

4.1. Kentin Tarihi

Anadolu asırlar boyu akınların ve istilaların uğrak yeri olmuştur. Anadolu'nun göze çarpan büyük kentlerinden biri Konya kentidir.

Milattan önce 276-200 tarihlerinde Sen Pol, İncil hakkında propaganda yapmak için Konya'yı seçmişti. Hristiyanlığın ilk çağında çoğu Hristiyan buraya toplanmıştı. Böylece Konya'da Hristiyanlığa ait resimler yani "icon" ların toplanması sebebiyle buraya İconium isminin verildiği söylenmektedir. Ancak Hititlerden sonra Kuvanna denildiği tahmin edilmektedir (Yıldırım, 2000,265).

Anadolu Selçuklu Devleti dönemi boyunca Konya ihtişamlı devrini yaşamıştır. İslamiyetin yaygınlaştığı bu dönemde sanat ve sanatkârlar birçok eserler bırakmıştır. Aynı şekilde seyyahlar, dervişler, alimler, şairler aracılığıyla felsefi meslekler ve tasavvufi düşünceler yaymışlardır.

Anadolu Selçuklu devletinin sonlanması ile Konya 1303-1327 yılları arasında İlhanlıların nüfusu altında kalmış 1327 den itibaren zayıflamış ve Anadolu ufak hükümetler artık tamamen istiklallerini ilan etmiştir. Böylece Konya Karaman hükümeti egemenliği altına girmiştir. Karamanoğulları 1256-1487 tarihine kadar hüküm sürmüştür (Özönder, 1989).

"1331 de Osmanoğulları'ndan Murat'a mağlup olan Karamanoğulları yerlerini Osmanlı İmparatorluğuna terk etmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu boyunca Konya'da eserler verilmeye devam etmiştir. Her kapının çevresi birer sanat ve ticaret bölgesi haline gelmiş ve açılan dükkânlar ile buralarda çarşılar oluşmuştur. Şehre gelen yolların bağlandığı bu sur kapıları, şehir içi yol sisteminin oluşumunda ve camii, mescit, zaviye, imaret, bedesten, han, hamam gibi dini ve sosyal nitelikli yapıların inşasında önemli rol oynamıştır. Osmanlı İmparatorluğunun yıkıldığı zamanlarda yabancı devlet adamları gönderilmiştir" (Berk, 1951).

Konya Cumhuriyetin ilan edilmesiyle milli birliğe dâhil olmuştur. Kent, 1919 yılında İtalyanlar tarafından işgal edilmiş ve 1920 yılına kadar işgal altında kalmıştır. Bu dönemin koruma anlayışına göre tarihi doku içerisinde yeni caddeler açılmış, anıtsal yapıların algılana bilirliliğini arttırmak adına çevrelerindeki doku yıkılarak, yeşil alana dönüştürülmüştür.

20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren Konya'ya Anadolu'nun doğu ve güneydoğu illerinden işsizlik dolayısıyla göç olmuştur. Konya'nın doğu kısmında bu illerden gelen nüfus artışı, Konya'nın nüfus yoğunluğunu artırmıştır.

4.2. Coğrafi Konumu

Konya, göl tabanlı olan ovanın kenarında kurulmuştur. Batısında Takkeli ve Loras dağları yükselmektedir. Doğu yönde ise Aksaray'a kadar uzanan 140 km. düzlükler ve küçük tepelikler bulunur. Konya'nın önemli akarsularından Meram deresi yazın bağ ve bahçeleri sulamaktadır. Konya'nın iklimi kuraktır. Yazları çok sıcak, kışları soğuk geçmektedir. Konya ovasına düşen yıllık yağış ortalaması 324 mm. ölçümüne göre Türkiye ortalamasının en düşük seviyesidir. Ancak yağışlar, ziraat için yeterli olmaktadır (Bahar,1994). Konya Kenti tarihsel gelişimini ve günümüze kadar varlığını sürdürmesini bulunduğu coğrafi konuma ve verimli topraklara borçludur.

Ayrıca Konya Şehri'nin İç Anadolu'yu, Ege, Akdeniz, Karadeniz gibi kıyı bölgelerine bağlayan yol kavşağı noktasında olması, şehrin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Ayrıca coğrafya ev mimarisini etkileyen önemli koşulları ortaya çıkarmaktadır (Aygör, 2015).

4.3. Kentin Fiziki Gelişimi

Konya'nın tarihsel ana merkezi Alâeddin Tepesi'dir. Şehrin tarihi bir yerleşim bölgesi olmasından dolayı tarih öncesi ve sonrasına ait birçok uygarlığı barındırdığı, eski bir höyük olan Alâeddin Tepesi'nin Anadolu Selçuklular zamanından bu yana kent gelişiminde bir landmark "nirengi noktası" olduğu belirtilmiştir (Ulusoy 1999) (Resim 6).

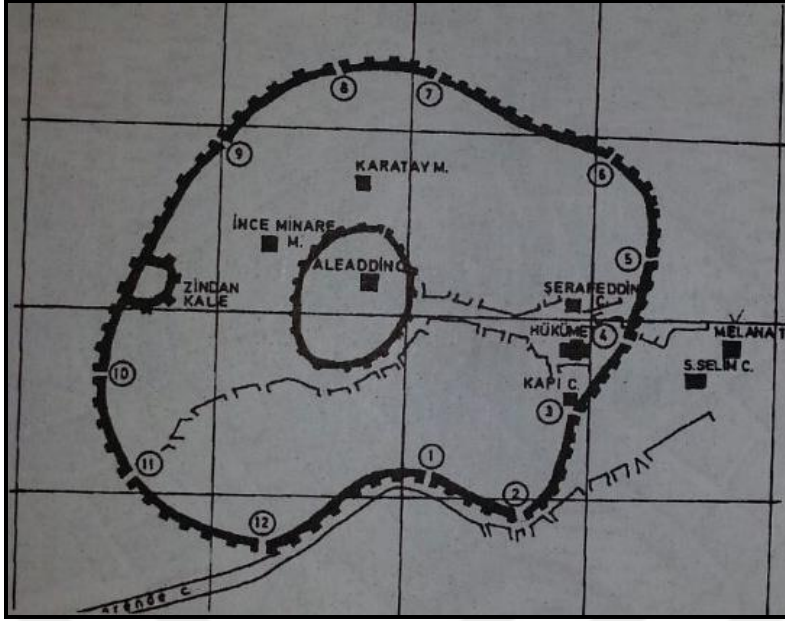
Resim 6. Alâeddin Tepesi ve çevresi (Konya Büyükşehir Belediyesi)

Resim 7. Alâeddin Tepesi-1925(Konya Büyükşehir Belediyesi)

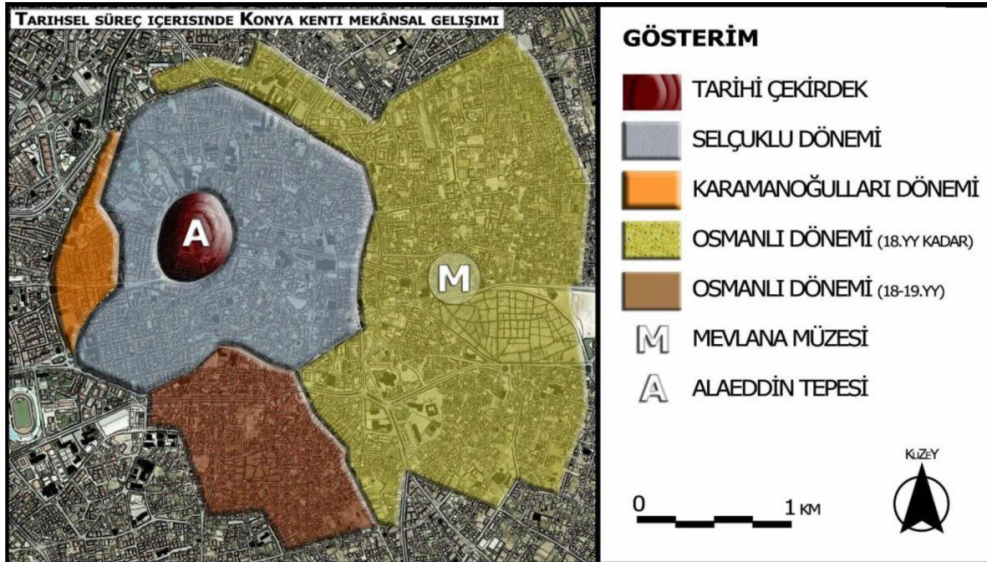
1077 yılında Selçuklu Devletinin başkenti olmasından sonra Alâeddin Tepesi dışına taşan Konya şehrinin Bizans döneminde Alâeddin tepesinin de içinde bulunduğu surlarla çevrili bir şehir olduğu ifade edilmiş, kentin planlı dönem öncesi yapılanmasında bu surların oldukça fazla etkisi olduğu belirtilmiştir (Öcal, 2005).

İç surların Selçuklular Döneminde tamiri ve bakımı yapıldığı, bununla birlikte yerleşme bölgelerinin sur dışına çıkarak doğu yönüne doğru bir gelişim gösterdiği belirtilmiştir (Resim 7) (Yenice,2005).

Resim 8. Konya iç kale sur kalıntıları (Karpuz,2004)

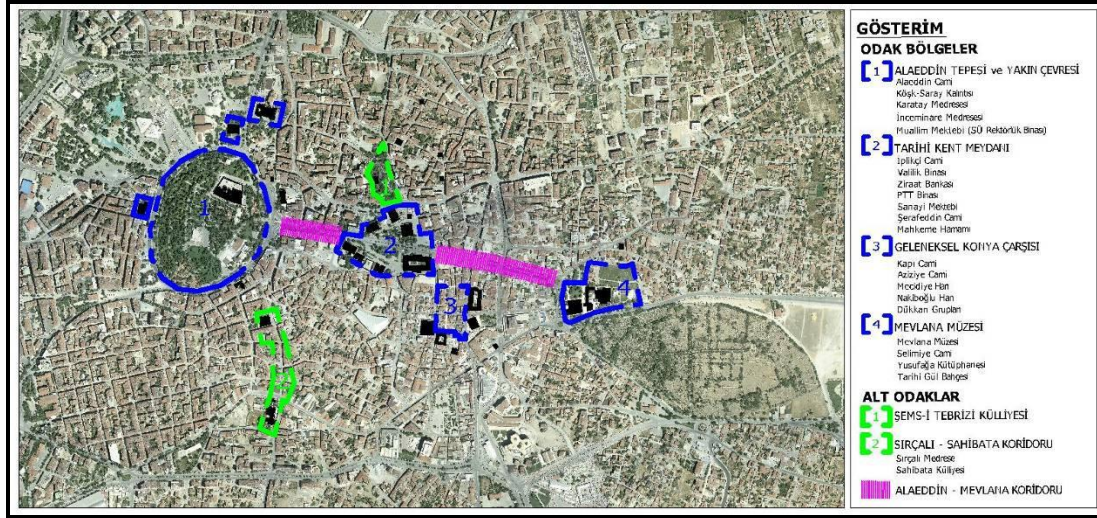
15. ve 18. Yüzyıllar arasında Osmanlı egemenliğine dönen ve güney yönüne doğru gelişim gösteren Konya, 19. yy sonlarında Anadolu Bağdat demiryolu hattının kente gelmesi ile ticaret canlanmış, istasyon merkez arası ulaşım için yeni yollara gereksinim duyulmuştur. Kentin 1922 yılında hâlihazır haritaları incelendiğinde kentin doğu ve güney-doğu yönünde genişlemeye başladığı, bununla birlikte odak noktası olarak belirlenen Alâeddin tepesinden kentin dışına doğru ışınsal yollar üzerinden yerleşim düzeninin devam ettiği görülmüştür (Resim 9) (Yenice, 2005).

Resim 9. Tarihsel süreç içerisinde Konya kenti mekânsal gelişimi (Yenice 2011)

Konya'nın şimdiki tarihi merkezi temelde gelişiminden ve tarihi yapıların konumundan dolayı Mevlana Müzesi ve çevresi, Valilik Binası ve çevresi, bedesten

bölgesi ve Alâeddin Tepesi ve çevresi olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır (Yenice,2011).

Resim 10. Konya Tarihi Kent merkezi odak noktalarının mekânsal dağılımı (Yenice,2011)

Öcal (2005) , “Konya şehrinin iç Anadolu’yu, Ege, Akdeniz, Karadeniz gibi kıyı bölgelerine bağlayan yol kavşağı noktasında olması, şehrin gelişmesine katkıda bulunduğunu ve tarihsel gelişiminde buna bağlı olarak gelişim gösterdiğini belirtmiştir. Konya çevresinde mevcut olan eski yerleşme merkezlerinde yaşayan insanlar, bu bölgede ticareti geliştirmişler, böylece Konya şehri bir tüccarlar şehri olma özelliğini de elinde tutmuştur. Konut alanı olarak kullanılmaya başlanan kent merkezi bu sayede turistik ticaret, günlük ticaret, konaklama ve küçük imalat alanlarına dönüşmeye başlamış ve Konya’da Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren de merkezi Alâeddin bölgesi önemini korumuş; sahip olduğu idari ve ticari merkez olma görevini devam ettirerek günümüze kadar devam ettirmiştir”.

4.4. Kentin Sosyal Yapısı

Konya geçmişten günümüze birçok uygarlığa merkez olmuştur. Bu sebeple zengin bir kültüre sahiptir. Bu kültür birikimine en çok katkıyı Anadolu Selçukluların sağladığı ve günümüze kadar geldiği gözlenmektedir.

Konya'nın Selçukluya başkentlik yapması ve sonrasındaki konumu mahallerin oluşmasında başlıca tarihi etmenlerdir. Konya'da Selçuklu döneminde 40-50 mahallesi ve 60.000 nüfusu vardır. (Baykara, 1985). 1830-1831 yılı nüfus sayımında Konya'da 12.457 kişi tespit edilmiştir. 19. yüzyıl ortalarında Konya'da mahalle sayısı 140 adeti bulmuştur. Bunlar içerisinde Çifte Merdiven Mahallesi (Millet-i Ermıyan) 136 hane; Gazialeşah Mahallesi (Millet-i Rum) 69 hanede Hristiyanlar yaşamaktaydı. (Tuş, 2001). 1890 yılına gelindiğinde Konya nüfusunun neredeyse dört kat artarak 44.000

kişiyeye ulaşmıştır. Bunlar içerisinde 50 Protestan, 150 Katolik, 1500 Rum ve 3000 Ermeni vatandaş yer almaktadır (Tuş, 2001). Konya merkezde 1896 sayımında ise 80 kadar Maruni vatandaş kayıtlardaki yerini almıştır (Çolak, 2014).

19. yüzyıldan sonra siyasi, ekonomik ve sosyal yapıda meydana gelen değişimler sebebiyle yeni bir nüfus artışı sürecine girilmiştir (Tuş, 2001).

Temelleri Selçuklu döneminde oluşan kültür birikimi, ticaretin geliştiği ve bunun çevresinde sivil mimarinin şekillendiği Karamanoğlu ve Osmanlı dönemlerinde gelişerek devam etmiştir.

Türkiye’de özellikle 1950’li yıllardan sonra makineli tarıma geçilmesiyle Konya’da tarıma dayalı fabrikalar ve organize sanayiler de kurulmuş, şehrin ticaret merkezi olarak, günümüzde de tarım, ticaret, sanayi fonksiyonlarında gelişmeler kaydetmeye devam etmiştir. Bu tarım, sanayi, ticaret ve kültürel faaliyetler şehrin fiziksel ve nüfusça gelişmesine neden olmuştur (Öcal,2005).

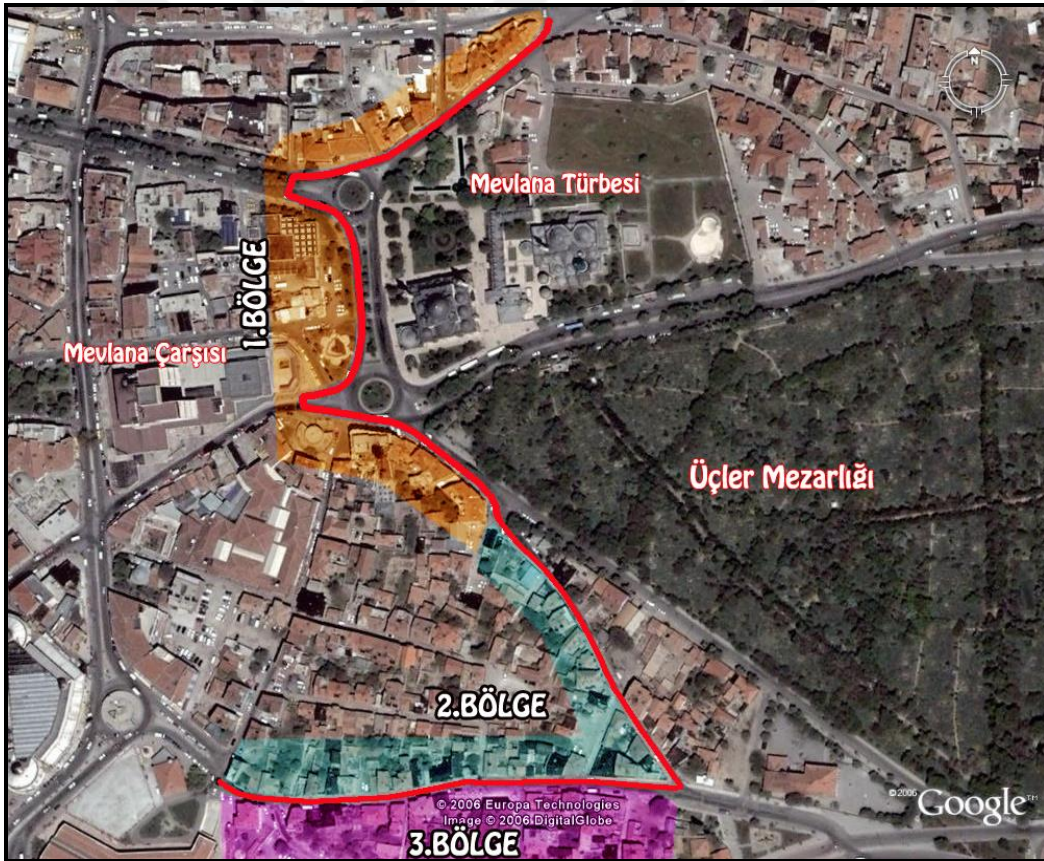
Artan nüfus ve ticaret alanları ile Konya halkının sosyal yaşamı da şekillenmeye başlamıştır. Konya merkezindeki ticaret alanlarının konut alanlarına doğru yönelmesi ile sosyal yaşam alanlarının merkezden uzaklaşıp günümüz yeni adıyla hafta sonu evlerine (eski adıyla bağ evi) taşınmıştır. Bu evlerin genellikle gelir düzeyi yüksek Konya’nın yerlilerine ait olduğu ve genellikle bu yapılaşmanın Meram ilçesinde yoğunlaştığı görülmüştür. Halkın yorgunluğunu atıp dinlenmesi için bağ ve bahçeler tahsis edilmiştir. Meydanlarda çeşitli şenlikler düzenlediği ve bu şenliklere gelir seviyesi her ne olursa olsun kent halkının katıldığı ifade edilmektedir (Tekcan, 2012).

Ulusoy (1999), Ekonomik değişikliğin teknolojik değişime, teknoloji ve ekonominin de sosyal yapıya olan etkisi apartmanlaşmanın sosyal ve kültürel yaşamdaki değişimiyle paralel gittiğini belirtmiştir.

5.GELENEKSEL KONYA EVLERİNİN İNCELENMESİ

5.1.İncelenen Örnekler

Konya şehir merkezi Mevlana Türbesi çevresinde kentsel sit alanı Resim 6'da gösterildiği gibi 3 bölgeye ayrılmıştır. 2. ve 3. Bölgede yer alan Mengüç Caddesindeki evlerin fonksiyonu değişip, farklı kullanıcılara sahip olduğu için çalışma alanı olarak seçilmiştir (Resim 11). Mengüç Caddesinde Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından 2009 yılında projelendirilmeye başlanıp, 2010-2015 yılları arasında sokak sağlıklılaştırma çalışması uygulanmıştır. Mengüç Caddesinde bulunan Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından tespit edilip 4'ü tescillenen geleneksel Konya evi statüsündeki 7 adet Konya evi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Bu evler; Katalog 1 (Hacı Mehmet Evi), Katalog 2 (Hamamcı Bahattin Evi),Katalog 3 (No:16), Katalog 4 (Fahriye Büyükmatur Konağı), Katalog 5 (No:41), Katalog 6 (No:43), Katalog 7 (No:49)'dır.

Resim 11. Mevlana Türbesi Çevresi

Resim 12. Mengüç Caddesi Doğu Yönüne Bakış

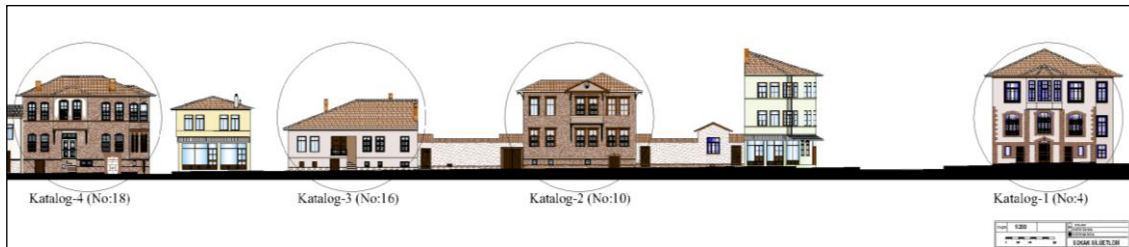
Resim 12.1. Mengüç Caddesi Batı Yönüne Bakış

Çizim 5. Mengüç Caddesi Vaziyet Planı

Çizim 6. Mengüç Caddesi 2. Bölge Sokak Silueti (Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB)

Çizim 7. Mengüç Caddesi 3. Bölge Sokak Silueti (Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB)

5.1.1. Katalog 1 (Akça Konak Kafe)

Yapının İsmi: Akça Konak (Hacı Mehmet Evi)

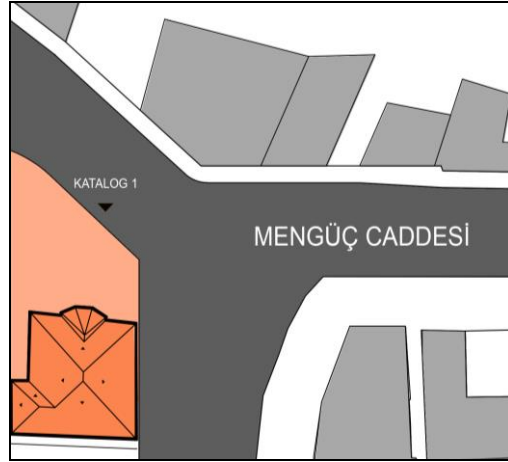
Yapım Tarihi: 19. yüzyıl sonları

Yapı Sahibi: Nuran-Mehmet Naim DAĞLI

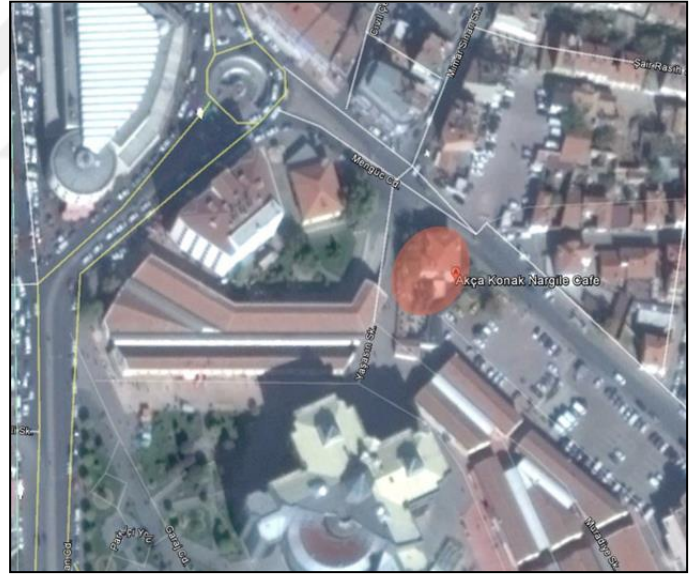
Yapının Yeri: Karatay İlçesi, Mengüç Caddesinde 49 ada, 69 parsel üzerinde No:4'te,

Karatay Belediye Binasının kuzey doğusunda yer alır. (Resim 6)

Yapının Yeni Fonksiyonu: Akça Konak Kafe

Çizim 8. Akça Konak Vaziyet Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi Arşivi)

Resim 13. Akça Konağın Konumu (Google Earth)

Tescil Durumu: Yapı 24.01.1991 tarihinde tescil edilmiştir.

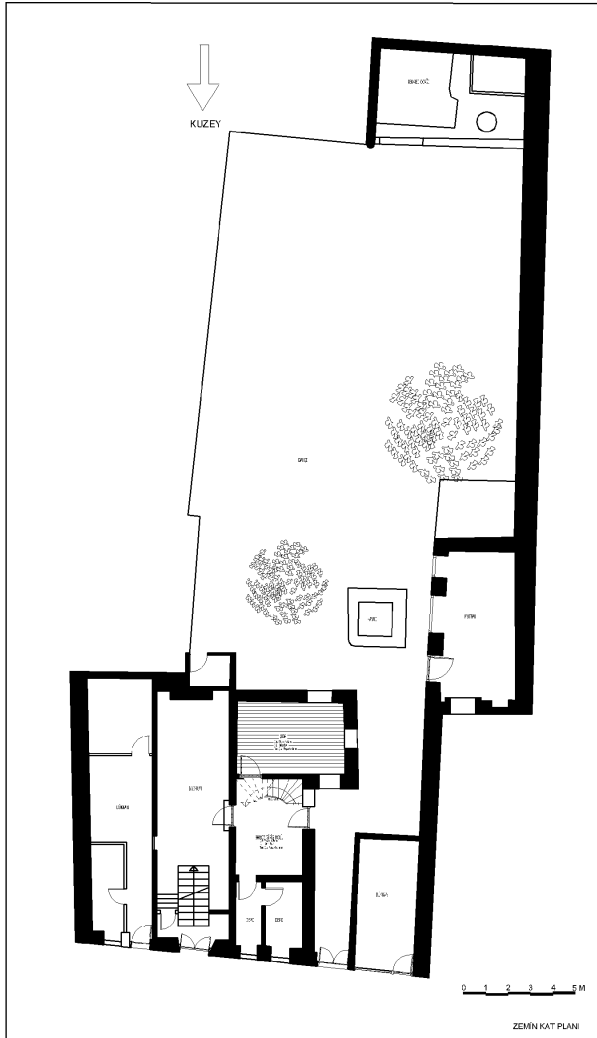
Fonksiyon Değişimi: Akça Konak günümüzde Kafe olarak kullanılmaktadır.

Plan Şeması: Konut üç katlıdır zemin kat, birinci ve ikinci katlardan meydana gelir. Zemin katta mutfak, bir adet oda ve merdiven arkası geniş oturma alanı bulunmaktadır. Plan tipi iç sofalı Türk evi kategorisindedir. 1.kat ve 2.katta sofaya açılan 5 adet oda

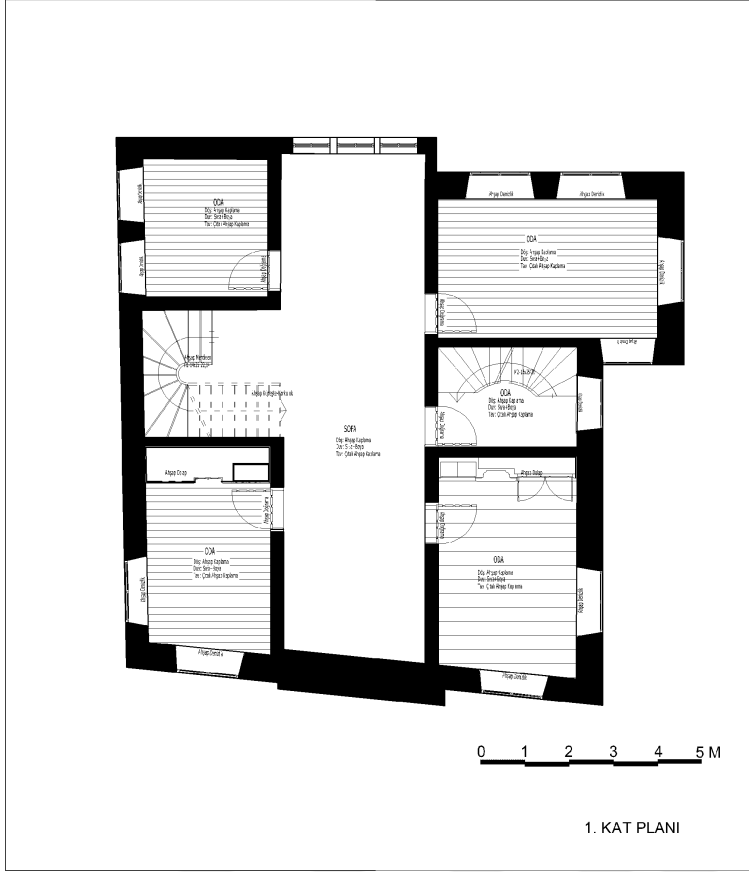
mevcuttur. Konut, büyükçe bir hayati bulunan parselin kuzeyine yerleştirilmiştir. Evin üç girişi vardır. Biri sokağa bakan ana giriş, diğerleri ise hayata bakan girişlerdir. Hayatta mutfak, havuz, pekmez ocağı ve tuvalet vardır. (Çizim 9, Çizim 10, Çizim 11)

Yapı Sistemi: Kıırma çatı, Marsilya kiremitle kaplanmış olup çatı arası depo şeklinde tasarlanmıştır. Yapım sistemi yığmadır. Yığma taşıyıcı sistemi moloz taş ve kesme taştan oluşmaktadır. Evin odalarında ahşap gusülhane, dolap, ağız açık, çiçeklik ve nişler ile karşılaşmaktadır. Genellikle bu ahşap aksam oldukça sade tasarlanmıştır (Çizim 12, Çizim 13).

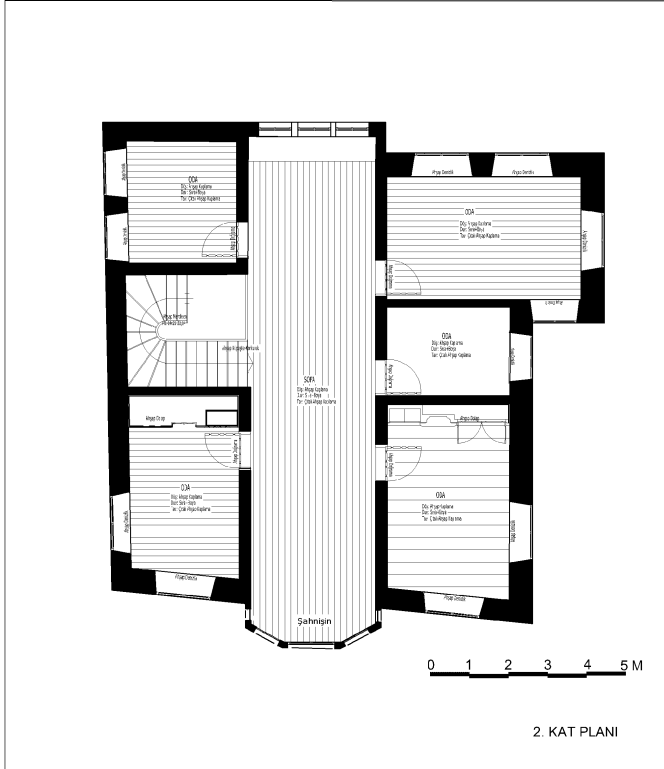
Cephe Değişikliği: Restorasyon çalışmalarında cephede değişiklik yapılmadığı, yapının eski fotoğraflarıyla bir karşılaştırmaya gidilince görülmektedir. Tüm cepheler dört yönden de izlenebilmektedir (Resim 14, Resim 15).

Çizim 9. Zemin Kat Rölöve Planı (Edibe Begüm ÖZEREN-2017)

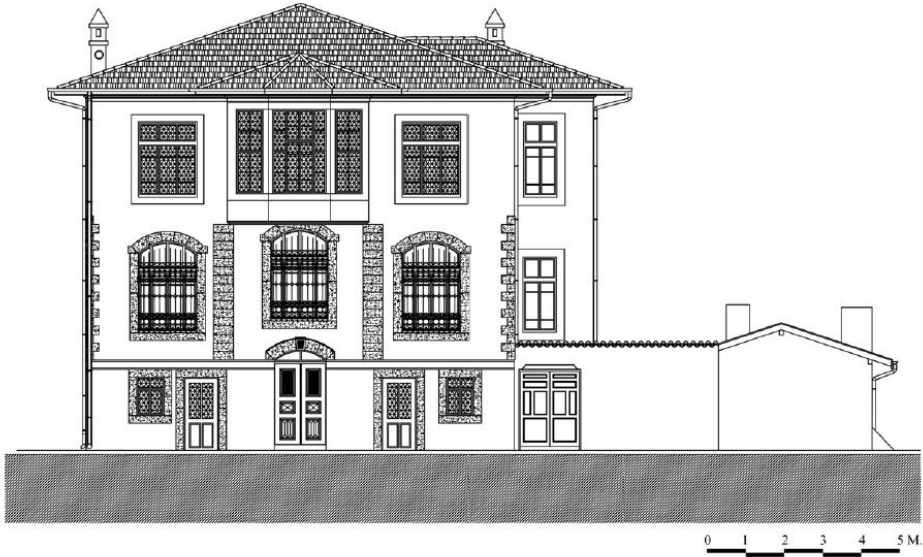
Çizim 10. 1. Kat Rölöve Planı (Edibe Begüm ÖZEREN-2017)

Çizim 11. 2. Kat Rölöve Planı (Edibe Begüm ÖZEREN-2017)

Çizim 12. Güney Cephesi (KKVKBKM)

Çizim 13. Kuzey Cephesi (KKVKBKM)

Resim 14. Giriş Cephesi

Resim16. Arka bahçesi hela kısmı, günümüzde de tuvalet olarak kullanılmaktadır

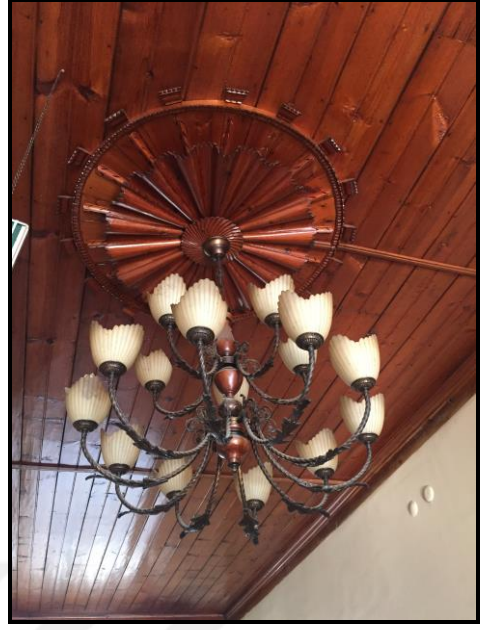
Resim 15. Arka Bahçesi

Resim 17. Arka bahçe atların barındığı ahır kısmı, şunda depo olarak kullanılmaktadır

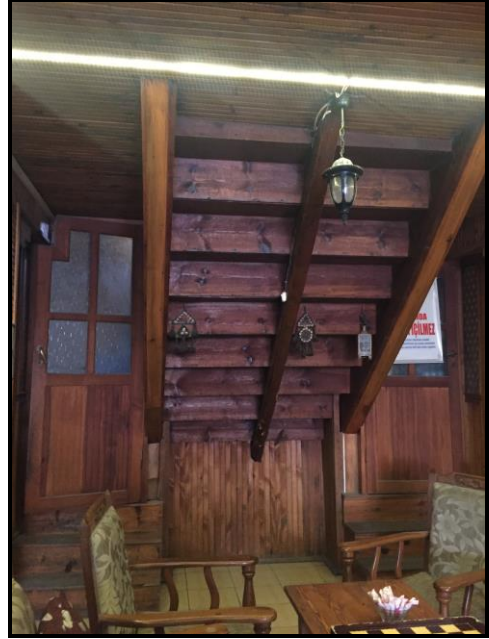
Resim 18. Arka Bahçeden Mutfak Girişi

Resim 20. Tavan Göbeği

Resim 19. İç sofa da döşeme bir basamak yükseltilmiştir.

Resim 21. Kuzey Merdiven

Resim 22. Yüklük, Çiçeklik, Gusülhane Nişleri

Resim 23. Balkon Çıkması

Resim 24. Beş Köşeli Sofa Çıkması

Resim 25. Pencereleer

Resim 26. Sırasıyla Batı ve Kuzey Cephe Kapıları

Resim 27. Kapıları

5.1.2. Katalog 2 (Karatay Belediyesi Çarşı Zabıtası)

<p>Yapının İsmi: Hamamcı Bahattin Evi</p> <p>Yapım Tarihi: 20. yüzyıl başları</p> <p>Yapı Sahibi: Karatay Belediyesi</p> <p>Yapının Yeri: Karatay ilçesi, Yunusoğlu Mahallesi, Mengüç Caddesi No:10 kapı numaralı 17MI pafta, 22583 ada, 1 parselde No:10 'da bulunmaktadır.</p>	<p>Çizim 14. Vaziyet Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi Arşivi)</p>
<p>Yapının Yeni Fonksiyonu: Karatay Belediyesi Çarşı Zabıtası</p>	<p>Resim 28. Konumu (Google Earth)</p>

Tescil Durumu: Yapı 24.01.1991 tarihinde tescillenmiştir.

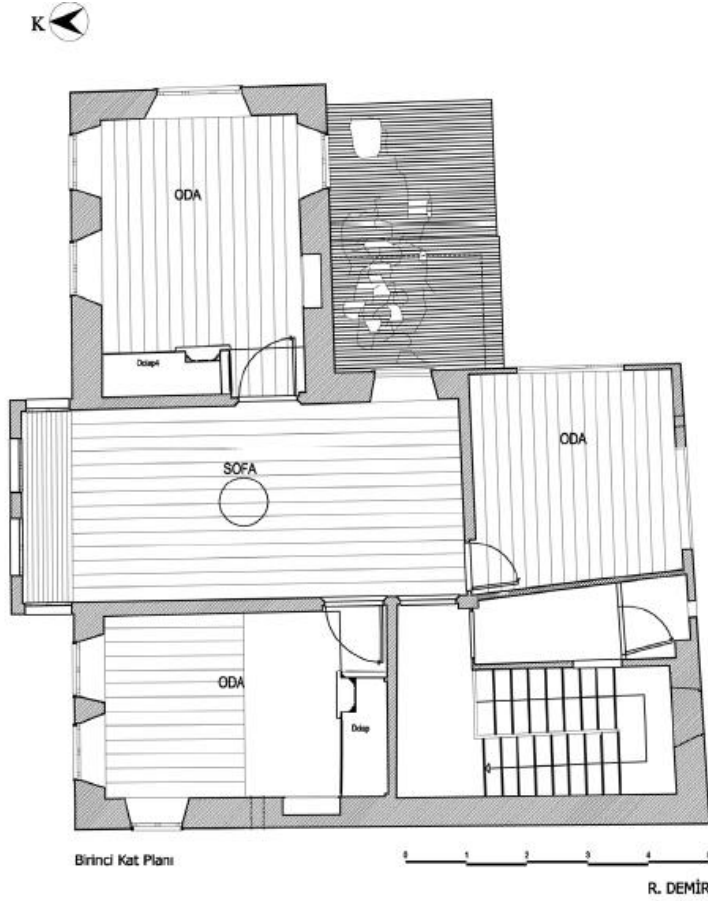
Fonksiyon Değişimi: Karatay ilçesi Mengüç Caddesinde bulunan Hamamcı Bahattin Evi günümüzde Karatay Belediyesi Çarşı Zabıta Binası olarak kullanılmaktadır.

Plan Şeması: Konut 3 kattan oluşmaktadır. Bodrum kat, zemin kat ve 1. Kattan oluşmaktadır. Zemin kat ve 1.kat planları aynıdır (Çizim 14). Konut tipi iç sofalı Türk evi kategorisindedir. Kat planlarında sofaya açılan 3 adet oda mevcuttur. Yapı girişi 3 adettir. Birincisi doğu yönünde hayat içinde konumlanmıştır, ikincisi sokak cephesindedir, diğeri ise hayat içerisinde güney yönde bodrum kata merdiven ile sağlanmıştır. Yapıya saçak örtüsü ile kaplanmış ahşap kapıdan girilmektedir. Sokak cephesinde bulunan üçgen alınlık süslemeli ahşap konsolla desteklenmiştir. (Resim 30) Odalarda ağzıaçık, çiçeklik, aynalık, yüklük ve gömme dolaplar kullanılmıştır (Resim

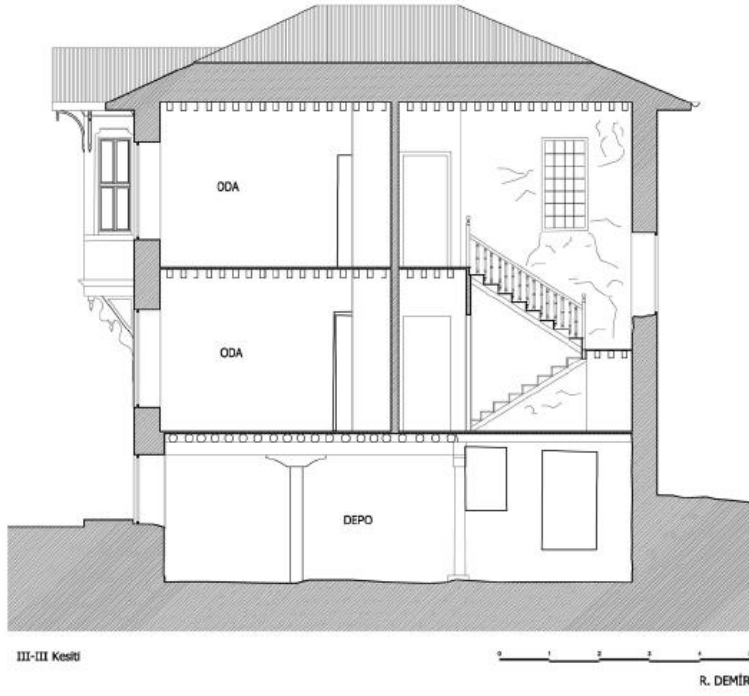
37, Resim38, Resim 39, Resim 44). Yapının 1.katı bugün Belediye Başkan Makam Odası olarak kullanılmaktadır.

Cephe Değişikliği: Yapının eski fotoğrafları incelendiğinde yapısal değişiklik geçirmemiştir. Sadece cephe onarımı geçirmiştir. (Resim 29, Resim 32)

Yapı Sistemi: Yapı malzemesi olarak taş, kerpiç, tuğla kullanılmıştır. Kıрма Çatı alaturka kiremitle kaplanmıştır.

Çizim 14. Zemin Kat ve 1. Kat Rölöve Planı (KKVKBKM)

Çizim 15. Kesit (KKVKBKM)

Çizim 16. Güney Cephesi (KKVKBKM)

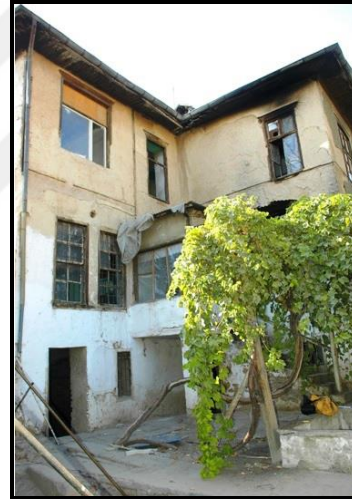
Çizim 17. Kuzey Cephesi (KKVKBKM)

Resim 29. Kuzey Cephe, Restorasyon Öncesi 2009
(Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB)

Resim 30. Üçgen Alınlık, Restorasyon Öncesi
(Aygör,2015)

Resim 32. Doğu Giriş Cephesi,
Restorasyon Öncesi 2009
(Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB)

Resim 31. Bodrum Kat, Restorasyon Öncesi
(Aygör,2015)

Resim 33. Bahçe-Giriş

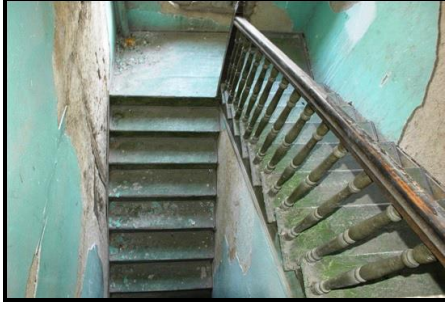
Resim 39. Merdivenler Restorasyon
Sonrası

Resim 34. Restorasyon Öncesi 2009 (Konya
Büyükşehir Belediyesi KUDEB)

Resim 35. Restorasyon Sonrası

Resim 36. Merdivenler Restorasyon Öncesi
(Aygör,2015)

Resim 38. Çiçeklik, Yüklük Restorasyon
Öncesi (Aygör,2015)

Resim 37. Restorasyon Sonrası -Ağzıaçık Dolap

Resim 39. Yüklük, Çiçeklik

Resim 40. Restorasyon Öncesi Sofa Kısmı
(Aygör,2015)

Resim 41. Sofa Kısmı

Resim 43.
Birinci Kat Çiçeklik, Yüklük(Aygör,2015)

Resim 44. Restorasyon Sonrası Çiçeklik,
Yüklük

Resim 45. Oda-Zabıta Amiri Odası

5.1.3. Katalog-3 (Tarihi Çelebi Konağı)

<p>Yapının İsmi: Tarihi Çelebi Konağı</p> <p>Yapım Tarihi: 20. yüzyıl Başları</p> <p>Yapı Sahibi: Konya Büyükşehir Belediyesi</p> <p>Yapının Yeri: Karatay İlçesi Akçeşme Mahallesi, Mengüç Caddesi No: 16/A, 22583 Ada, 2 Parselde bulunmaktadır.</p> <p>Yapının Yeni Fonksiyonu: Tarihi Çelebi Konağı Kafe</p>	 <p>Çizim 18. Vaziyet Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi Arşivi)</p>
	 <p>Resim 46. Konumu</p>

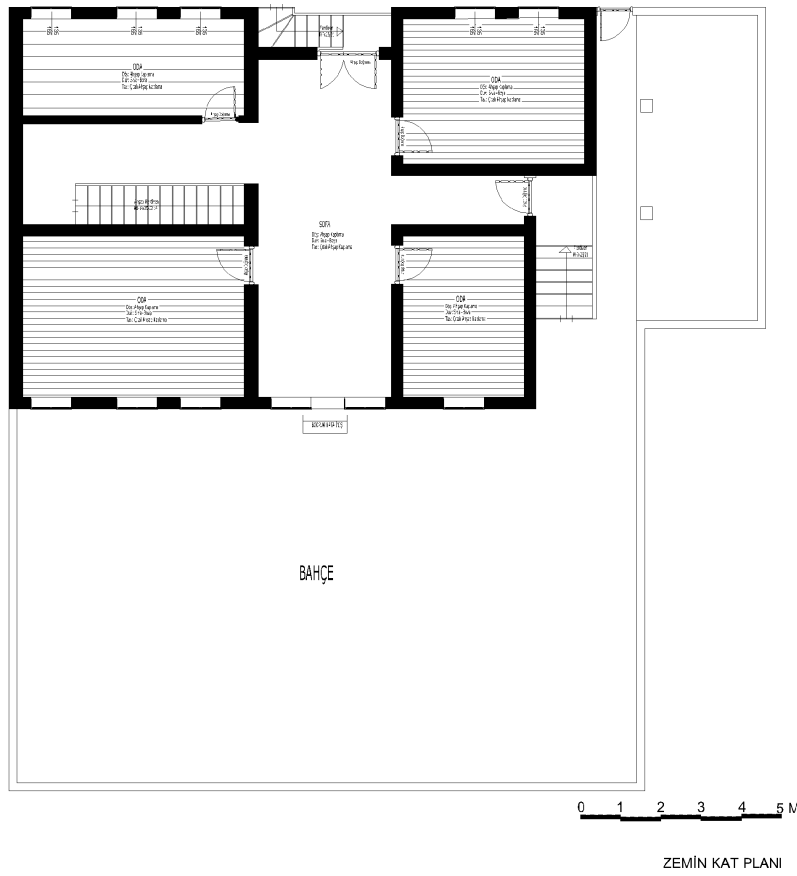
Tescil Durumu: Yapı tescilli değildir. Yapı tescilli olmadığı için ölçekli rölöve-restorasyon projeleri bulunmamaktadır.

Fonksiyon Değişimi: Yapı kafe olarak kullanılmaktadır.

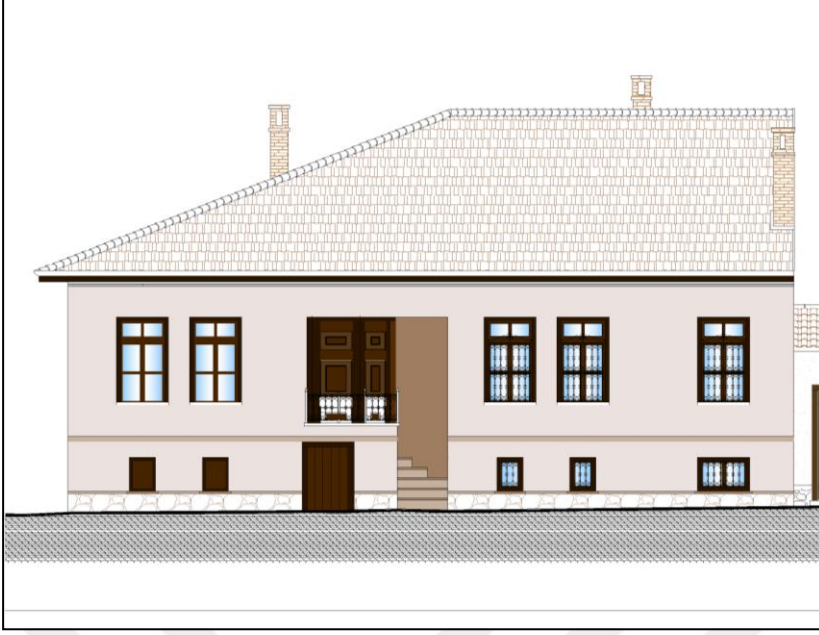
Plan Şeması: Yapı zemin ve bodrum kattan oluşmaktadır. Bodrum kat depo ve mescid olarak kullanılmaktadır. Yapının güney yönünde bahçesi bulunmaktadır (Resim 52) . Konut planı iç sofalı Türk evi plan tipindedir (Çizim 19). Zemin katta sofaya açılan 3 oda vardır. Ana giriş kuzey cepheden verilmiştir. Yapının yola bakan kuzey ve güney cepheleri izlenir. Diğer iki cephe yapılaşmadan dolayı sağır kalmıştır. Odalar da çiçeklik, yüklük, ağzıaçık dolap aksamı bulunmamaktadır.

Cephe Değişikliği: Yapı 2010 yılında iç mekan ve dış cephe restorasyonu geçirmiştir.

Yapı Sistemi: Yapı taş malzeme ile yığma olarak inşa edilmiştir. Kıırma çatı, Alaturka kiremitle kaplanmıştır.

Çizim 19. Zemin Kat Rölöve Planı (Edibe Begüm Özeren-2017)

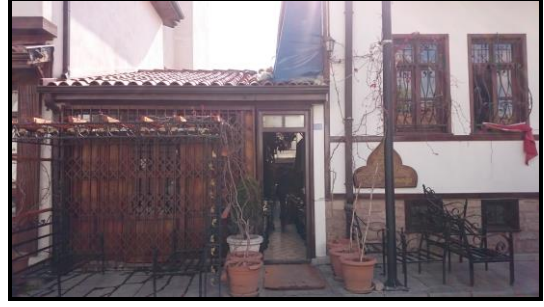
Çizim 19. Cephe (Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB-İnşaat Müh. Avni Ercan)

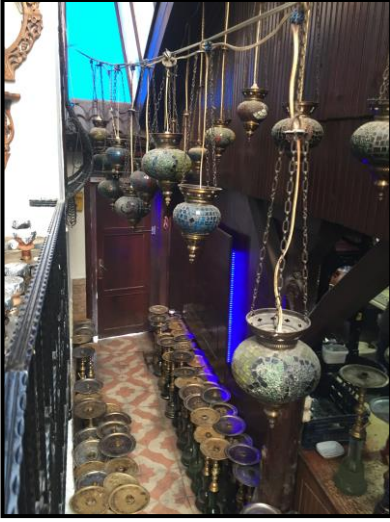
Resim 47. Restorasyon Çalışması Öncesi (KUDEB-2006)

Resim 48. Giriş Cephesi

Resim 51. Bahçe Girişi

Resim 49. Bahçe Girişi

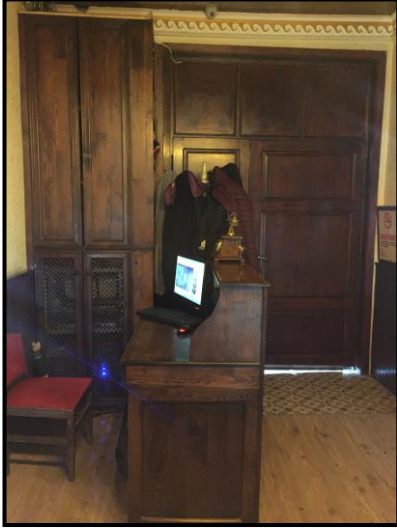
Resim 52. Ev Bahçesi

Resim 50. Ev Odası

Resim 53. Ev Odası

Resim 54. Ev Giriş-Sofa

Resim 56. Ev Tavan Döşemesi

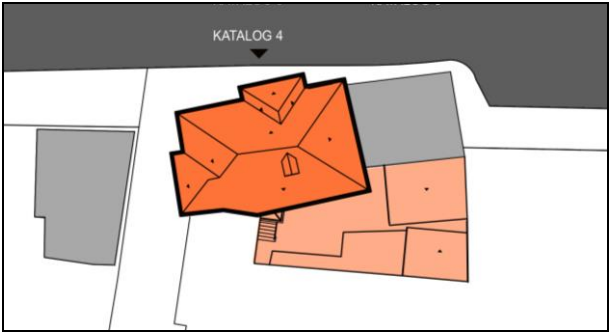

Resim 55. Bodrum Kat Merdiveni

Resim 57. Oda

5.1.4. Katalog-4 (İsmail Kaya Eğitim Vakfı)

<p>Yapının İsmi: Fahriye Büyükmatür Evi</p> <p>Yapım Tarihi: 20. yüzyıl başları</p> <p>Yapı Sahibi: Konya Büyükşehir Belediyesi</p> <p>Yapının Yeri: Karatay İlçesi Aziziye Mahallesi, Mengüç Caddesi ile Çakır Bey Sokağın kesiştiği köşede No: 18' de, 22584 Ada, 18 Parsel üzerinde bulunur.</p>	 <p>Çizim 21. Vaziyet Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi Arşivi)</p>
<p>Yapının Yeni Fonksiyonu: İsmail Kaya Eğitim Vakfı</p>	 <p>Resim 58. Konumu</p>

Tescil Durumu: 24.01.1991 yılında tescil edilmiştir.

Fonksiyon Değişimi: Yapı eğitim vakfı olarak kullanılmaktadır.

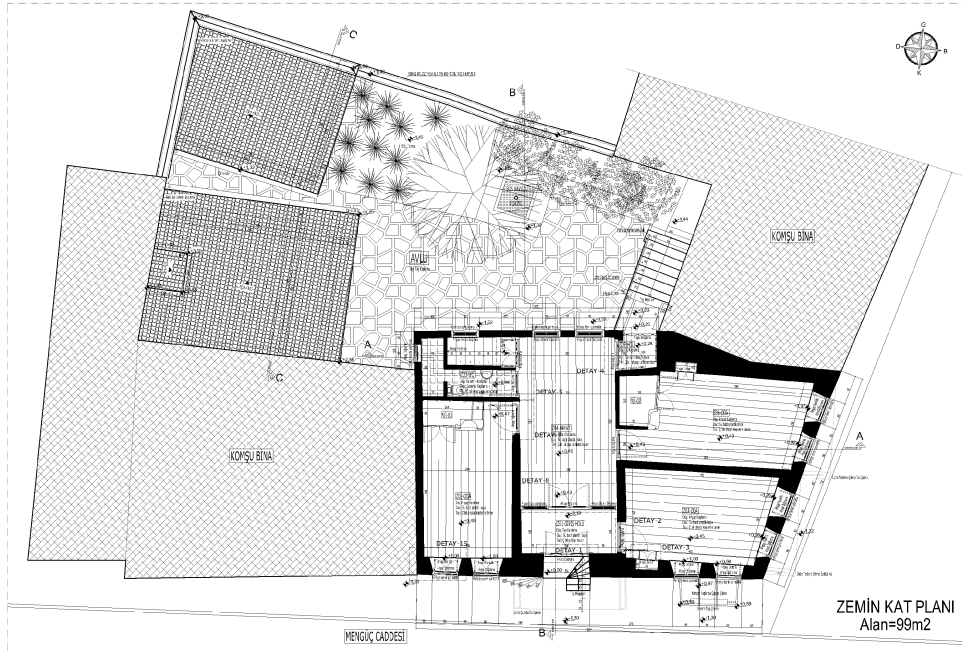
Plan Şeması: Konut bodrum katla birlikte üç katlı inşa edilmiştir. Bodrum kat depo olarak kullanılmıştı. Konut planı iç sofalı Türk evi plan tipindedir (Çizim 23). Zemin kat ve 1.kat planları aynı olup, sofaya açılan 3 oda vardır. Ana giriş kuzey cepheden verilmiştir. Yapının yola bakan kuzey ve batı cepheleri izlenir. Diğer iki cephe yapılaşmadan dolayı sağır kalmıştır. Konutun güney yönde küçük bir hayatı vardır.

İçerisinde avlu, havuz, tuvalet, mutfak, kümes, ahır gibi hacimlere yer verilmiştir (Resim 84).

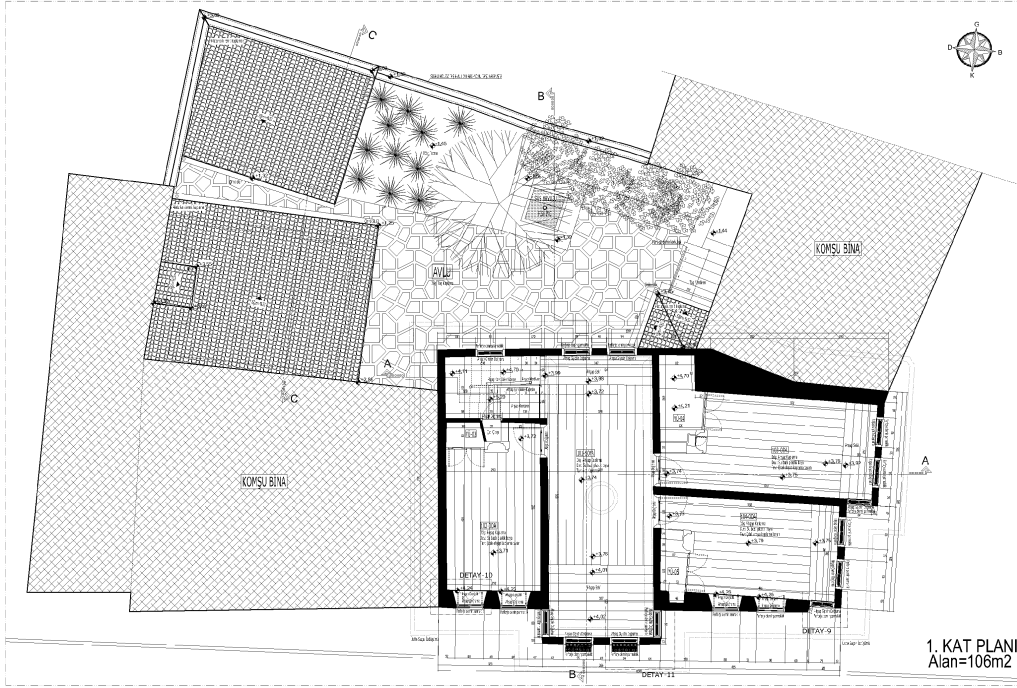
Odalar yer alan çökeklikler oldukça sadedir. Silmelerle oluşturulan bir hareketlendirme söz konusudur (Resim 74). Üst kat sofasının tavan kenarlarında tek sıra bordür kalemişi orijinal süslemeler bulunmaktadır (Resim 78).

Cephe Değişikliği: Yapı 2011 yılında iç mekan ve dış cephe restorasyonu geçirmiştir (Resim 61).

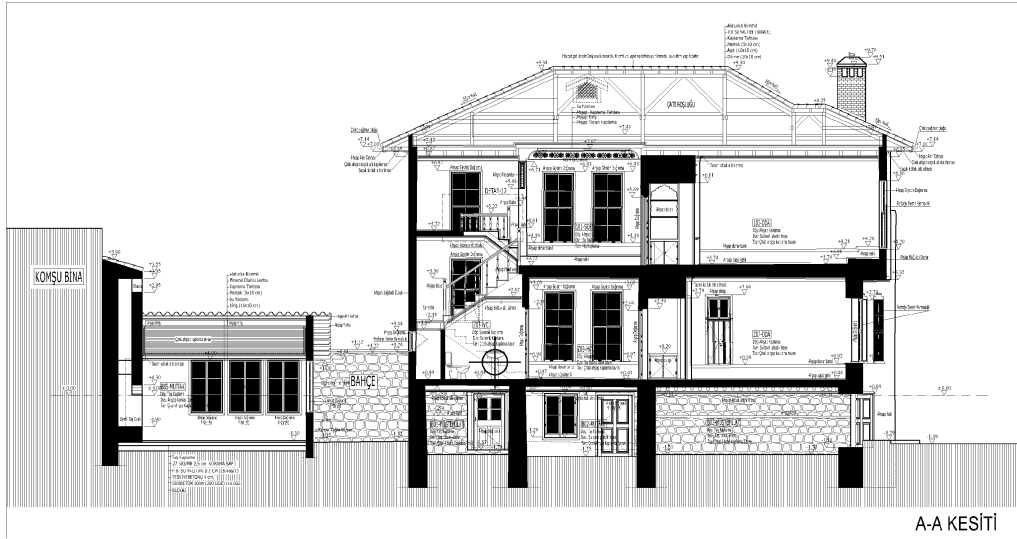
Yapı Sistemi: Yapı taş malzeme ile yığma olarak inşa edilmiştir. Kıırma çatı, Alaturka kiremitle kaplanmıştır (Çizim 26). Çatı arası depo şeklinde kullanılmaktadır.

Çizim 24. Zemin Kat Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB-DKN Yapı Mimar Özlem Demirkıran)

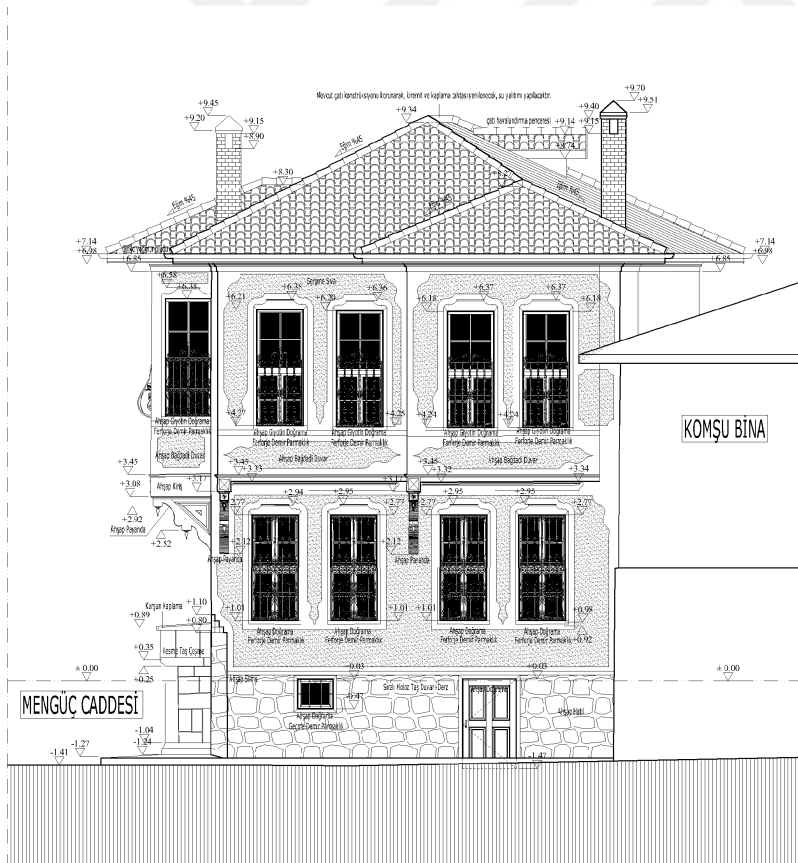
Çizim 25. 1. Kat Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB-DKN Yapı Mimar Özlem Demirkıran)

Çizim 27. A-A Kesiti (Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB-DKN Yapı Mimar Özlem Demirkıran)

Çizim 29. Giriş Cephesi (Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB-DKN Yapı Mimar Özlem Demirkıran)

Çizim 30. Sağ Yan Cephe (Konya Büyükşehir Belediyesi KUDEB-DKN Yapı Mimar Özlem Demirkıran)

Resim 59. Girişi

Resim 61. Restorasyon Öncesi (Aygör, 2015)

Resim 60. Önündeki Çeşme

Resim 62. Cepenin Köşesinde Tuğla Süsleme Restorasyon Öncesi

Resim 63. Cepenin Köşesinde Tuğla Süsleme Restorasyon Sonrası

Resim 64. Çıkmaların Sokağa Yönelişi

Resim 66. Giriş Cumbası Restorasyon Öncesi (KUDEB)

Resim 67. Giriş Cumbası Restorasyon Sonrası

Resim 65. Giriş Kapısı

Resim 68. Zemin Kat Oda

Resim 69. Hayatta Bulunan Mutfak-Wc

Resim 71. Mutfak

Resim 70. Mutfakta Bulunan Tandır

Resim 72. Gusülhane Depo İşlevinde

Resim 73. Zemin Kat Oda Yüklük, Çiçeklik
(Aygör, 2015)

Resim 75. Ağzıaçık Restorasyon Öncesi
(KUDEB)

Resim 74. Restorasyon Sonrası Oda Yüklük,
Çiçeklik

Resim 76. Ağzıaçık Restorasyon Sonrası

Resim 77. Üst Kat Sofa Kalemışı Tavan Kenarı Süslemeleri Restorasyon Öncesi (KUDEB)

Resim 78. Üst Kat Sofa Kalemışı Tavan Kenarı Süslemeleri Restorasyon Sonrası

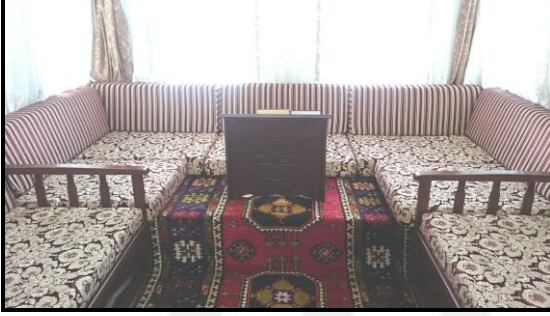
Resim 79. Merdiven Üstü Seki Restorasyon Öncesi (KUDEB)

Resim 80. Merdiven Üstü Seki Restorasyon Sonrası

Resim 81. Oda Döşemeleri ve Sedir Restorasyon Öncesi (Aygör, 2015)

Resim 82. Oda Döşemeleri ve Sedir Restorasyon Sonrası

Resim 83. Hayatta Havuz ve Sille Taşı Kaplama

Resim 84. Hayat

5.1.5. Katalog-5 (Kandil Restoran)

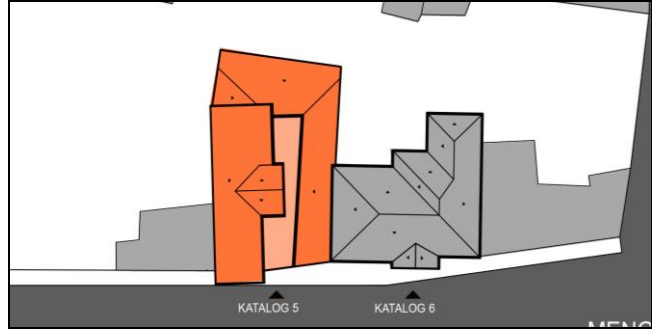
Yapının İsmi: Kandil Restoran

Yapım Tarihi: 20. yüzyıl başları

Yapı Sahibi: Konya Büyükşehir Belediyesi

Yapının Yeri: Karatay İlçesi Aziziye Mahallesi, Mengüç Caddesi No: 41 'te, 44 Ada, 3Parsel üzerinde bulunur.

Yapının Yeni Fonksiyonu: Restoran

Çizim 33. Vaziyet Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi Arşivi)

Resim 85. Konumu

Tescil Durumu: Yapı tescilli değildir.

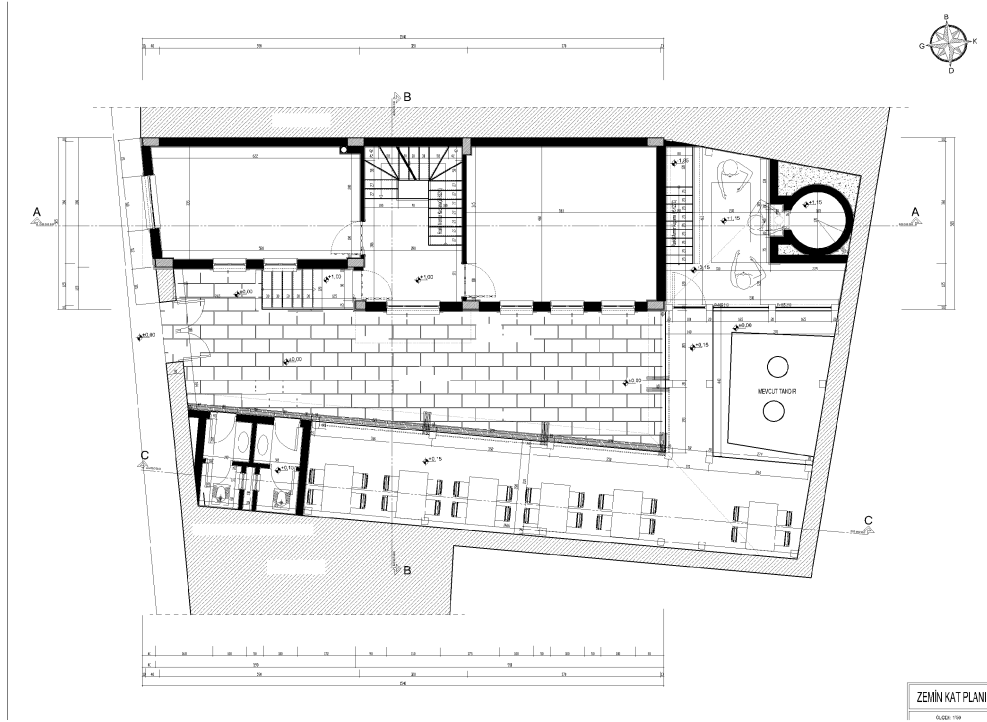
Fonksiyon Değişimi: Yapı restoran olarak kullanılmaktadır.

Plan Şeması: Konak Bodrum kat, zemin kat ve 1.kattan oluşmaktadır. Bodrum kat depo ve mutfak olarak kullanılmaktadır (Resim 97). Zemin katta ve 1. katta merdivene açılan 2 oda vardır (Çizim 36). Kıрма çatı alaturka kiremitle kaplanmıştır. Konak bahçesine güney cepheden, yapıya ise doğu cephesinden girilmektedir (Çizim 90). Giriş 6 basamak yükseltilecek tek kanatlı ahşap kapıdan sağlanmaktadır. Plan tipi özgünlüğünü kaybetmiş olup sofasız Türk evi planına benzemektedir. Yapının batı

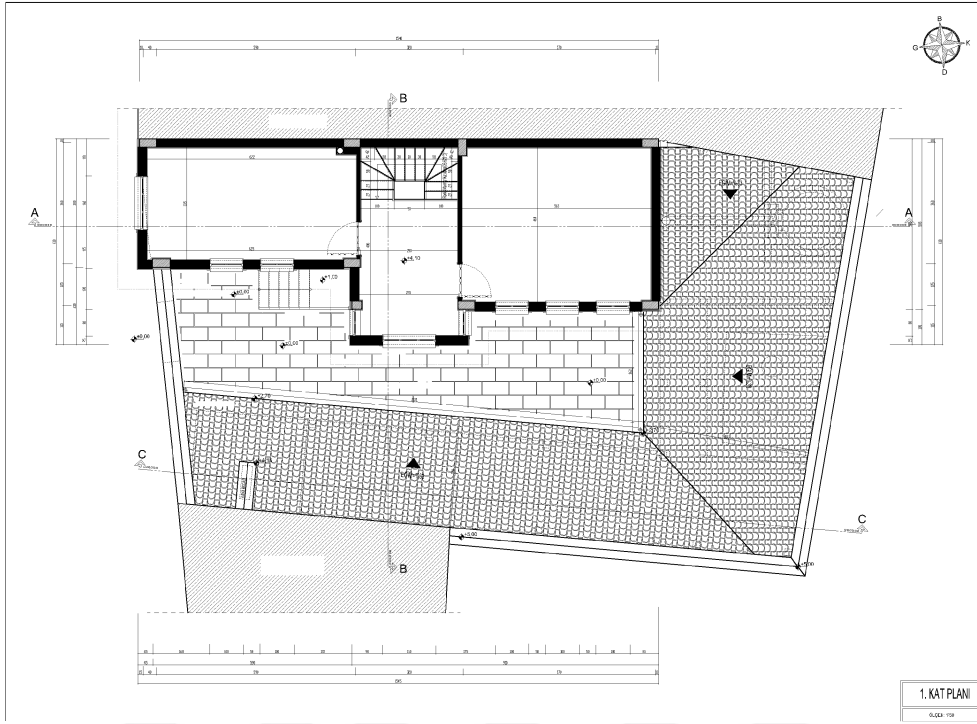
cephesi sağırdır. Konakta çiçeklik, ağzıaçık, yüklük gibi elemanlar mevcut değildir. Bu sebeple süslemelere rastlanılmamıştır.

Cephe Değişikliği: Yapı restorasyon öncesinde yığma taş yapım şeklinde ayaktaiken, 2012 yılında restorasyonla yıkılmış yerine betonarme yapım tekniğinde yeniden inşa edildiği görülmektedir (Resim 87, Resim 88, Resim 89).

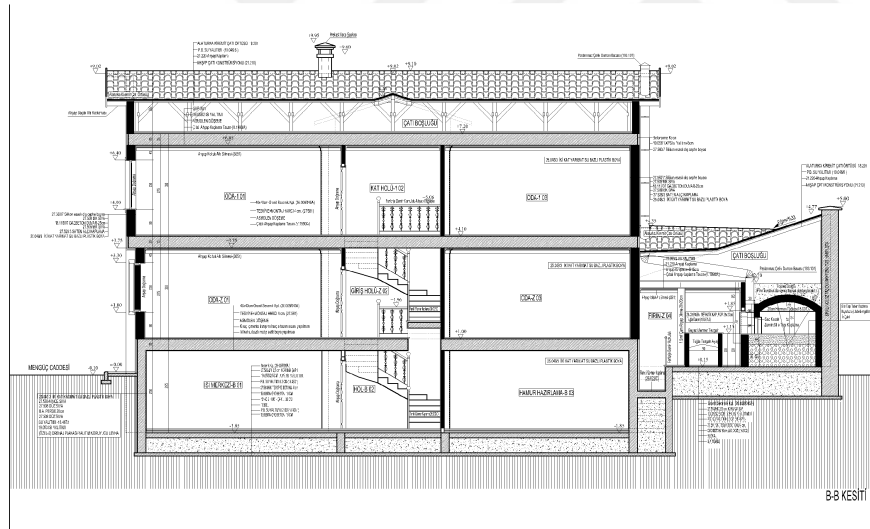
Yapı Sistemi: Yapı betonarme olarak inşa edilmiştir. Kıрма çatı, Alaturka kiremitle kaplanmıştır (Çizim 38).

Çizim 36. Zemin Kat Planı (DKN-Yapı Mimar Erdiñ Demirkıran)

Çizim 37. 1. Kat Planı (DKN-Yapı Mimar Erdiñç Demirkıran)

Çizim 39. Kesit 1 (DKN-Yapı Mimar Erdiñç Demirkıran)

Çizim 42. Ön Görünüş (DKN-Yapı Mimar Erdiñç Demirkıran)

Çizim 43. Sağ Yan Görünüş (DKN-Yapı Mimar Erdiñç Demirkıran)

Resim 86. Caddenin Cephesi

Resim 88. Restorasyon Öncesi (KUDEB)

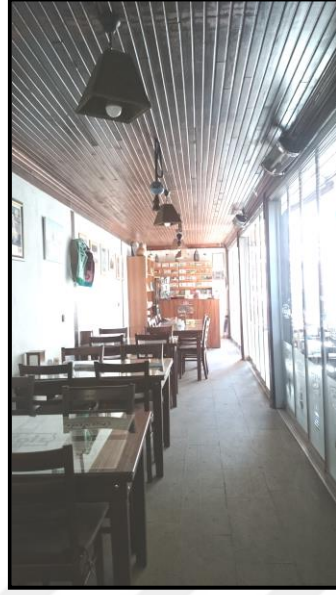
Resim 87. Restorasyon Öncesi Yıkım Aşaması (KUDEB)

Resim 89. Yeniden Betonarme Yapım Aşaması (KUDEB)

Resim 90. Cadde Bahçeye Giriş

Resim 92. Cadde Bahçesi

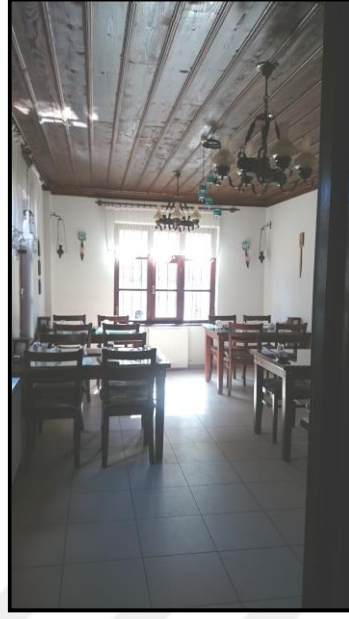
Resim 91. Tandır Fırını

Resim 93. Konak Girişi

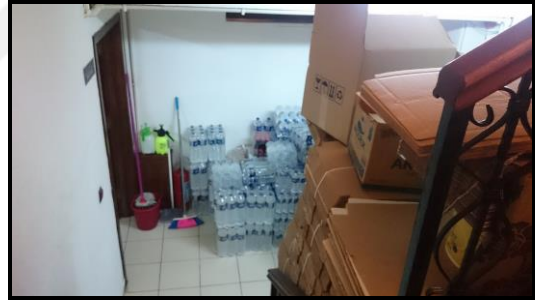
Resim 94. İç Mekan

Resim 96. İç Mekan Karatay Salonu

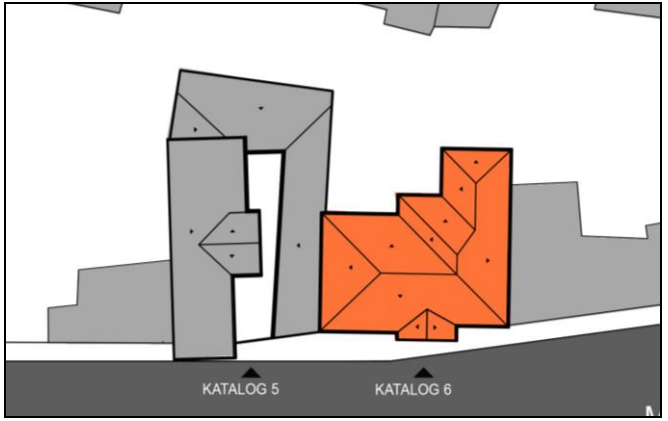
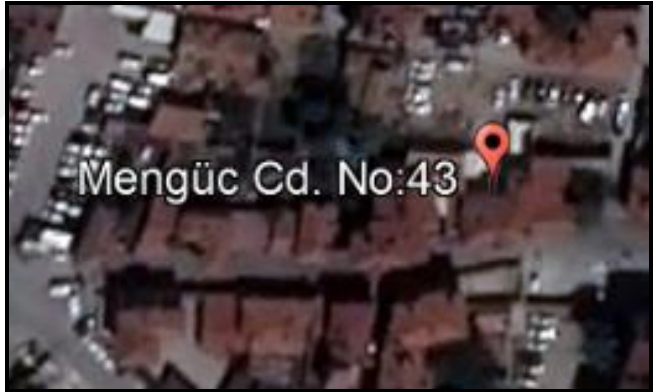

Resim 95. Restorasyonla Özgünlüğünü Kaybetmiş Merdiven

Resim 97. Bodrum Kat Mutfak ve Depo

5.1.6. Katalog-6 (Ortaköy Kahve Evi)

<p>Yapının İsmi: Ortaköy Kafe</p> <p>Yapım Tarihi: 20. yüzyıl başları</p> <p>Yapı Sahibi: Konya Büyükşehir Belediyesi</p> <p>Yapının Yeri: Karatay İlçesi Aziziye Mahallesi, Mengüç Caddesi No: 43 'te, 44 Ada, 33 Parsel üzerinde bulunur.</p> <p>Yapının Yeni Fonksiyonu: Kafe</p>	 <p>Çizim 45. Vaziyet Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi Arşivi)</p>
	 <p>Resim 98. Konumu</p>

Tescil Durumu: Yapı 24.01.1991 tarihinde tescil edilmiştir.

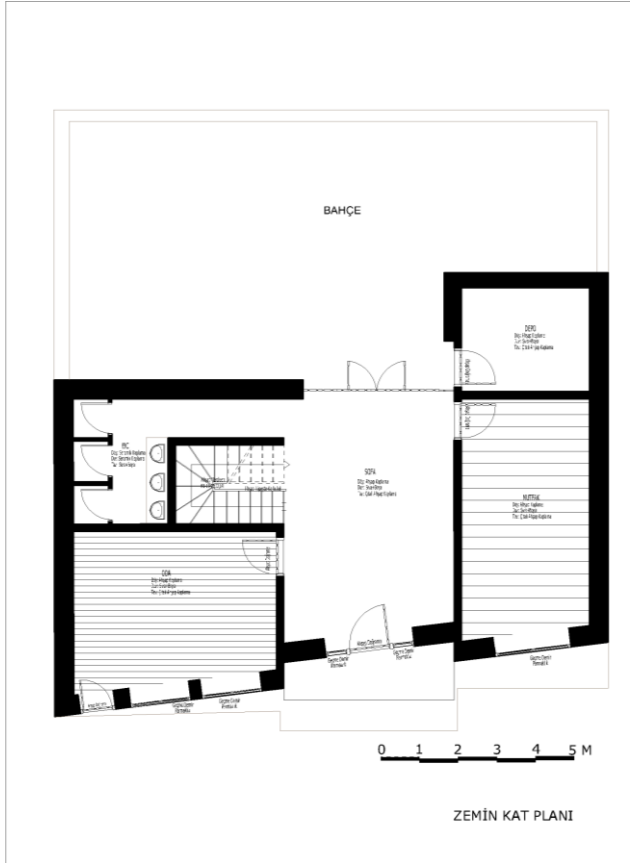
Fonksiyon Değişimi: Yapı kafe olarak kullanılmaktadır.

Plan Şeması: Konak zemin kat ve 1.kattan oluşmaktadır (Çizim 46, Çizim 47). Kıрма çatı geçirdiği onarım sebebiyle özgün halini kaybetmiş, trapez ile kaplanmıştır (Çizim 48). Daha sonra restorasyon çalışması sebebiyle kırma çatı alaturka kiremitle kaplanmıştır. Konutun giriş cephesinin solunda sokağa açılan bir kapı bulunmaktadır (Resim 102). Giriş bir basamak yükseltilerek çift kanatlı ahşap kapıdan sağlanmaktadır (Resim 103). Plan tipi iç sofalı Türk evi biçimindedir. Konakta çiçeklik, ağzıaçık,

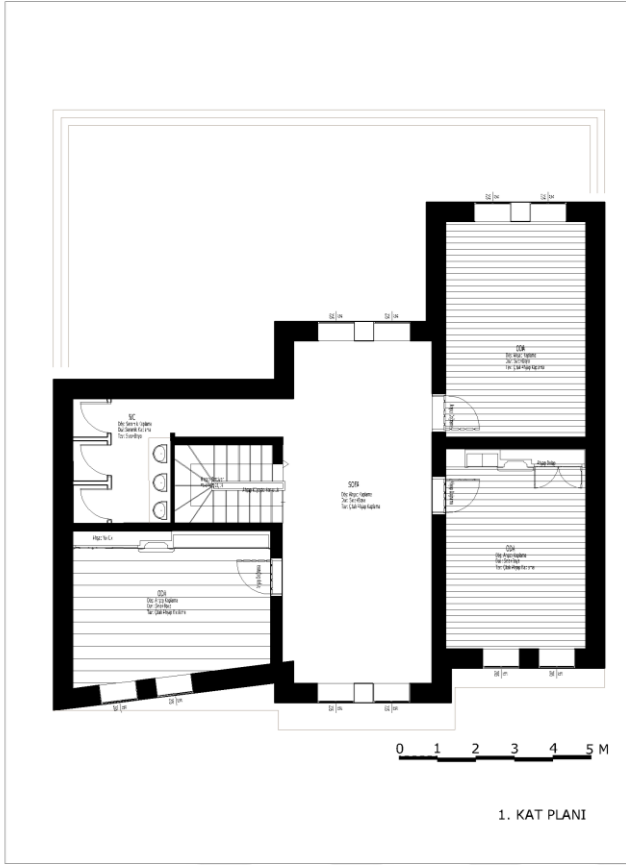
yüklük gibi elemanlarda sade süslemelere rastlanılmıştır. Silmelerle oluşturulan bir hareketlendirme söz konusudur (Resim 109).

Cephe Değişikliği: Yapı 2013 yılında iç mekan ve dış cephe yenilemesi geçirmiştir (Resim 99).

Yapı Sistemi: Yapım malzemesinde taş, kerpiç, ahşap kullanıldığı görülmektedir. Bodrum kat taş malzeme ile yığma olarak yapılmıştır. Üst katlar taşıyıcı sistem ahşap karkas arası kerpiç dolgulu inşa edilmiştir (Resim 101).

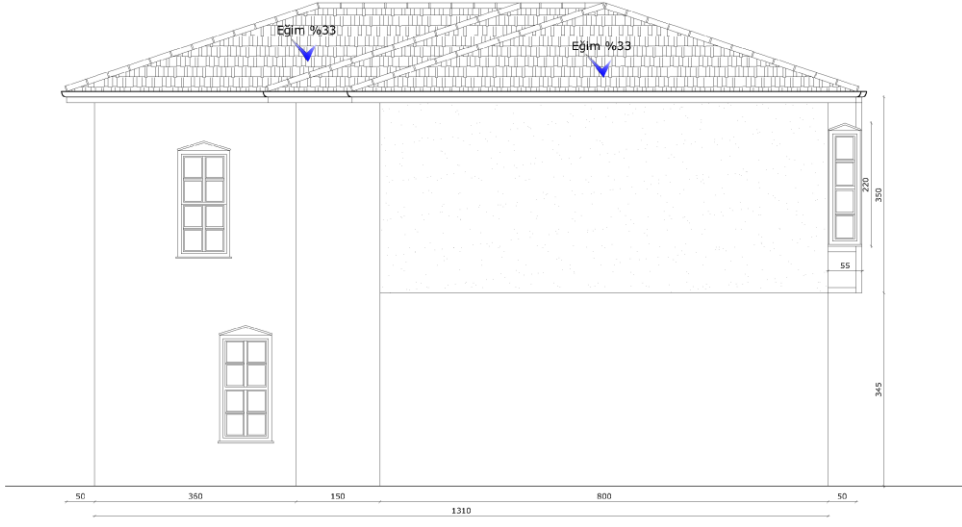
Çizim 46. Zemin Kat Rölöve Planı (Edibe Begüm Özeren-2017)

Çizim 47. 1. Kat Rölöve Planı (Edibe Begüm Özeren-2017)

Çizim 49. Ön Cephe (KUDEB)

Çizim 50. Sol Cephe (KUDEB)

Resim 99. Giriş Cephesi Restorasyon Öncesi 2009 (KUDEB)

Resim 101. Cuma Alınlık Restorasyon Öncesi 2009 (KUDEB)

Resim 100. Giriş Cephesi

Resim 102. Konak

Resim 103. Giriş Kapısı Restorasyon Öncesi 2009 (KUDEB)

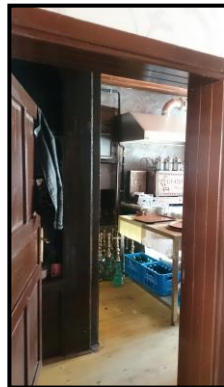
Resim 104. (Ortaköy Kahve Evi) Girişi

Resim 105 Bahçesi

Resim 106. Mutfak

Resim 107. Yenilenmeyle orijinalliğini kaybeden merdiveni

Resim 108. Lavabo-WC

Resim 109. Çiçeklik, Ağzıaçık, Yüklük

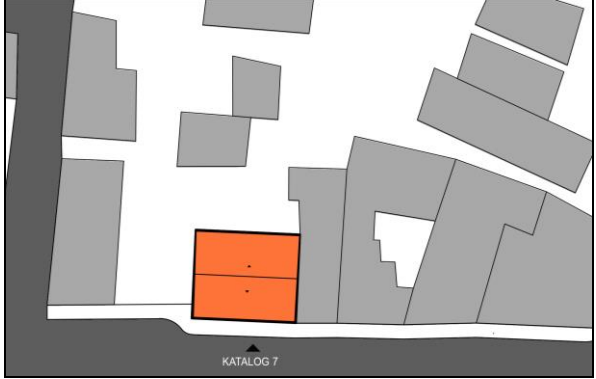

Resim 110. Üst kat Sofa

Resim 111. Oda

5.1.7. Katalog-7 (Lokmahane Restoran)

<p>Yapının İsmi: Lokmahane Restoran</p> <p>Yapım Tarihi: 20. yüzyıl başları</p> <p>Yapı Sahibi: Konya Büyükşehir Belediyesi</p> <p>Yapının Yeri: Karatay İlçesi Aziziye Mahallesi, Mengüç Caddesi No: 49 'te, 42 Ada, 76 Parsel üzerinde bulunur.</p> <p>Yapının Yeni Fonksiyonu: Restoran</p>	 <p>Çizim 51. Vaziyet Planı (Konya Büyükşehir Belediyesi Arşivi)</p>
	 <p>Resim 112. Konumu</p>

Tescil Durumu: Yapı tescilli değildir.

Fonksiyon Değişimi: Yapı restoran olarak kullanılmaktadır.

Plan Şeması: Yapıya giriş güney cepheden verilmiştir. Yapının kuzey yönünde bahçesi bulunmaktadır. Yapı zemin ve 1. kattan oluşmaktadır (Çizim 52, Çizim 53). Konut planı iç sofalı Türk evi plan tipindedir. Zemin katta sofaya açılan 2 oda vardır. 1.kattta ise 4 oda bulunmaktadır. Yapının yola bakan güney ve kuzey cepheleri izlenir (Resim 113). Diğer iki cephe yapılaşmadan dolayı sağır kalmıştır. Yapıda özgün haliyle zemin kat batı cephesindeki odada bir adet çiçeklik bulunmaktadır (Resim 117).

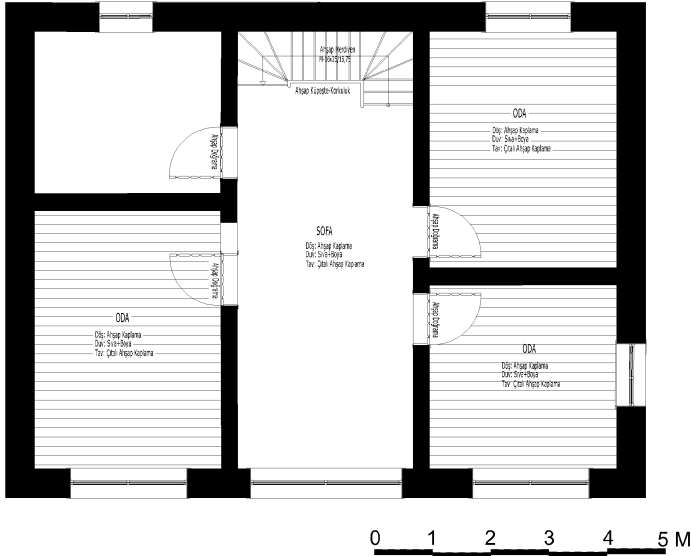
Cephe Değişikliği: Yapı tescilli olmadığı için rölöve-restorasyon projeleri bulunmamaktadır. Yapı 2012 yılında iç mekân ve dış cephe restorasyonu geçirmiştir.

Yapı Sistemi: Yapı taş malzeme ile yığma olarak inşa edilmiştir. Kıırma çatı, Alaturka kiremitle kaplanmıştır (Çizim 54).

ZEMİN KAT PLANI

Çizim 52. Zemin Kat Rölöve Planı (Edibe Begüm Özeren-2017)

1. KAT PLANI

Çizim 53. 1. Kat Rölöve Planı (Edibe Begüm Özeren-2017)

Çizim 54. Güney Cephesi (KUDEB)

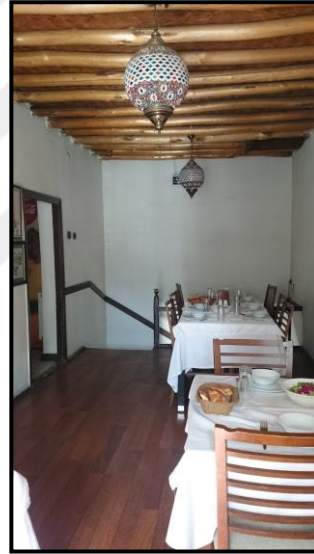
Resim 113. Konak Giriş Restorasyon Öncesi 2009 (KUDEB)

Resim 115. Zemin ve 1. Kat Sofa

Resim 114. Giriş Cephesi

Resim 116. Oda

Resim 117. Çiçeklik

Resim 118. Merdiven

Mengüç Caddesindeki işlevi değişen geleneksel Türk evleri mekânsal olarak incelendiğinde;

- Bina yüksekliklerinin insan ölçeğinde olduğu,
- İç mekân ve dış mekân ayrımının farklı malzemeler kullanarak tanımlandığı,
- Hayatların sokak dokusuyla ilişki kurduğu,
- Yapı malzemelerinde ahşap, taş ve kerpiç doğal yapı malzemelerinin kullanıldığı,
- Pencere açıklıklarının gün ışığı geçirimini sağladığı,
- Yapılardaki mekânlar kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde işlevsel olduğu,

- Renklerin uyumlu olduğu ve kullanıcı isteklerine göre seçildiği,
- İç mekânda depolama alanlarının yer aldığı ve estetik kaygı gözetilerek tasarlandığı,
- Geçiş elemanlarının fiziksel ihtiyaçlar çerçevesinde tasarlandığı,
- Sedirlerin insan ergonomisine uygun olarak tasarlandığı,
- Mahremiyet gözetilerek mekân yerleşmelerinin yapıldığı gözlenmiştir.

5.2.Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni, Konya kent merkezi Mengüç Caddesinde bulunan eski kullanımı geleneksel Türk Evi olan ve fonksiyonu değişen 7 adet konaktaki kullanıcılar oluşturmuştur. Tüm katılımcılar üzerinde basit tesadüfi örneklem yöntemi uygulanmıştır. Hedef ana kitle olan kullanıcıların tamamının sayısı tam olarak bilinmediği için, örneklem büyüklüğünün ana kitleyi temsil etmesi için mümkün olan en fazla kişiye anket uygulanmaya çalışılmıştır. Hedef ana kitlenin merkez Karatay ilçesi 2016 yılına göre nüfusu 308.983'tür yaklaşık 310.000 kişi olduğu düşünölmüş ve %95 güvenilirlik düzeyi için minimum örneklem büyüklüğü 384 kişi olarak hesaplanmıştır.

Örneklem büyüklüğünü tespit etmek için yararlanılan ölçek, Ek-2 Tablo1 ' de verilmiştir.

Mümkün olan en doğru sonuca ulaşmak amacıyla katılımcı sayısı artırılmış, rastgele seçilen 403 kişi ile anket çalışması yapılmıştır. Ancak araştırma sonucunda geçerli sayılan 388 adet anket incelenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amaçları doğrultusunda bu araştırma için, benzer araştırmalarda kullanılmış soru formları (Özkaynak,2017; Utku,2015; Yıldız,2011; Yazıcı,2010) dikkate alınarak yapılandırılmamış bir soru formu hazırlanmıştır. Anket çalışması için tasarlanan 22 soruluk ankette, ilk 17 soru içinde 4. ve 6. sorular açık uçlu, diğer sorular çoktan seçmeli olarak hazırlanmıştır. Kalan 5 soru ise 5'li Likert ölçekten oluşmaktadır. 5:kesinlikle katılıyorum, 4:katılıyorum, 3:kısmen, 2:katılmıyorum ve 1:kesinlikle katılmıyorum şeklinde puanlama sistemi oluşturulmuştur. Soru formunun alt bölümleri aşağıda sunulmaktadır.

Sosyo-Demografik Sorular, Bu bölümde katılımcılara cinsiyet, yaş, meslek, memleket, eğitim düzeyi ve kentte yaşama süresi sorulmuştur.

Yapının fiziksel değerlendirme soruları, Bu bölümde günışığı, yapay aydınlatma ve renk uyumu değerlendirmeleri çoktan seçmeli olarak sorulmuştur.

Yapının bugünkü kullanımıyla ilgili sorular, Katılımcılara Bugünkü kullanımındaki hoşnutluk, mekânsal motive, Türk evine uygun tasarlanıp tasarlanmadığı, başka hangi fonksiyondaki kullanım tercihleri sorulmuştur.

Yapının Fonksiyonelliği ile ilgili soru, Bu soru 5’li Likert ölçekten oluşmaktadır. 5: çok iyi, 4: iyi, 3:orta, 2:kötü, 1:çok kötü şeklinde puanlama sistemi oluşturulmuştur.

Yapıdaki mekân büyüklükleri-oranları hissettirdiği duygu değerlendirme soruları, Bu bölümde ferah, geniş ve dar mekân büyüklükleri 5’li Likert ölçekte değerlendirilmiştir.

Yapıdaki güven duygusu değerlendirme sorusu, Bu bölümde 5’li Likert ölçekte değerlendirilmiştir. Çoklu duygu değerlendirme anketine destek sağlayacak şekilde kontrol sorusu olarak sorulmuştur.

Yapıdaki psikolojik etkileri sıfatlarla değerlendirme soruları, Bu bölümde mekânsal algı, mekândaki psikolojik etkileri ölçmek için, Simonds 1961’de psikolojik davranış hallerinden belirlenen 10 adet sıfat; Rahatlık, Gerilim, Korku, Neşe, Dinginlik, Özgün, Kullanışlı-Fonksiyonel, Dinamik Hareket, Yakın-Sıcak-Samimi Duygu, Geçmişe Özlem gibi duygular 5’li Likert ölçekte katılımcılara sorulmuştur.

Yapının bugünkü kullanımıyla ilgili olumsuzlukların değerlendirme soruları, Bu bölümde yeni fonksiyon verilmesiyle ortaya çıkan tesisat, ısıtma, havalandırma, mekânsal büyüklüklerin yetersizliği, taşıyıcı sistem, hijyenik olmaması gibi yetersizlikler 5’li Likert ölçekte sorulmuştur.

5.3.Anket Sonuçları ve Değerlendirilmesi

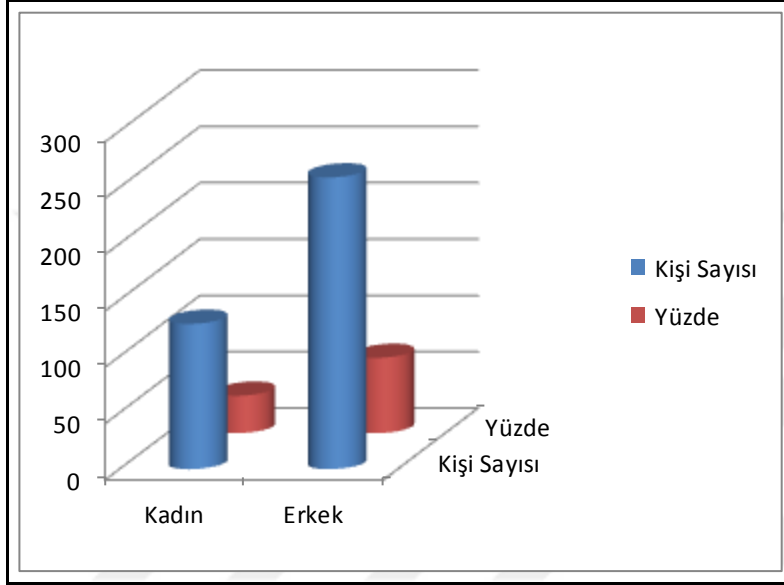
Tüm soruların istatistik programında verileri analiz edilmiştir. Sosyo-demografik sorular, mekânın bugünkü kullanımındaki hoşnutluk ve mekânın motivesinin olumlu etkilemesi soruları çaprazlama (correlations) tabloları oluşturulmuştur.

Katılımcıların Cinsiyeti

Ankete katılan katılımcıların cinsiyet dağılımına bakıldığında; yüzde 33,2 kadın, yüzde 66,8 erkek olduğu görülmektedir (Tablo 2, Çizelge 1).

Cinsiyet	Kişi Sayısı	Yüzde
Kadın	129	33,2
Erkek	259	66,8
Toplam	388	100,0

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyeti

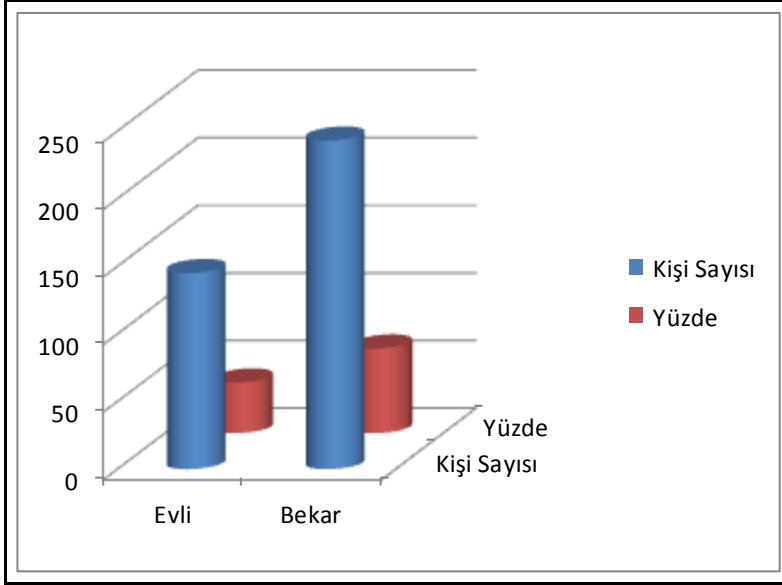
Çizelge 1. Katılımcıların Cinsiyet Çizelgesi

Katılımcıların Medeni Durumu

Ankete katılan katılımcıların medeni durumu dağılımına bakıldığında; yüzde 37,4 evli, yüzde 62,6 bekâr olduğu görülmektedir (Tablo 3, Çizelge 2).

Medeni Durum	Kişi Sayısı	Yüzde
Evli	145	37,4
Bekâr	243	62,6
Toplam	388	100,0

Tablo 3. Katılımcıların Medeni Durumu

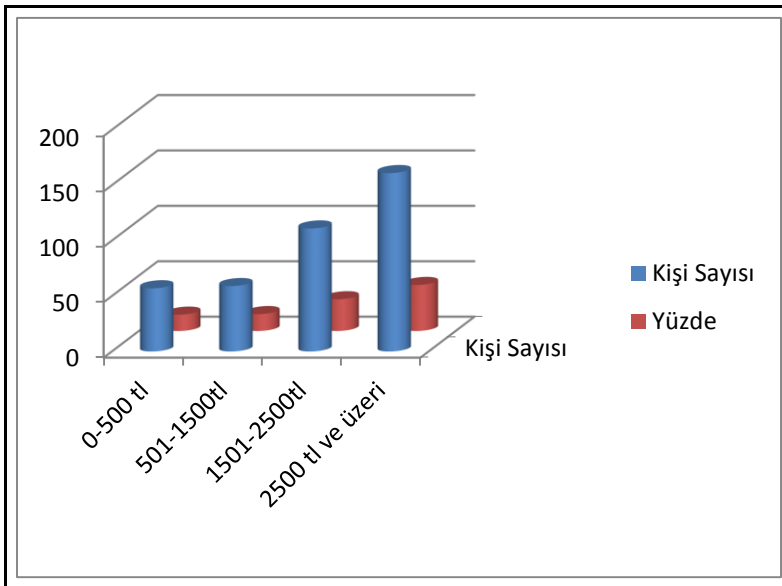
Çizelge 2. Katılımcıların Medeni Durum Çizelgesi

Katılımcıların Maddi Gelir Dağılımı

Ankete katılan katılımcıların maddi gelir dağılımına bakıldığında; yüzde 14,7 0-500 TL, yüzde 15,2 501-1500 TL, yüzde 28,6 1501-2500 TL, yüzde 41,5 2500 TL ve üzeri olduğu görülmektedir (Tablo 4, Çizelge 3).

Maddi Gelir	Kişi Sayısı	Yüzde
0-500 TL	57	14,7
501-1500 TL	59	15,2
1501-2500 TL	111	28,6
2500 TL üzeri	161	41,5
Toplam	388	100,0

Tablo 4. Katılımcıların Maddi Gelir Dağılımı

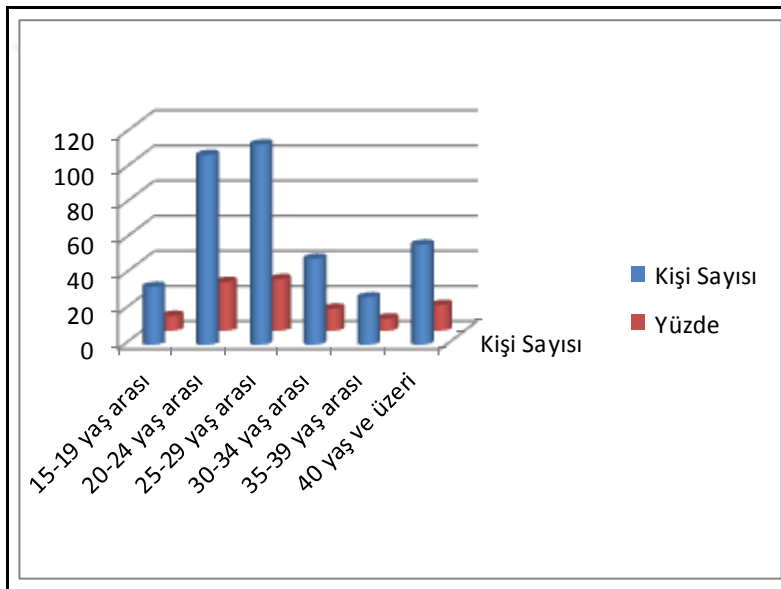
Çizelge 3. Katılımcıların Gelir Dağılımı Çizelgesi

Katılımcıların Yaş Dağılımı

Ankete katılan katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında; yüzde 8,5 15-19 yaş arası, yüzde 27,8 20-24 yaş arası, yüzde 29,4 25-29 yaş arası, yüzde 12,6 30-34 yaş arası, yüzde 14,7 40 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir (Tablo 5, Çizelge 4).

Yaş Dağılımı	Kişi Sayısı	Yüzde
15-19 yaş arası	33	8,5
20-24 yaş arası	108	27,8
25-29 yaş arası	114	29,4
30-34 yaş arası	49	12,6
35-39 yaş arası	27	7,0
40 yaş ve üzeri	57	14,7
Toplam	388	100,0

Tablo 5. Katılımcıların Yaş Dağılımı

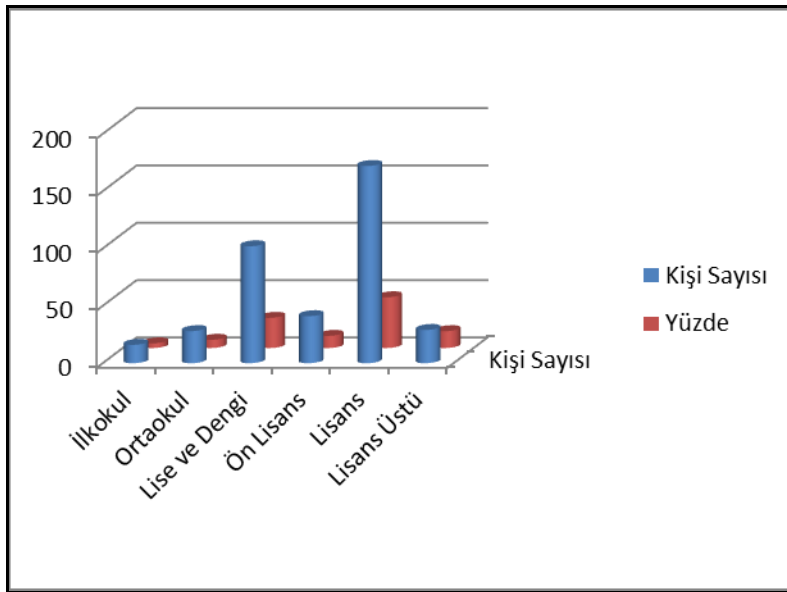

Çizelge 4. Katılımcıların Yaş Dağılımı Çizelgesi

Katılımcıların Eğitim Düzeyi

Ankete katılan katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında; yüzde 4,1 ilkokul mezunu, yüzde 7,2 ortaokul mezunu, yüzde 26,3 2 lise ve dengi, yüzde 10,6 ön lisans mezunu, yüzde 44,3 lisans mezunu, yüzde 7,5 lisansüstü eğitim aldığı görülmektedir (Tablo 6, Çizelge 5).

Eğitim Düzeyi	Kişi Sayısı	Yüzde
İlkokul	16	4,1
Ortaokul	28	7,2
Lise ve Dengi	102	26,3
Ön lisans	41	10,6
Lisans	172	44,3
Lisans Üstü	29	7,5
Toplam	388	100,0

Tablo 6. Katılımcıların Eğitim Düzeyi**Çizelge 5.** Katılımcıların Eğitim Düzeyi Çizelgesi

Katılımcıların Meslek Dağılımı

Ankete katılan katılımcıların meslek dağılımları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Çok farklı meslek grubundan oluşan katılımcılar en fazla yüzdeliğe sahip %24,5 ile öğrenci olurken %12,6 serbest meslek ikinci sıradadır. Üçüncü en çok meslek grubu % 8,2 ile mühendis olurken, mimar olan katılımcılar daha düşük bir oranla %3,4 13 kişi ankete katılmıştır (Tablo 7).

Katılımcıların Dağılımı	Meslek	Kişi Sayısı	Yüzde
Serbest Meslek		49	12,6
Garson		14	3,6
Emlak Danışmanı		7	1,8
Kuaför/Berber		1	0,3
Anestezi Teknikeri		1	0,3
Tekniker		3	0,8
Muhasebe/Mali Müşavir/Sigorta		9	2,3
İçmimar		4	1,0
Mühendis		32	8,2
Memur		8	2,1
Öğretmen		22	5,7
Öğrenci		95	24,5
Emekli		7	1,8
Hemşire/sağlık memuru		7	1,8
İnsan kaynakları/Yönetim Danışmanı		3	0,8

Doktor	10	2,6
İmam/Hatip	4	1,0
Akademisyen	12	3,1
Esnaf	19	4,9
Eczacı	4	1,0
Mimar	13	3,4
Asker/Polis	6	1,5
Dış Ticaret/Ticaret/Ekonomist	6	1,5
Sıhhi Tesisat	2	0,5
Reklamcı	1	0,3
Satış Danışmanı	9	2,3
Avukat	2	0,5
Marangoz	1	0,3
Kasiyer	2	0,5
Müteahhit	1	0,3
Sekreter/Operatör	3	0,8
Zabıta	8	1,8
Pdr/Psikoloji	3	0,8
İşsiz	3	0,8
Bankacı	1	0,3
Ev Hanımı	13	3,4
Aşçı	1	0,3
Çiftçi	2	0,5
Toplam	388	100

Tablo 7. Katılımcıların Meslek Dağılımı

Katılımcıların Memleket Dağılımı

Ankete katılan katılımcıların %61,6 ile 239 kişi Konyalıdır. Ancak çalışma alanı, Mevlana Türbesine yakın olması sebebi ile türbeye ziyarete gelen turistler tarafından yoğun ilgi gördüğü için Türkiye'nin 50 farklı şehirden katılımcı yer almıştır (Tablo 8).

Katılımcıların Memleket Dağılımı	Kişi Sayısı	Yüzde
Konya	239	61,6
Niğde	4	1,0
Erzincan	1	0,3
Karaman	17	4,4
Kayseri	8	2,1
Samsun	2	0,5
Isparta	3	0,8
Aydın	1	0,3
Tokat	1	0,3

Aksaray	12	3,1
İzmir	4	1,0
Kocaeli	2	0,5
Adana	3	0,8
Burdur	2	0,5
Bolu	1	0,3
Sivas	1	0,3
Elazığ	3	0,8
Ankara	7	1,8
Adıyaman	2	0,5
Çorum	1	0,3
Saraybosna	1	0,3
Mersin	9	2,3
Rize	1	0,3
Afyon	4	1,0
Nevşehir	2	0,5
Erzurum	1	0,3
Sakarya	1	0,3
Antalya	1	0,3
Kars	1	0,3
Ordu	1	0,3
Yozgat	1	0,3
Amasya	3	0,8
Gümüşhane	2	0,5
Maraş	2	0,5
Edirne	2	0,5
Tekirdağ	1	0,3
KKTC	6	1,5
Bursa	4	1,0
Eskişehir	2	0,5
İstanbul	10	2,6
Karabük	1	0,3
Trabzon	2	0,5
Muş	1	0,3
Ağrı	3	0,8
Van	2	0,5
Muğla	2	0,5
Malatya	3	0,8
Kütahya	1	0,3
Gaziantep	2	0,5
Aydın	1	0,3
Şırnak	1	0,3

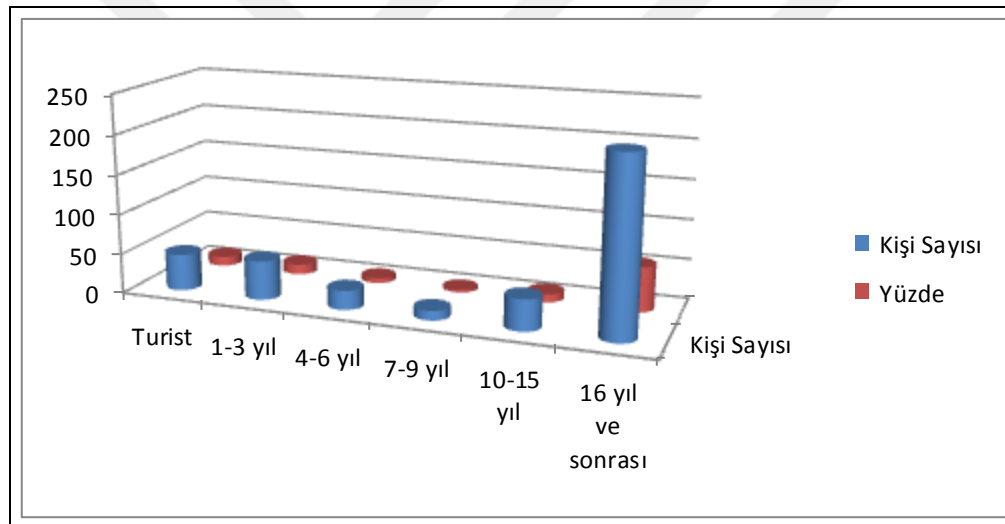
Toplam	388	100,0
--------	-----	-------

Tablo 8. Katılımcıların Memleket Dağılımı

Katılımcıların Konya’da İkamet Ettiği Süre

Ankete katılan katılımcıların %56,2 218 kişi Konya’da 16 yıl ve daha fazla süredir ikamet etmiştir. %12,6 49 kişi 1-3 yıl arası Konya’da ikamet etmektedir. Turist oranı ise %11,9 ile 46 kişi ankete katılmıştır (Tablo 9, Çizelge 6).

Konya’da İkamet Ettiği Süre	Kişi Sayısı	Yüzde
Turist	46	11,9
1-3 yıl	49	12,6
4-6 yıl	24	6,2
7-9 yıl	12	3,1
10-15 yıl	39	10,1
16 yıl ve sonrası	218	56,2
Toplam	388	100,0

Tablo 9. Katılımcıların İkamet Ettiği Süre Dağılımı**Çizelge 6.** Katılımcıların İkamet Ettiği Süre Çizelgesi

Katılımcıların Bulunduğu Evin Fonksiyonu

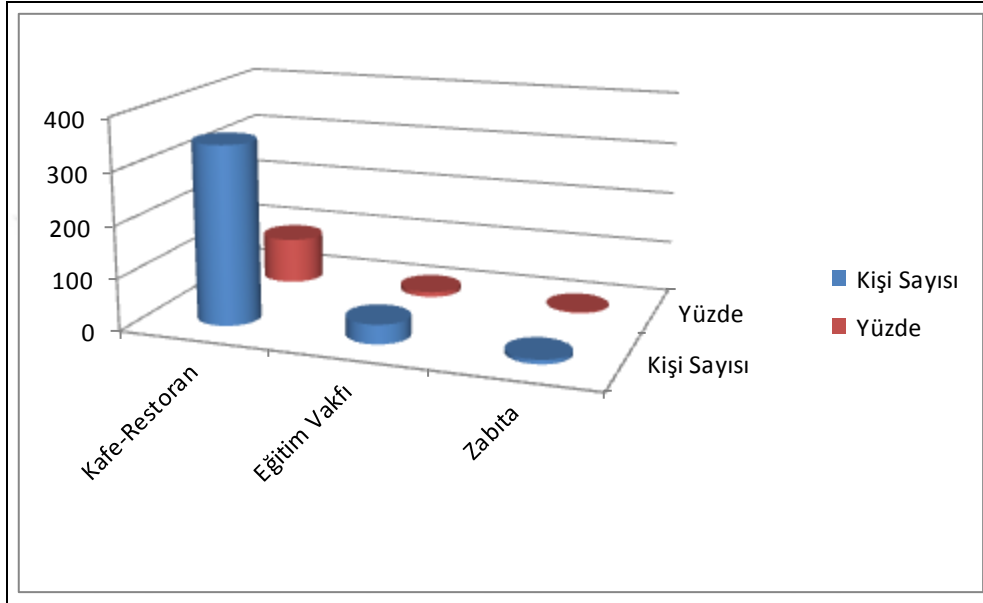
Mengüç Caddesinde işlevi değişen geleneksel Türk evlerindeki kullanıcılara anket soruları yöneltilmiştir. Kafe olarak kullanılan 3 adet konak; No:4 (Akça konak), No:16 (Tarihi Çelebi Konağı) ve No:43(Ortaköy Kahve Evi) dir. Restoran olarak kullanılan 2 konak; No:41 (Kandil Restoran), No:49 (Lokmahane Restoran) dir. No:18 (Fahriye Büyükmatür Evi) eğitim vakfı olarak kullanılırken, No:10 (Hamamcı Bahattin Evi) Karatay ilçesi çarşısı zabıtası olarak kullanılmaktadır.

Ankete katılan katılımcıların %88,4 Kafe-Restoran olarak fonksiyonu değiştirilen evde müşterilere yapılmıştır. Katılımcıların %9,5 Eğitim Vakfındaki

üyelere, katılımcıların %2,1'i zabıta merkezinde çalışan memurlara yapılmıştır (Tablo 10, Çizelge 7).

Katılımcının Bulunduğu Evin Fonksiyonu	Kişi Sayısı	Yüzde
Kafe-Restoran	343	88,4
Eğitim Vakfı	37	9,5
Zabıta	8	2,1
Toplam	388	100,0

Tablo 10. Katılımcıların Bulunduğu Evin Fonksiyonu

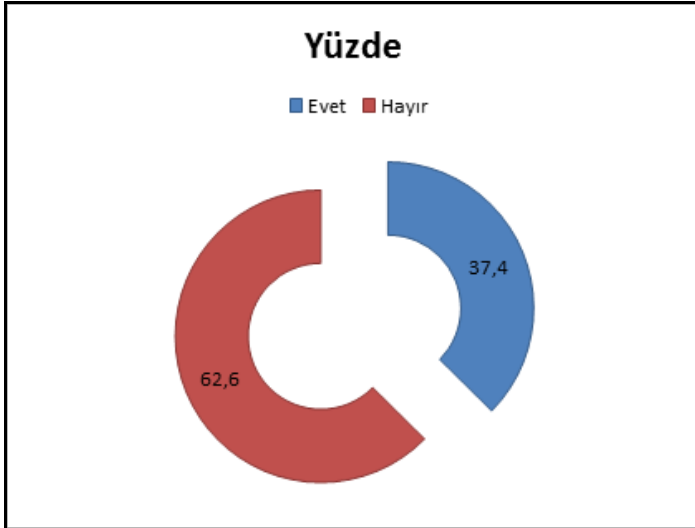
Çizelge 7. Katılımcıların Bulunduğu Evin Fonksiyonu

Katılımcıların Bulunduğu Evin Önceki Kullanımını Bilmesi

Ankete katılan katılımcıların evin önceki kullanımını %37,4 oranla bildiğini,%62,6 bilmediği ortaya çıkmıştır (Tablo 11, Çizelge 8).

Katılımcının Evin Önceki Kullanımını Bilmesi	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet	145	37,4
Hayır	243	62,6
Toplam	388	100,0

Tablo 11. Katılımcıların Bulunduğu Evin Önceki Kullanımını Bilmesi

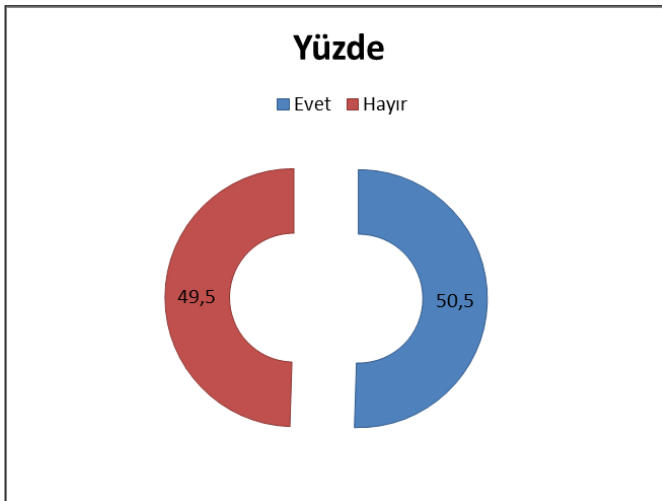
Çizelge 8. Katılımcıların Bulunduğu Evin Önceki Kullanımını Bilmesi

Mekândaki Doğal Aydınlatma Yeterliği

Ankete katılan katılımcıların mekândaki doğal aydınlatmayı %50,5 ile yeterli, %49,5 ile yetersiz bulmaktadır (Tablo 12, Çizelge 9). Geleneksel Türk evi mimarisinde mahremiyet sebebiyle boyutları küçük pencereler yer alır. Ancak gerçekleştirilen anket sonuçlarına göre cephede küçük ama birçok pencerenin bulunuyor olması günışığının yeterli düzeyde alınmasını sağlamaktadır.

Doğal Aydınlatma Yeterliliği	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet	196	50,5
Hayır	192	49,5
Toplam	388	100,0

Tablo 12. Mekândaki Doğal Aydınlatma Yeterliği

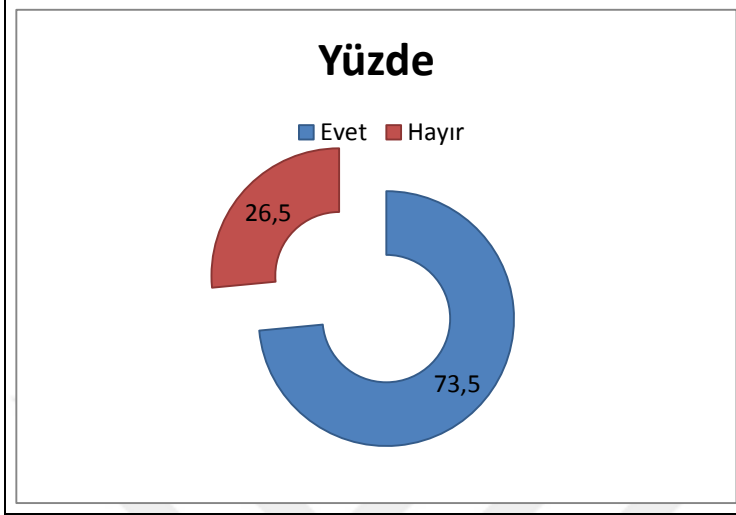
Çizelge 9. Mekândaki Doğal Aydınlatma Yeterliği

Mekândaki Yapay Aydınlatma Yeterliği

Ankete katılan katılımcıların mekândaki yapay aydınlatmayı %73,5 ile yeterli, %26,5 ile yetersiz bulmaktadır (Tablo 13, Çizelge 10).

Yapay Aydınlatma Yeterliliği	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet	285	73,5
Hayır	103	26,5
Toplam	388	100,0

Tablo 13. Mekândaki Yapay Aydınlatma Yeterliği

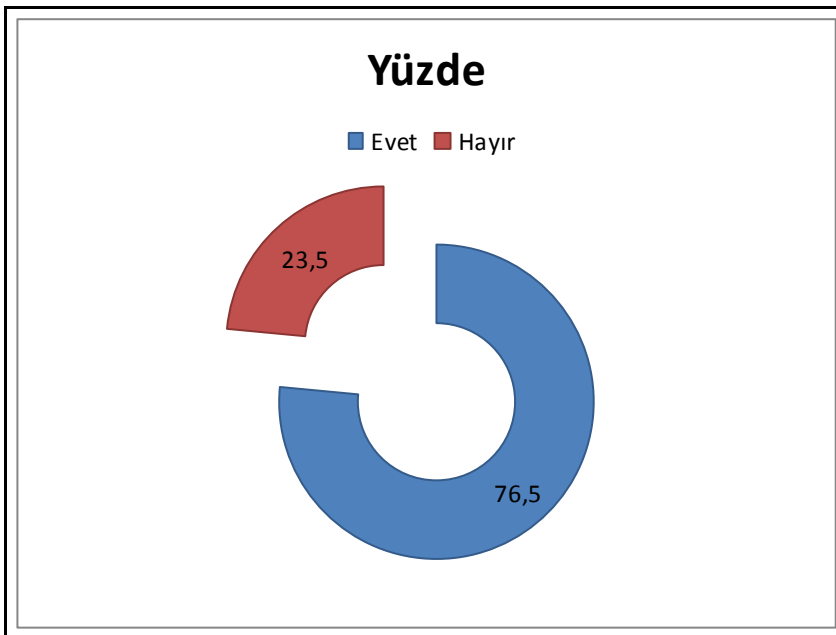
Çizelge 10. Mekândaki Yapay Aydınlatma Yeterliği

Mekândaki Renk Uyumundan Hoşnutluk

Ankete katılan katılımcıların %76,5 renk uyumundan hoşnut iken, %23,5 ile hoşnut değildir (Tablo 14, Çizelge 11).

Renk Uyumundan Hoşnutluk	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet	297	76,5
Hayır	91	23,5
Toplam	388	100,0

Tablo 14. Mekândaki Renk Uyumundan Hoşnutluk

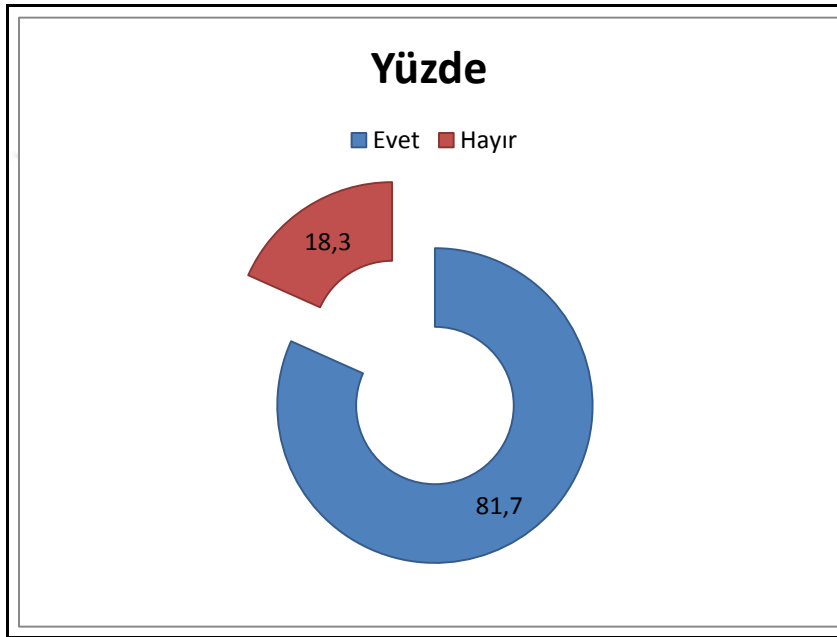
Çizelge 11. Mekândaki Renk Uyumundan Hoşnutluk

Fonksiyon Değişiminden Hoşnutluk

Ankete katılan katılımcıların bir zamanlar Türk evi olarak kullanılan yapının bugün Kafe-Restoran, Eğitim Vakfı veya Zabita olarak kullanılması %81,7 ile hoşnut iken, %18,3 ile hoşnut değildir (Tablo 15, Çizelge 12).

Bugünkü Hoşnutluk	Kullanımından	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet		317	81,7
Hayır		71	18,3
Toplam		388	100,0

Tablo 15. Fonksiyon Değişiminden Hoşnutluk

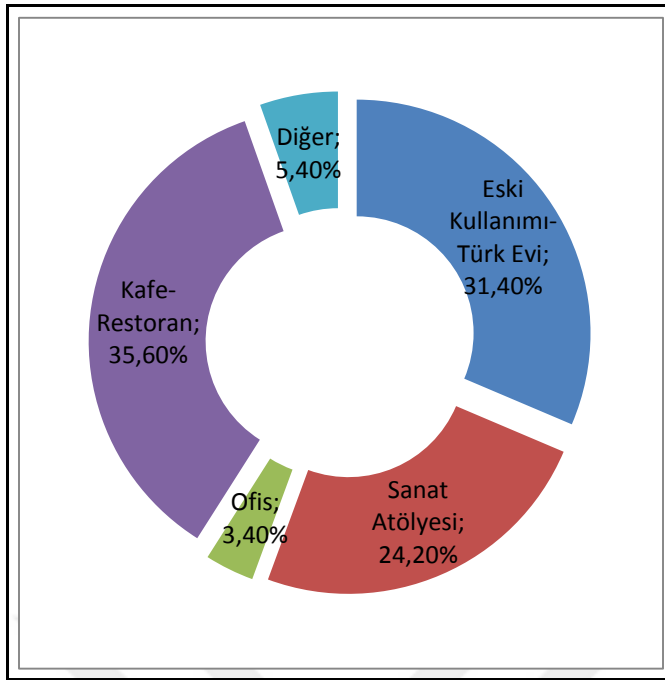
Çizelge 12. Fonksiyon Değişiminden Hoşnutluk

Başka İşlevde Kullanılması

Ankete katılan katılımcıların başka hangi işlevde kullanılmasını isterdiniz sorusuna yanıtları; Eski kullanımı-Geleneksel Türk Evi %31,4, Sanat Atölyesi %24,5, Ofis %3,4, Kafe-Restoran %35,6, Diğer %5,4 olarak sonuçlanmıştır (Tablo 16, Çizelge 13).

Başka Hangi İşlevde Kullanılmasını İsterdiniz?	Kişi Sayısı	Yüzde
Eski kullanımı-Geleneksel Türk Evi	122	31,4
Sanat Atölyesi	94	24,2
Ofis	13	3,4
Kafe-Restoran	138	35,6
Diğer	21	5,4
Toplam	388	100,0

Tablo 16. Başka İşlevde Kullanılması

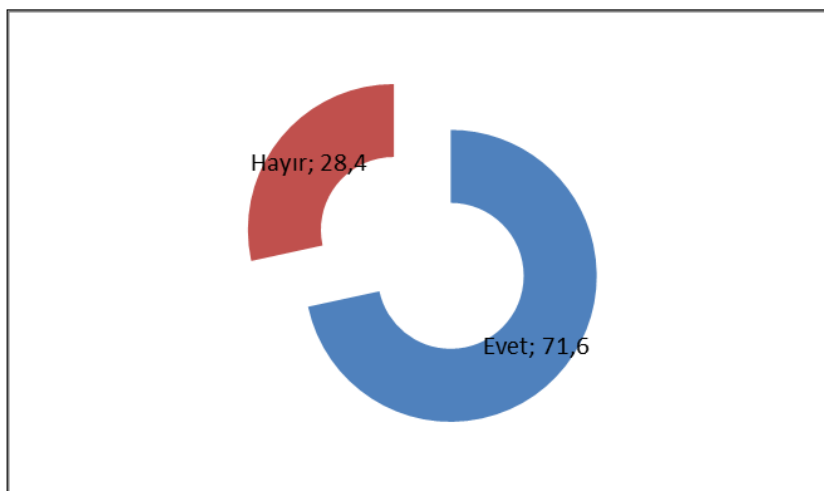
Çizelge 13. Başka İşlevde Kullanılması

Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi

Ankete katılan katılımcıların mekânsal motivenin olumlu etkilemesi sorulduğunda; %71,6 oranıyla olumlu etkilediğini düşünürken, %28,4 oranıyla olumlu etkilemediği cevabı vermiştir (Tablo 17, Çizelge 14).

Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet	278	71,6
Hayır	110	28,4
Toplam	388	100,0

Tablo 17. Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi

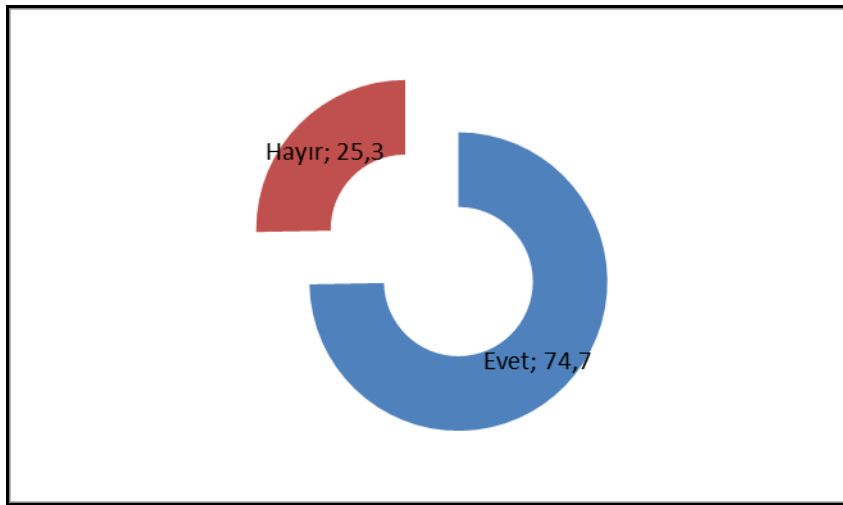
Çizelge 14. Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi

Türk Evi Mimarisine Uygun Tasarlanması

Ankete katılan katılımcıların fonksiyonu değiştirilen evlerin yeni fonksiyon verilirken Türk Evi mimarisine uygun tasarladığını düşünüyor musunuz sorusuna yanıtları; %74,7 evet iken, %25,3 hayır olmuştur (Tablo 18, Çizelge 15).

Türk Evi Mimarisine Uygun Tasarlandığını Düşünüyor musunuz?	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet	290	74,7
Hayır	98	25,3
Toplam	388	100,0

Tablo 18. Türk Evi Mimarisine Uygun Tasarlanması

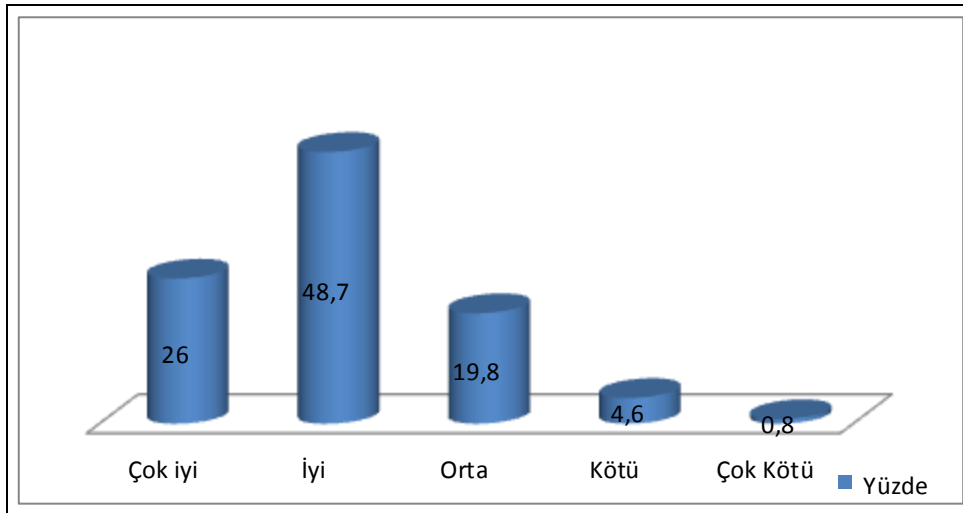
Çizelge 15. Türk Evi Mimarisine Uygun Tasarlanması

Yapının Fonksiyonelliği

Ankete katılan katılımcılar yapının fonksiyonelliğini %26,0 oranıyla çok iyi, %48,7 oranıyla iyi, %19,8 oranıyla orta, %4,6 oranıyla kötü, %0,8 oranıyla çok kötü olduğunu düşünmektedir. Yapıların fonksiyonelliği en fazla oran olan %48,7 ile iyi olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 19, Çizelge 16).

Yapının Fonksiyonelliği	Kişi Sayısı	Yüzde
Çok iyi	101	26,0
İyi	189	48,7
Orta	77	19,8
Kötü	18	4,6
Çok kötü	3	0,8
Toplam	388	100

Tablo 19. Yapının Fonksiyonelliği

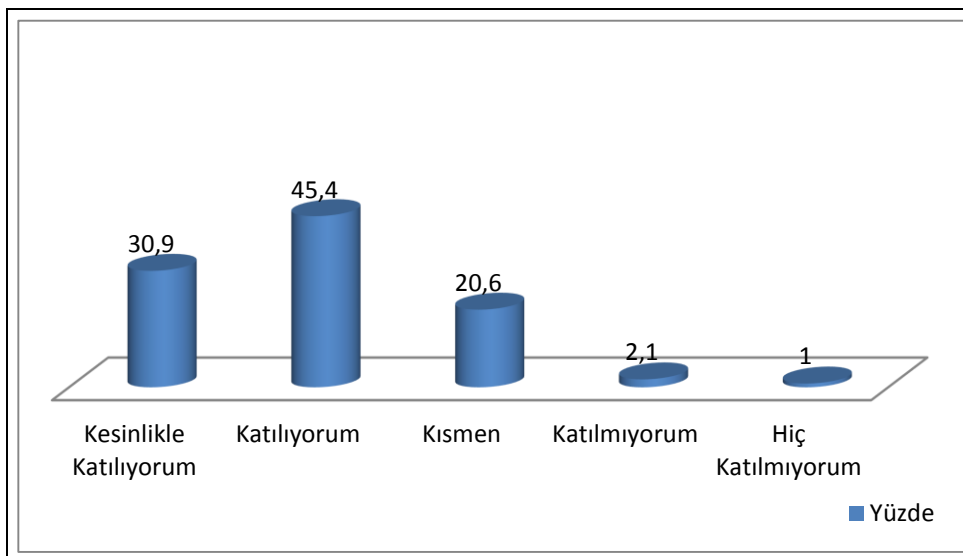
Çizelge 16. Yapının Fonksiyonelliği

Yapıda Güvenli Hissetme

Ankete katılan katılımcılar yapıda güvenli hissetme sorusu yönlendirildiğinde; %30,9 kesinlikle katılıyorum, %45,4 katılıyorum, kısmen %20,6, %2,1 katılmıyorum, %1 oranıyla hiç güvenli hissetmediği cevabını vermiştir. Yapılarda güvenli hissetme en fazla oran olan %45,4 ile katılıyorum cevabı olmuştur (Tablo 20, Çizelge 17).

Güvenli Hissetme	Kişi Sayısı	Yüzde
Kesinlikle Katılıyorum	120	30,9
Katılıyorum	176	45,4
Kısmen	80	20,6
Katılmıyorum	8	2,1
Hiç Katılmıyorum	4	1,0
Toplam	388	100

Tablo 20. Yapıda Güvenli Hissetme

Çizelge 17. Yapıda Güvenli Hissetme

Yapıdaki Mekân Oranları

Ankete katılan katılımcılar yapıdaki mekân oranları geniş, normal, dar olarak sınıflandırıldığında %21,4 oranıyla 83 kişi geniş katılıyorum cevabını vermiştir. %16,0 ile 62 kişi normal katılıyorum cevabını vermiştir. %2,6 ile 10 kişi dar katılıyorum cevabını vermiştir. Bu şekildeki anket sonuçları ile mekân büyüklükleri yeterli düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 21).

Mekân Oranı	Kesinlikle Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kısmen(3)		Katılmıyorum (2)		Hiç Katılmıyorum (1)		
Geniş	60	%15,5	83	%21,4	45	%11,6	15	%3,9	7	%1,8	
Normal	45	%11,6	62	%16,0	41	%10,6	5	%1,3	1	%0,3	
Dar	9	%2,3	10	%2,6	4	%1,0	1	%0,3	1	%0,3	
Toplam											388 kişi %100

Tablo 21. Yapıdaki Mekan Oranları

Yapıdaki Mekânsal Duygular

Ankete katılan katılımcıların mekânsal duygu oranları; rahatlık katılıyorum %46,6,gerilim katılıyorum %35,8,korku katılıyorum %41,8,neşe kısmen %37,4 dinginlik katılıyorum %35,3,özgün katılıyorum %36,9, kullanışlı fonksiyonel katılıyorum %37,1, dinamik-hareket katılıyorum %36,6, yakın-sıcak-samimi duygu katılıyorum %38,9,geçmişe özlem katılıyorum %38,4 oranları ortaya çıkmıştır.

Kullanıcıların mekândaki psikolojik konforun belirlenmesine ilişkin veriler rahatlık, neşe, dinginlik, özgün, kullanışlı, dinamik, sıcak-samimi duygu, geçmişe özlem gibi olumlu sıfatlar en fazla yüzde “katılıyorum” cevabı ortaya çıkmıştır. Olumsuz kabul edilen korku, gerilim sıfat grupları ise en fazla yüzde “hiç katılmıyorum” cevabı ortaya çıkmıştır (Tablo 22).

Mekânsal Duygu	Kesinlikle Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kısmen (3)		Katılmıyorum (2)		Hiç Katılmıyorum (1)	
Rahatlık	116	%29,9	181	%46,6	74	%19,1	14	%3,6	3	%0,8
Gerilim	11	%2,8	21	%5,4	93	%24	124	%32,0	139	%35,8
Korku	6	%1,5	13	%3,4	74	%19,1	133	%34,3	162	%41,8
Neşe	62	%16,0	123	%31,7	145	%37,4	41	%10,6	17	%4,4
Dinginlik	79	%20,4	137	%35,3	123	%31,7	33	%8,5	16	%4,1

Özgün	101	%26	143	%36,9	108	%27,8	26	%6,7	18	%2,6
Kullanışlı Fonksiyonel	79	%20,4	144	%37,1	127	%32,7	26	%6,7	12	%3,1
Dinamik Hareket	77	%19,8	142	%36,6	122	%31,4	38	%9,8	9	%2,3
Yakın-Sıcak- Samimi Duygu	134	%34,5	151	%38,9	81	%20,9	18	%4,6	4	%1
Geçmişe Özlem	119	%30,7	149	%38,4	75	%19,3	36	%9,3	9	%2,3
Toplam										388 kişi %100

Tablo 22. Yapıdaki Mekânsal Duygular

Yapıdaki İşlev Değişikliği ile Oluşan Olumsuzluklar

Ankete katılan katılımcıların yapıdaki işlev değişikliği ile oluşan olumsuzluklar; tesisat sistemi olumsuzluğu %34 oranıyla kısmen, ısıtma sistemi olumsuzluğu %35,6 oranıyla katılıyorum, havalandırma sistemi olumsuzluğu %30,4 oranıyla kısmen, mekânsal büyüklüklerin yetersizliği %43,3 oranıyla kısmen, taşıyıcı sistem olumsuzluğu %47,7 oranıyla kısmen, hijyenik olmaması olumsuzluğu %36,6 oranıyla kısmen cevabı ortaya çıkmıştır (Tablo 23).

Veriler sonucunda ısıtma sisteminin olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır. Geleneksel evlerin onarılması da ısıtma sisteminin olumsuz etkisini çözmeyi başaramamıştır. Diğer olumsuzluklar ise bir netlik kazanamamış olup kısmen cevabı ortaya çıkmıştır.

İşlev Değişikliğinin Olumsuzlukları	Kesinlikle katılıyorum(5)		Katılıyorum(4)		Kısmen(3)		Katılmıyorum (2)		Hiç Katılmıyorum (1)	
	Tesisat Sistemi	42	%10,8	122	%31,4	132	%34,0	65	%16,8	27
Isıtma Sistemi	47	%12,1	138	%35,6	119	%30,7	56	%14,4	28	%7,2
Havalandırma Sistemi	98	%25,3	107	%27,6	118	%30,4	46	%11,9	19	%4,9
Mekânsal Büyüklüklerin Yetersizliği	34	%8,8	96	%24,7	168	%43,3	63	%16,2	27	%7,0
Taşıyıcı Sistem	29	%7,5	70	%18,0	185	%47,7	73	%18,8	31	%8,0
Hijyenik Olmaması	44	%11,3	69	%17,8	142	%36,6	77	%19,8	56	%14,4
Toplam										388 kişi %100

Tablo 23. Yapıdaki İşlev Değişikliği ile Oluşan Olumsuzluklar

Çaprazlama Tabloları

Sosyo-demografik sorular ile anketin 14.sorusu olan yapıların bugünkü kullanımından hoşnut musunuz sorusu arasındaki bağıntıları (correlations) tespit etmek için çaprazlama tabloları yapılmıştır.

Medeni durumu bekâr olan 243 kişiden 196 kişi hoşnut, evliler ise 145 kişiden 121 kişinin hoşnut olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Toplamda 317 kişinin hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 24).

Medeni Durum	Hoşnutluk		Toplam Kişi
	Evet	Hayır	
Evli	121	24	145
Bekâr	196	47	243
Toplam	317	71	388 kişi

Tablo 24. Medeni Durum ile Hoşnutluk Çaprazlama Tablosu

Gelir durumuna göre çaprazlama tablosuna bakıldığında; farklı ekonomik düzeye sahip kişilere hitap eden bir sokak olduğu ortaya çıkmıştır. Anket sonuçlarına göre bütün gelir gruplarının hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır. Alan incelemeleri sonucunda restoranlara gelir durumu daha yüksek kişilerin geldiği gözlemlenmiştir. Kafelere ise orta gelir düzeyinde olan öğrenci gruplarının toplandığı, sosyal faaliyette bulunduğu gözlenmiştir (Tablo 25).

Gelir Durumu	Hoşnutluk		Toplam Kişi
	Evet	Hayır	
0-500 TL	47	10	57
501-1500 TL	48	11	59
1501-2500 TL	89	22	111
2500 TL ve üzeri	133	28	161
Toplam	317	71	388kişi

Tablo 25. Gelir Durumu ile Hoşnutluk Çaprazlama Tablosu

Yaş aralığı 15-19 yaş arası olan 30 kişi hoşnut iken, yaş aralığı 20-24 yaş arası olan 80 kişi memnun,25-29 yaş arasındaki 87 kişi memnun,30-34 yaş aralığındaki 44 kişi hoşnut, 40 yaş ve üzeri 51 kişinin hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 26).

Yaş Aralığı	Hoşnutluk		Toplam Kişi
	Evet	Hayır	
15-19 yaş arası	30	3	33
20-24 yaş arası	80	28	108
25-29 yaş arası	87	27	114
30-34 yaş arası	44	5	49
35-39 yaş arası	25	2	27
40 yaş ve üzeri	51	6	57
Toplam	317	71	388 kişi

Tablo 26. Yaş Aralığı ile Hoşnutluk Çaprazlama Tablosu

Öğrenim durumuna göre yapıların bugünkü kullanımından hoşnutluk ilkökul düzeyinde 16 kişiden 15'i hoşnut, ortaokul düzeyinde 28 kişiden 26'sı hoşnut, ön lisans düzeyinde 102 kişiden 87kişi hoşnut, lisans mezunu 172 kişiden 128 kişi hoşnut, lisansüstü eğitimi olan 29 kişiden 25'i hoşnut olduğunu belirtmiştir. Toplamda 317 kişi

hoşnut olup en fazla lisans eğitimi almış kişilerin yapılan bu değişimden hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 27).

Öğrenim Durumu	Hoşnutluk		Toplam Kişi
	Evet	Hayır	
İlkokul	15	1	16
Ortaokul	26	2	28
Lise ve Dengi	87	15	102
Ön lisans	36	5	41
Lisans	128	44	172
Lisansüstü	25	4	29
Toplam	317	71	388 kişi

Tablo 27.Öğrenim Durumu ile Hoşnutluk Çaprazlama Tablosu

Konya dışından gezmeye gelen yerli turist 46 kişiden 44'ü hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır. 1-3 yıl arası Konya'da yaşayan 49 kişiden 36'sı memnun olduğu ortaya çıkmıştır.4-6 yıl arası Konya'da yaşayan 24 kişiden 17'sinin fonksiyon değişiminden hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır. 7-9 yıl arası Konya'da yaşayan 12 kişiden 9'u fonksiyon değişiminden hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır. 10-15 yıl arası Konya'da yaşayan 39 kişiden 30'u fonksiyon değişiminden hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır. 16 yıl ve sonrası Konya'da yaşayan büyük çoğunluğu Konyalı olan 218 kişiden 181'i Mengüç Caddesinde yapılan sokak sağlıklılaştırma çalışmasıyla yeni fonksiyon verilmesinden hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 28).

İkamet Edilen Yıl Süresi	Hoşnutluk		Toplam Kişi
	Evet	Hayır	
Turist	44	2	46
1-3 yıl arası	36	13	49
4-6 yıl arası	17	7	24
7-9 yıl arası	9	3	12
10-15 yıl arası	30	9	39
16 yıl ve sonrası	181	37	218
Toplam	317	71	388 kişi

Tablo 28.İkamet Edilen Yıl Süresi ile Hoşnutluk Çaprazlama Tablosu

Ev fonksiyonuna göre hoşnut olma durumu, kafe-restoranlarda 343 kişiden 285'inin hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim vakfındaki üyelerin cevapları doğrultusunda 37 kişiden 31'inin hoşnut olduğunu göstermiştir. Zabıta merkezinde çalışan görevli memurların 8 kişisinden 7'sinin hayır cevabını vermesiyle hoşnut olmadığını göstermiştir. Yapılan görüşmelerde eskiden ev olarak kullanılan 10 numaralı konağın zabıta merkezi işlevine uygun olmadığı ortaya çıkmıştır (Tablo 29).

Ev Fonksiyonu	Hoşnutluk		Toplam Kişi
	Evet	Hayır	
Kafe-Restoran	285	58	343
Eğitim Vakfı	31	6	37
Zabıta Merkezi	1	7	8
Toplam	317	71	388kişi

Tablo 29. Ev Fonksiyonu ile Hoşnutluk Çaprazlama Tablosu

Sosyo-demografik sorular ile anketin 16.sorusu olan bu geleneksel Türk evinin kafe-restoran, zabita veya vakıf olarak kullanılması mekânsal motivesi sizi olumlu etkiliyor mu sorusu arasındaki bağıntıları (correlations) tespit etmek için çaprazlama tabloları yapılmıştır.

Medeni durumu evli olan 145 kişiden 104'ü olumlu etkilediğini belirtirken, bekâr olan 243 kişiden 174'ü olumlu etkilediği yanıtını vermiştir. Toplamda 278 kişi mekânsal motivenin olumlu etkilediği yanıtını vermiştir (Tablo 30).

Medeni Durum	Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi		Toplam
	Evet	Hayır	
Evli	104	41	145
Bekâr	174	69	243
Toplam	278	110	388kişi

Tablo 30. Medeni Durum ile Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi Çaprazlama Tablosu

Gelir durumuna göre mekânsal motivenin olumlu etkilemesi çaprazlama tablosuna bakıldığında; 0-500 TL arası gelire sahip 57 kişiden 40'ı olumlu etkiliyor yanıtını vermiştir. 501-1500 TL arası gelire sahip 59 kişiden 44'ü olumlu etkiliyor yanıtını verirken,1501-2500 TL arası gelir düzeyine sahip 111 kişiden 75'i olumlu etkiliyor yanıtını vermiştir. 2500 TL üzeri gelire sahip 161 kişiden 119'ü mekânsal motivenin olumlu etkilediğini belirtmiştir (Tablo 31).

Gelir Durumu	Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi		Toplam
	Evet	Hayır	
0-500 TL	40	17	57
501-1500 TL	44	15	59
1501-2500 TL	75	36	111
2500 TL ve üzeri	119	42	161
Toplam	278	110	388kişi

Tablo 31. Gelir Durumu ile Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi Çaprazlama Tablosu

Yaş aralığına göre bakıldığında en fazla yaş grubu yetişkin genç grubun olduğu 25-29 yaş arası kişilerin yer aldığı,114 kişiden 74'ü mekânsal motivenin olumlu etkilediği yanıtı vermiştir. Farklı yaş grubundaki insanların yer aldığı anket evreninde, tüm yaş grubunu mekânsal motivenin olumlu etkilediği ortaya çıkmıştır (Tablo 32).

Yaş Aralığı	Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi		Toplam
	Evet	Hayır	
15-19 yaş arası	28	5	33
20-24 yaş arası	75	33	108
25-29 yaş arası	74	40	114
30-34 yaş arası	37	12	49
35-39 yaş arası	16	11	27
40 yaş ve üzeri	48	9	57
Toplam	278	110	388 kişi

Tablo 32. Yaş Aralığı ile Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi Çaprazlama Tablosu

Öğrenim durumuna göre, ilkokul mezunu 16 kişiden 12'si olumlu etkilediğini belirtmiştir. Ortaokul mezunu 28 kişiden 24'ü olumlu etkilediğini belirtmiştir. Lise ve dengi 102 kişiden 72'si olumlu etkilediğini belirtirken, ön lisans mezunu 41 kişiden 29'u olumlu etkilediğini belirtmiştir. Lisans mezunu 172 kişiden 116'sı olumlu etkilediğini belirtmiştir. Lisansüstü eğitim alan 29 kişiden 25'i olumlu etkilediğini belirtmiştir (Tablo 33).

Öğrenim Durumu	Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi		Toplam
	Evet	Hayır	
İlkokul	12	4	16
Ortaokul	24	4	28
Lise ve Dengi	72	30	102
Ön lisans	29	12	41
Lisans	116	56	172
Lisans Üstü	25	4	29
Toplam	278	110	388kişi

Tablo 33. Öğrenim Durumu ile Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi Çaprazlama Tablosu

İkamet edilen yıl süresine göre; Türkiye'nin farklı illerinden gelen yerli turistin 46 kişisinden 40'ı olumlu etkilediği yanıtını vermiştir. 1-3 yıl arası Konya'da ikamet eden 49 kişiden 33'ü olumlu etkilediği yanıtını verirken, 4-6 yıl arası yaşayan 24 kişiden 13'ü olumlu etkilediği yanıtını vermiştir. 7-9 yıl arası yaşayan 12 kişiden 9'u olumlu etkilediğini belirtirken, 10-15 yıl arası yaşayan 39 kişiden 22'si olumlu etkilediği yanıtını vermiştir. 16 yıl sonrası Konya'da yaşayan 218 kişiden 161'i de olumlu etkilediğini söylemiştir. Araştırma, hem uzun yıllar Konya'da yaşayan hem de Konya'ya ilk defa gezmeye gelen insanların mekânsal motivenin olumlu etkilediğini göstermiştir (Tablo 34).

İkamet Edilen Yıl Süresi	Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi		Toplam
	Evet	Hayır	
Turist	40	6	46
1-3 yıl arası	33	16	49
4-6 yıl arası	13	11	24
7-9 yıl arası	9	3	12
10-15 yıl arası	22	17	39
16 yıl ve sonrası	161	57	218
Toplam	278	110	388kişi

Tablo 34. İkamet Edilen Yıl Süresi ile Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi Çaprazlama Tablosu

Ev fonksiyonuna göre bakıldığında; kafe-restoran olarak kullanılan yapılardaki müşterilerin cevaplarına göre, 343 kişiden 246 kişi mekânsal motivenin olumlu etkilediğini düşünmüştür. Eğitim vakfındaki üyelerin cevaplarına göre, 37 kişiden 31'i mekânsal motivenin olumlu etkilediğini belirtmiştir. Zabıta merkezindeki görevli memurların cevaplarına göre ise, 8 kişiye yapılan anketin 7 kişisi mekânsal motivenin

olumlu etkilemediğini belirtmiştir. Araştırma sonucunda Mengüç Caddesindeki Sokak sağlıklaştırma çalışması ile 10 numaralı konağın kamu binası olarak kullanılması uygun görülmemiştir. Yapının eski Türk evi olması sebebi ile kamu binasına uygun olmadığı topluma kazandırılacak, sosyal faaliyetlere hizmet edecek, farklı bir fonksiyonda kullanılması gerektiği ortaya çıkmıştır (Tablo 35).

Ev Fonksiyonu	Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi		Toplam
	Evet	Hayır	
Kafe-Restoran	246	97	343
Eğitim Vakfı	31	6	37
Zabıta Merkezi	1	7	8
Toplam	278	110	388 kişi

Tablo 35. Ev Fonksiyonu ile Mekânsal Motivenin Olumlu Etkilemesi Çaprazlama Tablosu

6.DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Türk evinin tahrip edilmeden elde kalmış pek az sayıda örnekleri mevcuttur. Türk evi mimari özellikler bakımından insanlık tarihinin kültür hazinesidir. Bu kültür hazinesini gelecek nesillere ulaştırmak geleceğe ışık tutacağı için son derece önemli bir görevdir. Türk evi hayattan kopuk sanat eseri olarak kullanılabilen bir nesne yerine hayatın her alanında yaşayan bir kültür ürünü olmalıdır.

Konya kentinin geleneksel Türk evi örnekleri, zamanla bir çok değişiklik yaşayıp restorasyon geçirmiştir. Genelinde tek başına ayakta kalıp tek tek restore edildiği için sokak ve kent boyutuna çıkamamıştır. Bu konuda örnek teşkil eden tescilli iç sofalı evlerin yoğun olarak yer aldığı Mengüç Caddesi sokak sağlıklaştırma çalışması sokak dokusunun bütünlüğünü sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Sokak sağlıklaştırma çalışmasının Mengüç Caddesiyle sınırlı kalmasının nedeni dikeyde kesişen sokaklardaki evlerin bakımsızlığıdır. Mengüç Caddesinin arka sokaklarında yaşayan insanların çoğunun evlerini terk etmesiyle güvensiz bir ortam oluşmuştur. Bu durum Mengüç Caddesini ziyarete gelen turistlerin gözünde kötü imaj çizmektedir. Mengüç Caddesinin arka sokaklarına da aynı şekilde sosyal alanlara yer verip güvensiz ortamların yok edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Mevlana Hazretleri Türbesinin yer almasıyla Türkiye genelinde en çok turistin ziyaret ettiği yerin Konya kenti olduğu resmi rakamlarla tespit edilmiştir. Bu sebeple yerli yabancı turistlere en iyi şekilde temsil edilmesi gerekmektedir. Türbe çevresinde gerçekleştirilen büyük ölçekli restorasyon çalışmaları yapılmaktadır. Bu tarz çalışmaların Mevlana Türbesi ve Alâeddin tepesi arasındaki bölgede genişletilmelidir. Sokak cephesinde sınırlı kalmayıp daha detaylandırılıp büyük ölçekte bölgesel değerlendirilmelidir.

Anket verilerinden elde edilen sonuçlara göre; Bu mekânlarda vakit geçiren bireylerin çoğunluğu erkek olup, genç yetişkin yaş grubu olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların çoğunluğu lisans eğitimi gören bireyler olduğu gözlemlenmiştir. Yeni işlev verilmesi ile mekânsal algı, mimari psikoloji, insan psikolojisine olumlu etkilediği anket sonucuyla ortaya çıkmıştır. Yapılara yeni fonksiyon verilmesi insanların renk uyumundan hoşnut olduğunu, doğal ve yapay aydınlatmadan memnun oldukları göstermiştir. Katılımcıların kafe-restoran işlevinde kullanılmasından hoşnut olduklarını, başka hangi işlev kullanılmasını istediklerini sorduğumuzda yeniden kafe-restoran olarak kullanılması cevabını vermişlerdir. Ancak geleneksel Türk evinin yeni işlevlendirilmesi ile zabıta merkezi olarak kullanılmasına uygun yapıda olmadığı anket

sonucunda ortaya çıkmıştır. Eğitim vakfındaki üyeler ise bu işlevde kullanılmasından hoşnut olduğu ortaya çıkmıştır.

Mekânsal motivenin olumlu etkilediğini belirten, katılımcılar Türk evi mimarisine uygun tasarlandığını düşünmektedirler. Katılımcılar yapıların fonksiyonel olduğunu, mekânsal büyüklüklerin yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Geleneksel Türk evlerine yeni fonksiyon verilmesinin insan psikolojisine nasıl etkilediğini belirlemek için sıfatlar tanımlanmıştır. Mekândaki duyguları olumlu tanımlayan sıfatlar; rahatlık, neşe, dinginlik, kullanışlı-fonksiyonellik, dinamik-hareket, yakın-sıcak-samimi duygu, geçmişe özlem gibi duygular en fazla yüzdeyi “katılıyorum” cevabı aldığı gözlenmiştir. Mekândaki duyguları olumsuz tanımlayan sıfatlar ise; korku, gerilim olup, en fazla yüzdeyi “hiç katılmıyorum” cevabı almıştır. Bu sonuçlar insanların eskiden konut olarak kullanılan bu evlerde yeniden vakit geçirdiği için olumlu karşıladığı ortaya çıkmıştır.

Anket sorularında belirtildiği gibi mekânlardaki yapısal olumsuzluklar; tesisat sistemi, ısıtma sistemi, havalandırma sistemi, mekânsal büyüklüklerin yetersizliği, taşıyıcı sistem, hijyenik olmamasıdır. Katılımcıların ısıtma sisteminden memnun olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Anketin yapıldığı mevsim kış olması sebebi ile böyle bir sonuç çıktığı düşünülmektedir. Mekânlardaki ısıtma sisteminin çözümsüz olmasının sebebi evlerin tescilli yapılar olmasıdır Diğer yapısal olumsuzluklar ise netlik kazanmamış olup “kısmen” cevabı almıştır.

Anket verilerinden elde edilen sonuçlar göstermiştir ki; Geleneksel Türk evine yeni fonksiyon verilerek sosyal alanlar oluşturulması insan psikolojisini olumlu etkilemektedir. Geçmişimizi gelecek kuşaklara aktarma çabası olan bu çalışmaların duygusal, ruhsal yani psikolojik olarak kullanıcıları doyuma ulaştırmıştır.

Mimarlık bina yapma sanatı iken mekânlardaki ışık, renk, büyüklük ile ruhumuzu da rahatlatan bir araç olmuştur. Mimarlığın kültürel, sosyolojik ve insan psikolojisine etki eden bir bilim alanı olduğu bu araştırma sonucunda bir kez daha ispat edilmiştir.

KAYNAKLAR

- Altan, İ., 1983, Mimaride Işık Gölge İlişkilerinin Psikolojik Etkileri Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, *YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü*
- Altman I.- Vinsel Anne M., 1976, Human behavior and environment
- Arseven, C. E., 1928, 'Ev', *Sanat Ansiklopedisi*, s.358
- Asatekin, G.,1994, Anadolu'daki Geleneksel Konut Mimarisinin Biçimlenmesinde Aile-Konut Karşılıklı İlişki Rolü, *Faculty of Architecture Pub., ODTÜ*, Ankara, Syf. 70-71
- Aslanapa, O., 1996, Osmanlı Mimarisi, *Türkiye İş Bankası Yayınları*, İstanbul
- Ataoğuz Çal, Ö., 2007, Kastamonu Şehri Kapı Halkaları ve Tokmakları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12 (2), 485-504
- Aydınlı, S., 1986, Mekansal değerlendirmede algısal yargılara dayalı bir model, Doktora Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Aydınlı S., 1986, Tasarımda Önemli Bir Kavram: Mekân, *Bina Bilgisi Ders Notları*
- Aygör E., 2015, 19. Yüzyıl Sonu Ve 20. Yüzyıl Başlarında Konya Evlerinin Mimari Gelişimi Ve Değişimi, Doktora Tezi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya
- Bahar, H., 1994, Teleli Dağ (Kavale Kalesi) ve Konya'nın Tarihi Bakımından Önemi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 3, syf. 313-334, Konya
- Baş D.,2003, Varolan ve Yaratılan Çevre Arasındaki Dengenin Kurulmasında Geçmişten Geleceğe Ortak Payda Olarak Mekân, Hacettepe Üni., 7. *Ulusal Sanat Sempozyumu Sanat ve Çevre*, Ankara
- Baykara, T., 1985, Osmanlı Tarihi – 1774'ten Cumhuriyete Dek', *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi*, Cilt:6, s.787-854, Görsel Yayınlar, İstanbul
- Bektaş, C., 1996, Türk Evi, *Yapı Kredi Yayınları*, İstanbul.
- Berk, C., 1951, *Konya Evleri*, İstanbul.
- Bozdayı, A., 1992, 'Geleneksel Anadolu Konutundaki "Oda" Kavramının Çağdaş Konut Tasarımında "Modül" Kavramı Olarak Değerlendirilmesi', *Sanatta Yeterlilik Tezi*
- Corbusier, L., 1954, *The Modulor*, *Harvard University Press*, Cambridge.
- Crowe, N., 1995. *Nature And The Idea Of Man- Made World* The Mıt Press Cambridge
- Çakın, Ş., 1988, Mimari Tasarım, İnsan ve Çevre, *Özel Matbaası*, İstanbul

- Denktaş, M., 2004, Divriği'nin Kapı Tokmakları ve Kapı Halkaları. *E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 113–139.
- Doğan N., 1978, Tasarımda İnsan Etmenleri, Fizyolojik ve Psikolojik Özellikler, *İDGSA.*, Doktora Tezi
- Eldem, S.H., 1968, Türk Evi Plan Tipleri, *İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları*, İstanbul.
- Eldem, S.H., 1984, 'Osmanlı – Türk Evi 1', İstanbul
- Ertürk, Z., 1976, Kullanıcı Konforu Açısından Boyutsal Gereksinmelerin Saptanması İçin Bir Yöntem, Doktora Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bizim Büro Baskı Atölyesi*, İstanbul
- Eyüce, A., 2003, Geleneksel Yapılar ve Mekanlar, *Birsen Yayınevi*, İstanbul
- Freud, S., 1935, Symbolism in dreams, in A General Introduction to Psycho-Analys, *Eds. J. Riviere. Liveright Publishing*, New York, syf. 133-150
- Giedion, S., 1971, Architecture and the Phenomena of Transition: The Three Space Conceptions in Architecture, *Matt.: Harvard Univ. Press, Cambridge*
- Gögebakan, Y., 2015, Karakteristik Bir Değer Olan Geleneksel Türk Evi'nin Oluşumunu Belirleyen Unsurlar Ve Bu Evlerin Genel Özellikleri, *İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi*, Cilt/Vol. 1 Sayı/No.1, syf.51-55
- Günay, R., 1981, 'Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu', Kültür Bakanlığı Yayınları 436, Kültür Eserleri Dizisi, Ankara
- Günay, R.,1998, Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri, *YEM Yayınevi*, İstanbul.
- Gür, Ö. Ş.,1996, Mekân Örgütlenmesi, *KTÜ.*, Trabzon
- Hayward, D.G., 1980, Psychological Factors in the Use of Light and Lighting in Buildings, *Fundamental Processes of Enviromental Behavior*, New York
- Karpuz, H., 2004, Anadolu Selçuklu Mimarisi, *Selçuk Üniversitesi Yaşatma ve Geliştirme Vakfı*, Konya
- Kuştepe A., 2011, Mevlana Caddesi Tarihi Dokunun Analizi ve Süreç İçinde Değişimi, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya
- Küçükerman, Ö., 1973. 'Anadolu'daki Geleneksel Türk Evinde Mekan Organizasyonu Açısından Odalar', İstanbul, *T.T.O.K. Yayını*
- Millet, M.S., 1996, Light Revealing Architecture, *Van Nostrand Reinhold*, New York
- Öcal, T., 2005, Konya Şehir Yerleşmesinin Selçuklular'dan Günümüze Tarihsel

Gelişimi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, 241-254

Özkaynak, M., 2017, Stüdyo Dairelerin Gelişim Süreci: Konya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya

Özönder, H., 1989, *Konya Mevlana Dergâhı*, Ankara

Pallasmaa, J., 2011, *Tenin Gözleri Mimarlık ve Duyular*, Yem Yayınları, İstanbul

Simonds, J.O., 1961, *Landscape Architecture*, McGraw-Hill Book Company, New York

Schulz-Norberg, C., 1984, *Genius Loci*, Rizzoli, New York

Tekcan A.R., 2012, Anadolu Selçuklu Devleti Merkezi Şehirlerinden Konya ve Kayseri’de Şehir Hayatı, Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara

Turgut H.,1990, Kültür-Davranış-Mekân Etkileşiminin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Yöntem, İTÜ., Doktora Tezi

Tuş, M., 2001, *Sosyal Ve Ekonomik Açından Konya*, Konya

Ulusoy, M., 1992, 19. Yüzyıl Konya Ev Mimarisine Avrupa Mimarisinin Etkileri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya

Utku, T., 2015, Kafeye Dönüşmüş Apartmanlarda Kullanıcı Memnuniyeti: Konya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara

Uysal,N.,2007, Geleneksel Türk Evi İç Mekan Kurgusunun İncelenmesi Ve Süleymaniye Bölgesi Örnekleri Analizi, İstanbul,10-22

Yazıcı, B., 2010, 19.Yy. Geleneksel Konya Konutlarında İşlev Dönüşümü Ve Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya

Yenice S., 2005, Kentsel Planlama Sürecinde Konya Kent Formunun Gelişimi Üzerine Bir Araştırma, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, *S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü*, Şehir Bölge Planlama Bölümü, Konya

Yenice S., 2011, Tarihi Kent Merkezlerinde Sürdürülebilir Yenileme İçin Bir Model Önerisi; Konya Örneği, *S.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü*, Şehir Bölge Planlama Bölümü, Konya

Yıldırım, M., 2000, Konya'da Erken Dönem Türk İslam Eserlerinden Örnekleri, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 99, IX*, Konya

Yıldız, E., 2011, Konya’da Dışa Kapalı Konut Yerleşmelerinde Kullanıcı Memnuniyeti Araştırması, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya

Zevi B.,1957, "Architecture As Space"

Web Kaynakları

Aykaç, A.O., 2009, Kapı Tokmakları Safranbolu.

<http://www.fotokritik.com/1519269>,

Erişim Tarihi: 18.11.2016

Çakıl, D., 2007, Çağlar Boyu Konuk Habercisi Kapı Tokmakları

<http://blog.milliyet.com.tr/Blog.aspx?BlogNo=79341>,

Erişim Tarihi: 20.11.2016

Karatay, M., 2007, Araştırmada Örneklem.

80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/mkaratay.doc.

Erişim Tarihi: 06.12.2017

EKLER

EK-1 ANKET

GELENEKSEL KONYA EVLERİ PSİKOLOJİK ETKİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

Bu anket Selçuk Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Bina Bilgisi Anabilim Dalı 'GELENEKSEL TÜRK EVİNİN YENİ FONKSİYONU İLE İNSAN PSİKOLOJİSİ ÜZERİNE ETKİSİ: KONYA ÖRNEĞİ' konulu yüksek lisans tezi için yapılmaktadır.

Konya Kenti merkezi Karatay İlçesi Mengüç Caddesinde Geleneksel Türk Evi statüsünde bulunan, 7 adet restorasyon yapılmış Konya Evleri bu anket için seçilmiştir. Yeni fonksiyon ve kullanıcılara sahip olan evler hakkında görsel algı, psikolojik etki ve memnuniyet açısından değerlendirmek amacıyla tarafınıza sunulmaktadır. Anket formlarına verdiğiniz bilgilerin tamamı sadece akademik amaçlı olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınız gizli ve isimsiz olarak alınacaktır.

Toplam anket süresi 15 dakikadan kısadır. Yüksek Lisans Tezi kapsamında yapılan bu akademik çalışmaya katılımınız için teşekkür ederim.

Arş. Gör. Edibe Begüm ÖZEREN

1. Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

2. Medeni Durumunuz? Evli Bekar

3. Gelir durumunuz?

0-500 TL 501 TL -1500 TL 1501 TL-2500 TL 2500 TL üzeri

4. Yaşınız?

5. Öğrenim Durumunuz?

İlkokul Orta Okul Lise ve Dengi Ön Lisans

Lisans Lisans Üstü

6. Mesleğiniz Nedir?

7. Memleketiniz Neresidir?

8. Konya'da Ne Kadar Süredir İkamet Ediyorsunuz?

Turist 1-3 yıl 4-6 yıl 7-9 yıl 10-15 yıl 16 yıl ve sonrası

9. Şu anda Bulduğunuz Evin Yeni Fonksiyonu Hangisidir?

Kafe-Restoran Eğitim Vakfı Zabıta Merkezi

10. Şu anda Bulduğunuz Mekânın Daha Önceki Kullanımını/İşlevini Biliyor Musunuz? Evet Hayır

11. Bulduğunuz Yapıda Doğal Aydınlatma(günışığı) Yeterli mi?

Evet Hayır

12. Bulduğunuz Yapıda Yapay Aydınlatma Yeterli mi?

Evet Hayır

13. Bulduğunuz Yapıda Renk Uyumundan Hoşnut musunuz?

Evet Hayır

14. Eskiden Konut Olarak Kullanılan Bu Yapının, Bugünkü Kullanımından Hoşnut musunuz?

Evet Hayır

15. Bulduğunuz Yapının Bugünkü Kullanımı Dışında Hangi İşlevde Kullanılmasını İsterdiniz?

Eski Kullanımı-Geleneksel Türk Evi Sanat Atölyesi Ofis

Kafe-Restoran Diğer.....

16. Bu Geleneksel Türk Evinin Kafe-Restoran, Zabıta veya Vakıf olarak Kullanılması Mekânsal Motivesi Sizi Olumlu Etkiliyor Mu?

Evet Hayır

17. Bu Geleneksel Yapının, Yeniden İşlevlendirilmesiyle Türk Evi Mimarisine Uygun Tasarlandığını Düşünüyor Musunuz?

Evet Hayır

18. Bulduğunuz Yapının Fonksiyonelliği (5) çok iyi – (1) çok kötü Olmak Üzere Puanlama Yapıldığında Cevabınız Ne Olur?

	Çok iyi(5)	İyi (4)	Orta(3)	Kötü(2)	Çok Kötü (1)
Fonksiyonellik					

19. Bulduğunuz Yapıda Güvenli Hissediyor Musunuz?

(Kesinlikle katılıyorum 5, Kesinlikle katılmıyorum 1 derecelendirme yapılacaktır. İşaretlemek istediğiniz şıkka X işareti koyunuz.)

Güvenli Hissetme	Kesinlikle Katılıyorum (5)	Katılıyorum (4)	Kısmen(3)	Katılmıyorum (2)	Hiç Katılmıyorum (1)

20. Bulduğunuz Yapıda Mekân Büyüklükleri ve Oranları Size Ne Hissettiriyor?

Mekân Oranı	Kesinlikle Katılıyorum (5)	Katılıyorum (4)	Kısmen(3)	Katılmıyorum (2)	Hiç Katılmıyorum (1)
Geniş					
Normal					
Dar					

21. Bulduğunuz Yapının Size Hissettirdiği Duygu Nedir?

Mekânsal Duygu	Kesinlikle Katılıyorum (5)	Katılıyorum (4)	Kısmen (3)	Katılmıyorum (2)	Hiç Katılmıyorum (1)
Rahatlık					
Gerilim					
Korku					
Neşe					
Dinginlik					
Özgün					
Kullanışlı Fonksiyonel					
Dinamik Hareket					
Yakın-Sıcak- Samimi Duygu					
Geçmişe Özlem					

22. Geleneksel Türk Evinin İşlevi Değiştirilerek Farklı Fonksiyonlarda Kullanılması Sonucundaki Olumsuzlukları Nelerdir?

İşlev Değişikliğinin Olumsuzlukları	Kesinlikle katılıyorum(5)	Katılıyorum(4)	Kısmen(3)	Katılmıyorum (2)	Hiç Katılmıyorum (1)
Tesisat Sistemi					
Isıtma Sistemi					
Havalandırma Sistemi					
Mekânsal Büyüküklerin Yetersizliği					
Taşıyıcı Sistem					
Hijyenik Olmaması					

EK-2 Evren Büyüklüğü

Evren Büyüklüğü	Kesinlik (Göz Yumulabilir Hata)				
	$\pm 1\%$	$\pm 2\%$	$\pm 3\%$	$\pm 4\%$	$\pm 5\%$
1.000	**	**	**	375	278
2.000	**	**	696	462	322
3.000	**	1334	787	500	341
4.000	**	1500	842	522	350
5.000	**	1622	879	536	357
10.000	4899	1936	964	566	370
20.000	6489	2144	1013	583	377
50.000	8057	2291	1045	593	381
100.000	8763	2345	1056	597	383
500.000 to ∞	9423	2390	1065	600	384

Tablo 1. İki Ayrı Güven Düzeyi ve Çeşitli Kesinlik (Göz Yumulabilir Yanılgı) Sınırları İçin Örnek Büyüklükleri (a**%95 Güven Düzeyi) (Karatay,2007)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Edibe Begüm ÖZEREN
Uyruğu : TC
Doğum Yeri ve Tarihi : Selçuklu 29.05.1992
Telefon : 05077411812
Faks : -
e-mail : edibe_begum@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Osman Nuri Hekimoğlu Anadolu Lisesi, Selçuklu, Konya	2010
Üniversite	: Bozok Üniversitesi, Yozgat Merkez	2014
Yüksek Lisans	: Selçuk Üniversitesi, Selçuklu, Konya	2018
Doktora	: -	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2016	Necmettin Erbakan Üniversitesi Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Mimar
2017	Karabük Üniversitesi	Araştırma Görevlisi

UZMANLIK ALANI

Mimarlık

YABANCI DİLLER

İngilizce

YAYINLAR

Gürbilek E.B., 2015, Site Konutlarındaki Çocuk Oyun Alanlarının Yozgat Kentindeki Örneklerle İncelenmesi, 1 st International Congress on Engineering, Architecture and Design, Kocaeli

<http://www.muhendislikmimarliktasarimkongresi.org/>

